

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

Т.М. Ковальчук, І.І. Никифорак

ОБЛІК І АУДИТ

ПРАКТИКУМ

Чернівці

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

2021

УДК 657.6(075.8)
О-93

Друкується за ухвалою Вченої Ради економічного факультету
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
(протокол № 8 від 2 березня 2021 року)

Облік і аудит : практикум / Укл. Т.М. Ковальчук,
О 93 І.І. Никифорак. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича,
2021. 148 с.

Практикум для студентів написано відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Облік і аудит» за кредитно-трансферною системою організації навчального процесу. У розрізі передбаченої програмою тематики розроблено зміст питань для обговорення, виробничі ситуації, набір тестових завдань та контрольні питання для самоперевірки знань.

Практикум призначено для здобувачів ЗВО економічних спеціальностей галузі знань 07 «Управління і адміністрування» освітнього рівня «Бакалавр» усіх форм навчання. Може бути корисним також для тих, хто бажає самостійно опанувати облік господарської діяльності та аудит фінансової звітності.

УДК 657.6(075.8)

ВСТУП

Розвиток ринкових відносин в Україні, який супроводжується її інтеграцією у міжнародний економічний простір, викликає необхідність перегляду існуючих і розробки нових методів управління. Так, стабільність і конкурентні переваги суб'єктів господарювання залежать від якості інформаційних ресурсів, на основі яких приймаються управлінські рішення. Тому необхідною передумовою ефективного управління господарською діяльністю підприємства є створення належної інформаційної системи, основу якої становить бухгалтерська підсистема. Вона дозволяє оптимально використовувати трудові, матеріальні, грошові та фінансові ресурси на підставі постійного спостереження, вимірювання, реєстрації та контролю усіх господарських процесів. На підґрунті спеціальних прийомів облік формує інформацію про господарську діяльність підприємства та її результати у вигляді фінансової звітності.

Інформація фінансової звітності необхідна різним групам користувачів для підготовки, обґрунтування та прийняття виважених управлінських рішень. Тому вони зацікавлені у забезпеченні надійності, достовірності та відсутності ризику викривлення інформаційних ресурсів. Розв'язання вказаної проблеми здійснюється за допомогою інституту незалежного аудиту, який є обов'язковим елементом інфраструктури розвинутої ринкової економіки.

Мета навчальної дисципліни «Облік і аудит» полягає у формуванні фундаментальних теоретичних знань і набутті практичних навичок з організації та ведення бухгалтерського обліку й проведення аудиту фінансової звітності, а також використання їх результатів у якості інформаційної бази для прийняття управлінських рішень.

Компетентності, які забезпечує навчальна дисципліна «Облік і аудит»:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність бути критичним і самокритичним;
- здатність працювати у команді;
- здатність застосовувати основи обліку та оподаткування в підприємницькій та торговельній діяльності;
- здатність складати та аналізувати фінансову звітність;

– здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища;

– здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення;

– здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Очікувані **програмні результати** після вивчення навчальної дисципліни «Облік і аудит»:

– володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів;

– ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем;

– застосовувати набуті теоретичні знання для розв’язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

знати основи обліку та оподаткування в підприємницькій та торговельній діяльності;

– формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію;

– виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

Практикум підготовлено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Облік і аудит» для здобувачів ЗВО економічних спеціальностей у галузі знань 07 «Управління і адміністрування» рівня вищої освіти «Бакалавр». Він зорієнтований на вироблення практичних навиків та рекомендований для використання під час проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Облік і аудиту». Кожна тема практикуму відповідно до робочої програми курсу містить тестові завдання, виробничі ситуації та питання для самоконтролю, які дають можливість закріпити теоретичні знання та перевірити рівень засвоєного матеріалу.

МОДУЛЬ 1. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

ТЕМА 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Питання для вивчення:

1. Суть бухгалтерського обліку, його види.
2. Місце бухгалтерського обліку в управлінні підприємством.
3. Вимірники, що застосовуються в обліку.
4. Державне регулювання бухгалтерського обліку.
5. Користувачі інформації бухгалтерського обліку.
6. Предмет бухгалтерського обліку та його об'єкти.
7. Активи підприємства, їх суть і класифікація.
8. Джерела власних активів підприємства (власний капітал), їх суть і загальна характеристика.
9. Джерела залучених коштів підприємства (зобов'язання підприємства), їх класифікація.
10. Господарські процеси як об'єкти бухгалтерського обліку.
11. Основні принципи, на яких ґрунтується бухгалтерський облік.

Після вивчення теми 1 студент повинен:

- **знати:**
  - визначення бухгалтерського обліку та внутрішньогосподарського (управлінського) обліку згідно із Законом;
  - вимоги до бухгалтерського обліку;
  - вимірники господарського обліку;
  - державне регулювання бухгалтерського обліку;
  - основні нормативно-правові акти, що регулюють ведення бухгалтерського обліку (Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, Міжнародні стандарти фінансової звітності);
  - користувачів інформації бухгалтерського обліку;
  - суть предмета бухгалтерського обліку;
  - об'єкти бухгалтерського обліку;
  - суть і класифікацію активів;
  - суть і класифікацію зобов'язань;
  - господарські процеси як об'єкти бухгалтерського обліку;
  - принципи бухгалтерського обліку;

- **уміти:**
  - аналізувати відмінності між видами обліку;
  - формулювати визначення бухгалтерського обліку відповідно до Закону;
  - класифікувати бухгалтерський облік;
  - характеризувати структуру державного регулювання бухгалтерського обліку в Україні;
  - характеризувати державне регулювання бухгалтерського обліку в Україні;
  - класифікувати користувачів інформації бухгалтерського обліку.
  - виділяти об'єкти обліку, формулювати їх суть і правильно ідентифікувати;
  - класифікувати господарські засоби за функціональною роллю у процесі відтворення, за джерелами утворення та цільовим призначенням;
  - класифікувати джерела власних активів;
  - класифікувати зобов'язання;
  - характеризувати господарські процеси;
  - формулювати суть принципів бухгалтерського обліку;

- **набути навиків:**
  - аналізу відмінностей видів бухгалтерського обліку;
  - розуміння ролі бухгалтерського обліку в системі управління;
  - використання вимірників в обліку;
  - роботи з нормативно-правовим забезпеченням обліку;
  - визначення об'єктів обліку;
  - розрізняти засоби підприємства та джерела їх утворення.

Питання для самоконтролю

1. Суть бухгалтерського обліку відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».
2. Завдання бухгалтерського обліку.
3. Функції бухгалтерського обліку.
4. Бухгалтерський облік як функція управління.
5. Взаємозв'язки бухгалтерського обліку з іншими функціями управління.
6. Зв'язок бухгалтерського обліку з системою використання ресурсів.
7. Вимоги до обліку.
8. Ознаки типології видів бухгалтерського обліку.
9. Суть фінансового обліку.
10. Управлінський облік.

11. Основні спільні та відмітні риси фінансового й управлінського обліку.
12. Вимірники, що використовуються в обліку.
13. Структура державного регулювання бухгалтерського обліку в Україні.
14. Характеристика Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».
15. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку.
16. Завдання Методологічної ради з бухгалтерського обліку.
17. Характеристика МСФЗ.
18. Користувачі інформації бухгалтерського обліку.
19. Предмет бухгалтерського обліку.
20. Суб'єкти бухгалтерського обліку.
21. Об'єкти бухгалтерського обліку.
22. Визначення активів.
23. Ознаки, за якими прийнято здійснювати поділ активів.
24. Класифікація господарських засобів за функціональною роллю у процесі відтворення.
25. Класифікація господарських засобів за джерелами утворення.
26. Визначення зобов'язань.
27. Визначення власного капіталу.
28. Класифікація зобов'язань.
29. Принципи бухгалтерського обліку.

Тестові завдання

1. Бухгалтерський облік – це:

- а) процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім користувачам для прийняття рішень;
- б) процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім і внутрішнім користувачам для прийняття рішень;
- в) процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень;
- г) процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для складання фінансової звітності;

г) процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання, архівування та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень.

2. Які види вимірників застосовуються в бухгалтерському обліку?

- а) натуральний, трудовий, міри довжини;
- б) натуральний, трудовий, валютний;
- в) міри довжини, маси, грошовий;
- г) кількісний, затрат часу, грошовий;
- д) міри довжини, затрат часу, грошовий.

3. Для чого призначені натуральні вимірники?

- а) для визначення кількості затраченої праці;
- б) для одержання відомостей про господарські засоби і процеси в їх натуральному вираженні;
- в) для вимірювання об'ємів інформації;
- г) для узагальненого відображення засобів підприємства, джерел утворення, процесів і результатів діяльності;
- д) для одержання відомостей про суму боргових зобов'язань.

4. Дані, якими оперує бухгалтерський облік, обов'язково повинні мати:

- а) фінансове вираження;
- б) натуральне вираження;
- в) грошове вираження;
- г) натуральне та грошове вираження;
- д) трудове вираження.

5. Для узагальненого відображення об'єктів бухгалтерського обліку застосовується вимірник:

- а) кількісний;
- б) міри довжини;
- в) натуральний;
- г) грошовий;
- д) трудовий.

6. У бухгалтерському обліку відображаються господарські процеси:

- а) вибірково;
- б) безперервно;
- в) на початок місяця;

- г) на кінець місяця;
- г) за даними минулого місяця.

7. Бухгалтерський облік виконує такі функції:

- а) інформаційну, контрольну, аналітичну;
- б) спостережну, вимірвальну, реєстраційну;
- в) оціночну, калькуляційну, звітну;
- г) первинну, поточну, узагальнюючу;
- д) групувальну, поточну, зведену.

8. Метою якого виду обліку є складання бухгалтерської звітності для зовнішніх користувачів?

- а) екологічного;
- б) стратегічного;
- в) управлінського;
- г) податкового;
- д) фінансового.

9. Який вид обліку передбачає вивчення зовнішнього середовища підприємства у взаємозв'язку із внутрішнім?

- а) статистичний;
- б) креативний;
- в) управлінський;
- г) стратегічний;
- д) макроекономічний.

10. Головним нормативним документом державного регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності є:

- а) Податковий кодекс України;
- б) Конституція України;
- в) Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»;
- г) Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств та організацій;
- д) Бюджетний кодекс України.

11. Сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності, – це:

- а) бухгалтерський облік;
- б) облікова політика;

- в) фінансова політика;
- г) фінансовий облік;
- д) П(С)БО.

12. Методологічна рада з бухгалтерського обліку – це:

- а) дорадчий орган при Міністерстві фінансів України;
- б) дорадчий орган при Міністерстві економічного розвитку і торгівлі України;
- в) структурний підрозділ бухгалтерії;
- г) дорадчий орган, Комітету з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку;
- д) дорадчий орган при Верховній Раді України.

13. Стандартні вимоги до методів і процедур ведення бухгалтерського обліку – це:

- а) стандартизація;
- б) облікова політика;
- в) фінансова політика;
- г) фінансовий облік;
- д) бухгалтерський стандарт.

14. Укажіть користувачів інформації бухгалтерського обліку з непрямым фінансовим інтересом:

- а) власники та співвласники, Рада директорів, менеджери, керівники структурних підрозділів;
- б) дійсні інвестори, дійсні кредитори, потенційні інвестори, потенційні кредитори;
- в) податкові органи, державні цільові фонди, професійні учасники фондового ринку, органи управління економікою;
- г) потенційні інвестори, потенційні кредитори, Державна служба статистики, судові органи;
- д) Державна служба статистики, судові органи, Державна фінансова інспекція України, аудиторські фірми.

15. Укажіть користувачів інформації бухгалтерського обліку з без фінансового інтересу:

- а) власники та співвласники, Рада директорів, менеджери, керівники структурних підрозділів;
- б) дійсні інвестори, дійсні кредитори, потенційні інвестори, потенційні кредитори;
- в) податкові органи, державні цільові фонди, професійні учасники фондового ринку, органи управління економікою;

- г) потенційні інвестори, потенційні кредитори, Державна служба статистики, судові органи;
- г) Державна служба статистики, судові органи, Державна фінансова інспекція України, аудиторські фірми.

16. Предметом бухгалтерського обліку в широкому розумінні є:

- а) все те, що пов'язане з отриманням необхідної інформації про суб'єкт господарювання, його господарську діяльність та ресурси;
- б) поняття предмета бухгалтерського обліку в науковій літературі відсутнє;
- в) процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім і внутрішнім користувачам для прийняття рішень;
- г) сукупність процедур, пов'язаних з виявленням, вимірюванням, реєстрацією, накопиченням, узагальненням, зберіганням і передачею інформації про господарську діяльність користувачам для прийняття рішень;
- г) жодне з тверджень не можна вважати правильним.

17. Суб'єкт бухгалтерського обліку – це:

- а) господарські засоби і їхні джерела;
- б) підприємство, організація чи фізична особа-підприємець, які зобов'язані вести бухгалтерський облік і подавати звітність користувачам згідно із законодавством;
- в) бухгалтерія підприємства;
- г) рух капіталу в процесі відтворення;
- г) залежно від об'єкта бухгалтерського обліку.

18. Не є об'єктами бухгалтерського обліку:

- а) господарські засоби та їхні джерела;
- б) фінансова звітність;
- в) господарські процеси;
- г) активи, зобов'язання та капітал;
- г) немає правильної відповіді.

19. Які класифікації господарських засобів використовують у бухгалтерському обліку?

- а) за складом і розміщенням, за джерелами формування;
- б) за функціональною роллю у процесі відтворення;
- в) не використовують жодної;

- г) за джерелами формування;
- г) за активністю використання.

20. Заборгованість інших осіб підприємству називається:

- а) кредиторською;
- б) дебіторською;
- в) сумнівною;
- г) бюджетною;
- г) відстроченою.

21. Об'єкти бухгалтерського обліку прийнято поділяти на такі групи:

- а) господарські засоби, джерела формування господарських засобів, господарські процеси;
- б) активи, пасиви, господарські засоби;
- в) активні засоби, пасивні засоби;
- г) майно, доходи, витрати;
- г) необоротні активи, оборотні активи, власний капітал, зобов'язання.

22. Активи – це:

- а) ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, призвело до отримання економічних вигод;
- б) ресурси, утворені доходами підприємства;
- в) ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигод у майбутньому;
- г) ресурси, які активно використовуються і переносять свою вартість на вартість створюваного продукту;
- г) правильна відповідь відсутня.

23. Предмети праці в бухгалтерському обліку називають:

- а) запасами;
- б) оборотними активами;
- в) необоротними активами;
- г) основними засобами;
- г) первинними документами.

24. Не належать до основних засобів:

- а) будівлі, споруди;
- б) грошові кошти;

- в) автотранспорт;
- г) тварини;
- г) машини й обладнання.

25. Майно підприємства формується за рахунок:

- а) власних коштів;
- б) власних і залучених джерел господарських засобів;
- в) прибутку;
- г) дебіторської заборгованості;
- г) кредитів банків.

26. До поточних активів підприємства відносять:

- а) паливо, бібліотечні фонди, валютну готівку в касі підприємства;
- б) сировину та матеріали, капітальні інвестиції, готову продукцію;
- в) купівельні напівфабрикати, товари, поточні біологічні активи;
- г) власний капітал і кредиторську заборгованість;
- г) кредити банків і кредиторську заборгованість.

27. До джерел утворення господарських засобів підприємства відносять:

- а) власний капітал, зобов'язання, поточні фінансові інвестиції;
- б) грошові кошти на поточному рахунку в банку та підзвітні суми;
- в) власний капітал, цільове фінансування, довгострокові та поточні зобов'язання;
- г) заборгованість покупців, заборгованість кредиторів, кредити банку;
- г) резервний капітал, заборгованість іноземних покупців, доходи майбутніх періодів.

28. Дія або подія, яка викликає зміни у структурі активів і зобов'язань, власному капіталі підприємства, називається:

- а) господарською діяльністю;
- б) господарською практикою;
- в) господарською проводкою;
- г) господарською операцією;
- г) господарським процесом.

29. Власний капітал і зобов'язання називають також:

- а) господарськими засобами;
- б) джерелами господарських засобів;

- в) необоротними активами;
- г) активами;
- д) усі наведені варіанти відповіді правильні.

30. Активи, призначені для використання протягом більше одного року (або операційного циклу, якщо він триваліший за рік), називають:

- а) довгостроковими;
- б) необоротними;
- в) оборотними;
- г) цінними паперами;
- д) грошовими.

31. Зобов'язання – це:

- а) заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої призвело до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди;
- б) заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди;
- в) пасиви;
- г) кредити банків;
- д) кредиторська заборгованість.

32. Готова продукція – це:

- а) уся виготовлена продукція;
- б) продукція, обробка якої закінчена та яка пройшла випробування, приймання, укомплектування згідно з умовами договорів, відповідає стандартом, пройшла технічний контроль і здана на склад або замовнику;
- в) продукція, яка здана на склад;
- г) продукція, що знаходиться у виробництві;
- д) товарна продукція.

33. «Постійне (із року в рік) застосування підприємством обраної облікової політики. Зміна облікової політики можлива лише у випадках, передбачених національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, і повинна бути обґрунтована та розкрита у фінансовій звітності» – це принцип:

- а) нарахування та відповідності доходів і витрат;
- б) повного висвітлення;

- в) автономності;*
- г) послідовності;*
- д) безперервності.*

34. «Оцінка активів і зобов'язань підприємства здійснюється виходячи з припущення, що його діяльність буде тривати далі» – це принцип:

- а) нарахування та відповідності доходів і витрат;*
- б) повного висвітлення;*
- в) автономності;*
- г) послідовності;*
- д) безперервності.*

ТЕМА 2. МЕТОД БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

2.1. МЕТОД БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЙОГО ЕЛЕМЕНТИ

Питання для вивчення:

1. Метод бухгалтерського обліку.
2. Характеристика елементів методу бухгалтерського обліку.
3. Стадії (етапи) облікового процесу.

Після вивчення теми 2.1 студент повинен:

- **знати:**
  - значення методу бухгалтерського обліку;
  - елементи методу бухгалтерського обліку;
  - роль елементів методу бухгалтерського обліку на стадіях бухгалтерського обліку.
- **вміти:**
  - характеризувати елементи методу бухгалтерського обліку;
  - визначати роль елементів методу бухгалтерського обліку на стадіях бухгалтерського обліку.
- **набути навиків:**
  - застосування елементів методу бухгалтерського обліку.

Питання для самоконтролю

1. *Метод бухгалтерського обліку.*
2. *Методи, які забезпечують процес пізнання облікових об'єктів.*
3. *Баланс як елемент методу бухгалтерського обліку.*
4. *Рахунки як елемент методу бухгалтерського обліку.*
5. *Подвійний запис як елемент методу бухгалтерського обліку.*
6. *Документація як елемент методу бухгалтерського обліку.*
7. *Баланс як елемент методу бухгалтерського обліку.*
8. *Інвентаризація як елемент методу бухгалтерського обліку.*
9. *Оцінка як елемент методу бухгалтерського обліку.*
10. *Калькуляція як елемент методу бухгалтерського обліку.*
11. *Звітність як елемент методу бухгалтерського обліку.*
12. *Стадії (етапи) облікового процесу.*

Тестові завдання

1. Скільки виділяють елементів методу бухгалтерського обліку?

- a) 3;
- б) 8;
- в) 10;
- г) залежно від обраної облікової політики;
- д) немає правильної відповіді.

2. Який з перелічених методичних прийомів не належить до елементів методу бухгалтерського обліку?

- a) оцінка;
- б) калькуляція;
- в) дисконтування;
- г) подвійний запис;
- д) звітність.

3. Систематичне та хронологічне спостереження за фактами господарського життя здійснюється за допомогою:

- a) документації та інвентаризації;
- б) оцінки та калькуляції;
- в) рахунків та подвійного запису;
- г) балансу та звітності;
- д) принципів бухгалтерського обліку.

4. Обчислення витрат, пов'язаних із певним господарським процесом, забезпечує:

- a) калькуляція;
- б) система рахунків;
- в) суцільна документація;
- г) інвентаризація;
- д) баланс.

5. Спосіб первинного спостереження та відображення господарських операцій у момент їх здійснення в установлених формах – це:

- a) документація;
- б) інвентаризація;
- в) оцінка;
- г) калькуляція;
- д) подвійний запис.

6. Зіставлення фактичних даних із обліковими й оформлення виявлених відхилень – це:

- a) документація;

- б) інвентаризація;
- в) оцінка;
- г) калькуляція;
- д) подвійний запис.

7. Узагальнення об'єктів бухгалтерського обліку, які одержали первісну кількісну характеристику в натуральних вимірниках, в єдиному грошовому вимірнику – це:

- а) документація;
- б) інвентаризація;
- в) оцінка;
- г) калькуляція;
- д) рахунки.

8. Групування різних витрат і розрахунків у грошовому вимірнику собівартості одиниці продукції (робіт, послуг) – це:

- а) документація;
- б) інвентаризація;
- в) оцінка;
- г) калькуляція;
- д) рахунки.

9. Систематичне спостереження, групування та поточне відображення стану і руху господарських засобів і джерел їх утворення (активів, зобов'язань і капіталу) – це:

- а) документація;
- б) інвентаризація;
- в) оцінка;
- г) калькуляція;
- д) рахунки.

10. Взаємопов'язане відображення та контроль кожної операції одночасно на двох рахунках в одній і тій же сумі – це:

- а) баланс;
- б) звітність;
- в) оцінка;
- г) калькуляція;
- д) рахунки.

11. Групування та відображення у грошовій оцінці господарських засобів за їх складом і джерелами утворення на певну дату – це:

- а) баланс;
- б) звітність;
- в) оцінка;

- г) калькуляція;
- г) рахунки.

12. Упорядкована система взаємопов'язаних економічних показників, які всебічно характеризують господарську діяльність підприємств за звітний період, – це:

- а) баланс;
- б) звітність;
- в) оцінка;
- г) калькуляція;
- г) рахунки.

13. Методи наукового дослідження, які використовуються в бухгалтерському обліку можна розділити на такі три групи:

- а) універсальні філософські методи пізнання, загальнонаукові методи, методи бухгалтерського обліку;
- б) загальнонаукові методи, статистичні методи, універсальні філософські методи пізнання;
- в) методи бухгалтерського обліку, методи логіки, методи епістемології;
- г) універсальні філософські методи пізнання, аналіз і синтез, балансове узагальнення;
- г) загальнонаукові методи, методи бухгалтерського обліку, методи системного аналізу.

14. Методи, що діють у всіх сферах пізнання та практики, регулюють і спрямовують різну пізнавальну та свідому діяльність, – це:

- а) універсальні філософські методи пізнання;
- б) статистичні методи;
- в) індукція і дедукція;
- г) аналіз і синтез;
- г) балансове узагальнення.

15. Який підхід дозволяє розкрити справжні закономірності явищ та процесів і рушійні сили їх розвитку, науково передбачити майбутнє й знаходити реальні способи його створення?

- а) логічний;
- б) системний;
- в) історичний;
- г) діалектичний;
- г) ієрархічний.

16. Відповідно до принципу системного підходу, бухгалтерський облік – це система:

- а) спостереження, вимірювання і класифікації господарських фактів, їх відображення та співвимірювання у структурі взаємопов'язаних рахунків, яка узагальнює інформацію для управління господарською діяльністю і контролю за нею;
- б) спостереження, вимірювання й узагальнення фактів у грошовій оцінці;
- в) управління господарськими фактами, їх відображення та співвимірювання у структурі взаємопов'язаних рахунків, яка узагальнює інформацію для вироблення управлінських рішень;
- г) спостереження, вимірювання та класифікації господарських фактів;
- ґ) спостереження, вимірювання та класифікації господарських фактів, їх відображення та співвимірювання у структурі балансу, яка узагальнює інформацію для управління господарською діяльністю і контролю за нею.

17. Якою системою виражається робочий процес бухгалтерського обліку?

- а) первинний облік → подвійний запис → звітність;
- б) первинний облік → подвійний запис → баланс;
- в) первинний облік → бухгалтерська обробка даних → звітність;
- г) бухгалтерська обробка даних → головна книга → звітність;
- ґ) первинний облік → бухгалтерський облік → статистична звітність.

18. За допомогою якого методу подумки відтворюється еволюція розвитку об'єкта?

- а) хронологічного;
- б) систематичного;
- в) історичного;
- г) логічного;
- ґ) діалектичного.

19. Спосіб відтворення об'єкта як результат певного процесу, в ході якого сформувалися умови наступного його існування та розвитку, – це метод:

- а) логічний;
- б) системний;
- в) історичний;
- г) діалектичний;
- ґ) ієрархічний.

20. Метод бухгалтерського обліку – це сукупність способів і прийомів, які забезпечують:

- а) суцільне, неперервне та документальне відображення фактів господарського життя з метою пізнання їх змісту і здійснення

управління ними та контролю у процесі кругообігу засобів, тобто це сукупність способів, за допомогою яких вивчається предмет;

- б) балансове узагальнення фактів господарського життя з метою пізнання їх змісту (предмета бухгалтерського обліку) і здійснення управління ними та контролю у процесі кругообігу засобів, тобто це сукупність способів, за допомогою яких вивчається предмет;
- в) суцільне, хронологічне та систематичне відображення фактів господарського життя з метою пізнання їх змісту і здійснення управління ними та контролю у процесі кругообігу засобів, тобто це сукупність способів, за допомогою яких вивчається предмет;
- г) суцільне, неперервне відображення в системі рахунків бухгалтерського обліку фактів господарського життя з метою пізнання їх змісту та здійснення управління ними, тобто це сукупність способів, за допомогою яких вивчається предмет;
- д) суцільне, неперервне відображення у звітності фактів господарського життя, тобто це сукупність способів, за допомогою яких вивчається предмет.

21. Які елементи методу бухгалтерського обліку забезпечують процес спостереження?

- а) рахунки та подвійний запис;
- б) документація та інвентаризація;
- в) оцінка та калькуляція;
- г) баланс і звітність;
- д) документація й оцінка.

22. Які елементи методу бухгалтерського обліку забезпечують процес вимірювання?

- а) рахунки та подвійний запис;
- б) документація та інвентаризація;
- в) оцінка та калькуляція;
- г) баланс і звітність;
- д) документація й оцінка.

23. Які елементи методу бухгалтерського обліку забезпечують процес узагальнення?

- а) рахунки та подвійний запис;
- б) документація та інвентаризація;
- в) оцінка та калькуляція;
- г) баланс і звітність;
- д) документація й оцінка.

2.2. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ БАЛАНС

Питання для вивчення:

1. Бухгалтерський баланс, його суть і значення.
2. Актив і пасив балансу. Види балансів, оцінка та групування статей балансу.
3. Зміни в балансі під впливом господарських операцій.

Після вивчення теми 2.2 студент повинен:

- **знати:**
  - суть балансу як елементу методу бухгалтерського обліку;
  - види балансів та їх функції;
  - поняття і значення бухгалтерського балансу;
  - типи змін у балансі під впливом господарських операцій;
  - зв'язок балансу з рахунками бухгалтерського обліку.
- **уміти:**
  - формулювати поняття та призначення балансу;
  - розмежовувати статті балансу в активі та пасиві;
  - обґрунтовувати економічну зумовленість рівності активу та пасиву балансу;
  - визначати тип операції за ознакою її впливу на баланс;
  - відносити відповідні об'єкти бухгалтерського обліку до певних статей активу та пасиву балансу;
  - формувати бухгалтерський баланс з елементарними статтями.
- **набути навиків:**
  - визначення статей активу й пасиву балансу;
  - визначення типу операцій за ознакою їх впливу на баланс, а також складання бухгалтерського балансу.

Питання для самоконтролю

1. Суть бухгалтерського балансу як елементу методу бухгалтерського обліку.
2. Рівність активу та пасиву балансу.
3. Типи змін в балансі під впливом господарських операцій.
4. Кількість статей балансу, які змінюються одночасно під впливом однієї господарської операції.
5. Момент, коли змінюється підсумок активу та пасиву балансу.
6. Рівність активу та пасиву балансу під впливом господарських операцій.

Виробнича ситуація 1

На основі переліку господарських засобів хлібокомбінату та джерел їх утворення згрупувати активи за складом і розміщенням, джерелами їх утворення (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

**Господарські засоби хлібокомбінату та джерел їх утворення
станом на 31 грудня 202 р.**

№ з/п	Назва активів та джерел їх утворення	Сума, грн.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
1.	Нерозподілений прибуток	157000
2.	Готівка у касі	730
3.	Будівля адміністративного корпусу	320180
4.	Будівля основних і допоміжних цехів	280300
5.	Програмне забезпечення	11200
6.	Комп'ютери	30150
7.	Розрахунки за виплатами працівникам	68920
8.	Заборгованість банку по короткострокових кредитах	450000
9.	Зареєстрований капітал	113980
		5
10.	Грошові кошти на поточному рахунку в банку	160800
11.	Заборгованість бюджету за податками, утриманими із зарплати працівників підприємства	5100
12.	Знос основних засобів	26745
13.	Борошно вищого гатунку	15870
14.	Солод житній	3720
15.	Сіль	2000
16.	Дріжджі	1000
17.	Хліб «Карпатський»	130000
18.	Рогалик з маком	450000
19.	Тістоподільне обладнання Pietro-Berto	400000
20.	Заборгованість постачальникам за одержані від них матеріальні цінності	525600
21.	Заборгованість за єдиним соціальним внеском	35000
22.	Заборгованість перед різними організаціями	18680
23.	Тунельна піч Revent	398000
24.	Заборгованість різних організацій хлібокомбінату	3600
25.	Паливо	4300
26.	Тісто в булочному цеху	180000
27.	Кекс «Буковиночка з родзинкою»	35000

Виконання завдання оформити за зразком таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Баланс (Звіт про фінансовий стан) станом на 31 грудня 20__ р.

Групи та підгрупи активів	Сума, грн.	Групи та підгрупи пасивів	Сума, грн.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
I. Необоротні активи		I. Власний капітал	
Нематеріальні активи		Зареєстрований капітал	
Основні засоби		Нерозподілений прибуток	
Довгострокова дебіторська заборгованість			
		II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	
II. Оборотні активи			
Запаси		III. Поточні зобов'язання та забезпечення	
		IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги			
Поточні фінансові інвестиції			
Гроші та їх еквіваленти			
Витрати майбутніх періодів			
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс		Баланс	

Виробнича ситуація 2

Визначити тип господарських операцій і відобразити їх в балансі (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Перелік господарських операцій хлібокомбінату

№ з/п	Зміст господарських операцій	Сума, грн.
1	Нарахована заробітна плата робітникам основного виробництва	128000
2	Утримано із заробітної плати податок на доходи фізичних осіб	19000
3	З поточного рахунка банку одержано в касу готівку для виплати заробітної плати працівникам підприємства за минулий місяць	97000
4	Видана з каси заробітна плата працівникам підприємства	94500

Виробнича ситуація 3

Визначити типи господарських операцій за їх впливом на баланс. Указати зміни, викликані в балансі цими операціями (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Перелік господарських операцій		
№ з/п	Зміст господарських операцій	Сума, грн.
1	2	3
1	Отримано матеріали від постачальника.	3200
2	Оплачено рахунок постачальника за матеріали з поточного рахунка	3200
3	Нарахована заробітна плата робітникам основного виробництва	20000
4	Утримано податок з доходів фізичних осіб	3000
5	Утримано із зарплати працівників військовий збір	400
6	З поточного рахунка перераховано до бюджету податки	3000
7	Видана працівнику підприємства готівка з каси в підзвіт на придбання паперу	500
8	Витрачено готівку підзвітною особою на придбання паперу	450
9	Повернена в касу невикористана підзвітною особою сума	50
10	Відпущено зі складу та витрачено матеріали на виробництво продукції	800
11	Одержано кошти в касу з поточного рахунка для виплати заробітної плати	16600
12	Видано з каси заробітну плату працівникам підприємства	16600
13	Оприбутковано на склад готову продукцію	30000
14	За рахунок прибутку поповнено резервний капітал	12000

Тестові завдання

1. Бухгалтерський баланс відображає:

- активи, зобов'язання, капітал, господарські операції;*
- в узагальненому грошовому вимірнику стан засобів підприємства, джерел їх формування, доходів та витрат на певну дату;*
- в узагальненому грошовому вимірнику стан засобів підприємства та джерел їх формування на певну дату;*
- у будь-якому вимірнику стан засобів підприємства та джерел їх формування на певну дату;*
- майно, доходи, прибуток і рентабельність.*

2. Баланс поділяється на такі частини:

- активи, зобов'язання, власний капітал;*
- активи, зобов'язання, поточні зобов'язання;*

- в) необоротні й оборотні активи;
- г) актив і пасив;
- д) актив, пасив, зобов'язання.

3. Частина балансу, в якій відображають господарські засоби, називається:

- а) розділом пасиву балансу;
- б) статтею зобов'язань;
- в) активом;
- г) пасивом;
- д) немає правильної відповіді.

4. Метою складання балансу є надання інформації про:

- а) фінансові результати;
- б) фінансовий стан;
- в) зміни у власному капіталі за період;
- г) зміни у фінансовому стані підприємства за період;
- д) усі наведені вище аспекти.

5. Актив балансу складається з таких розділів:

- а) зобов'язання, власний капітал, забезпечення наступних витрат і платежів;
- б) необоротні активи, оборотні активи, витрати майбутніх періодів, необоротні активи та групи вибуття;
- в) необоротні активи, оборотні активи, необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття;
- г) необоротні активи, запаси, оборотні активи, витрати майбутніх періодів, необоротні активи та групи вибуття;
- д) основні засоби, необоротні активи, оборотні активи, витрати майбутніх періодів, необоротні активи та групи вибуття.

6. В активі балансу відображаються:

- а) непогашена кредиторська заборгованість;
- б) заборгованість банкам з короткострокових кредитів;
- в) виробні запаси, а також дебіторська заборгованість;
- г) довгострокові позики;
- д) заборгованість з оплати праці.

7. У пасиві балансу відображаються:

- а) статутний капітал, прибуток, інвестиції;
- б) нематеріальні активи, заборгованість з оплати праці персоналу підприємства;
- в) позики банку, кредиторська заборгованість;
- г) нерозподілений прибуток, необоротні активи;

г) доходи майбутніх періодів, цільове фінансування.

8. Пасив балансу відображає:

- а) розміщення капіталу, що знаходиться в розпорядженні підприємства;
- б) активи за ступенем ліквідності;
- в) склад господарських засобів за розміщенням;
- г) нерозподілений прибуток і чистий прибуток підприємства;
- д) джерела утворення господарських засобів.

9. Сума накопиченої амортизації нематеріальних активів відображається у:

- а) першому розділі пасиву;
- б) третьому розділу активу;
- в) першому розділі активу;
- г) другому розділі активу;
- д) третьому розділі пасиву.

10. До якого типу змін у балансі належить операція «З нарахованої суми заробітної плати утримано податок на доходи фізичних осіб»?

- а) першого;
- б) другого;
- в) третього;
- г) четвертого;
- д) операція не спричинить змін у балансі.

11. До якого типу змін у балансі належить операція «Отримані матеріали від постачальників, які будуть оплачені пізніше»?

- а) першого;
- б) другого;
- в) третього;
- г) четвертого;
- д) операція не спричинить змін у балансі.

12. До якого типу змін у балансі належить операція «З поточного рахунка в національній валюті в банку погашена заборгованість за довгостроковими позиками банку»?

- а) першого;
- б) другого;
- в) третього;
- г) четвертого;
- д) операція не спричинить змін у балансі.

13. До якого типу змін у балансі належить операція «За рішенням зборів засновників підприємства частина прибутку розподілена на збільшення статутного капіталу»?

- a) першого;
- б) другого;
- в) третього;
- г) четвертого;
- ґ) операція не спричинить змін у балансі.

14. До якого типу змін у балансі належить операція «На поточний рахунок надійшла сума короткострокової позики банку»?

- a) першого;
- б) другого;
- в) третього;
- г) четвертого;
- ґ) операція не спричинить змін у балансі.

15. До якого типу змін у балансі належить операція «Суму депонованої заробітної плати з каси внесено на поточний рахунок у банку»?

- a) першого;
- б) другого;
- в) третього;
- г) четвертого;
- ґ) операція не спричинить змін у балансі.

16. До якого типу змін у балансі належить операція «Довгострокову позику банку переведено до складу поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями»?

- a) першого;
- б) другого;
- в) третього;
- г) четвертого;
- ґ) операція не спричинить змін у балансі.

17. До якого типу змін у балансі належить операція «У зв'язку з реалізацією основних засобів, їх вартість перенесено до необоротних активів, призначених для продажу»?

- a) першого;
- б) другого;
- в) третього;
- г) четвертого;
- ґ) операція не спричинить змін у балансі.

18. До якого типу змін у балансі належить операція «Надійшла на склад готова продукція з виробничого цеху»?

- а) першого;*
- б) другого;*
- в) третього;*
- г) четвертого;*
- ґ) операція не спричинить змін у балансі.*

19. До якого типу змін у балансі належить операція «Отримано в касу підприємства з його поточного рахунка готівку для виплати заробітної плати працівникам»?

- а) першого;*
- б) другого;*
- в) третього;*
- г) четвертого;*
- ґ) операція не спричинить змін у балансі.*

20. Рівність балансу полягає в тому, що:

- а) актив дорівнює арифметичній сумі власного капіталу та зобов'язань;*
- б) актив дорівнює арифметичній сумі власного капіталу, зобов'язань і витрат майбутніх періодів;*
- в) актив дорівнює арифметичній сумі основних засобів і зобов'язань;*
- г) необоротні активи дорівнюють оборотним, власний капітал дорівнює зобов'язанням, доходи дорівнюють витратам;*
- ґ) доходи дорівнюють витратам.*

21. Як називається баланс, у якому немає регулюючих статей?

- а) ліквідаційний;*
- б) інвентарний;*
- в) баланс-нетто;*
- г) баланс-брутто;*
- ґ) санаційний.*

2.3. РАХУНКИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ПОДВІЙНИЙ ЗАПИС

Питання для вивчення:

1. Рахунки як елемент методу бухгалтерського обліку.
2. Техніка записів на рахунках бухгалтерського обліку.
3. Подвійний запис як елемент методу бухгалтерського обліку.
4. Класифікація рахунків бухгалтерського обліку.
5. Оборотні відомості за рахунками синтетичного й аналітичного обліку.

Після вивчення теми 2.3 студент повинен:

- **знати:**
  - поняття бухгалтерського рахунка;
  - систему рахунків бухгалтерського обліку та її нормативне регулювання в Україні;
  - будову рахунка, порядок його відкриття та закриття;
  - порядок відображення на рахунках бухгалтерського обліку господарських операцій методом подвійного запису;
  - класифікацію рахунків;
  - суть і значення подвійного запису;
  - поняття оборотних відомостей за рахунками;
  - призначення оборотних відомостей за рахунками.
- **уміти:**
  - схематично відкривати рахунки синтетичного й аналітичного обліку, записувати на них залишок і господарські операції згідно з кореспонденцією рахунків бухгалтерського обліку, підраховувати обороти та кінцеве сальдо;
  - давати характеристику рахунків;
  - складати кореспонденції рахунків, виходячи зі змісту господарських операцій;
  - формулювати суть оборотних відомостей за рахунками;
  - складати оборотні відомості за рахунками синтетичного й аналітичного обліку;
  - перевіряти правильність складання оборотних відомостей за рахунками.
- **набути навиків:**
  - записів господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку;
  - складання кореспонденції рахунків способом подвійного запису;

- записів операцій в оборотних відомостях за аналітичними та синтетичними рахунками.

Питання для самоконтролю

1. Рахунки бухгалтерського обліку: суть, значення.
2. Класи рахунків, з яких складається План рахунків бухгалтерського обліку.
3. Взаємозв'язок Плану рахунків з відповідними формами фінансової звітності.
4. Основні ознаки, за якими класифікують рахунки бухгалтерського обліку.
5. Характеристика рахунків для обліку активів.
6. Характеристика рахунків для обліку джерел формування активів.
7. Характеристика рахунків для обліку господарських процесів.
8. Класифікація рахунків за призначенням і структурою.
9. Класифікація рахунків за економічним змістом.
10. Подвійний запис: суть, значення.
11. Узагальнення інформації в регістрах бухгалтерського обліку без застосування подвійного запису.
12. Контрарні регулюючі рахунки.
13. Доповнюючі регулюючі рахунки.
14. Бюджетно-розподільчі рахунки.
15. Калькуляційні рахунки.
16. Номінальні рахунки.
17. Фінансово-результативні рахунки.
18. Позабалансові рахунки та їх призначення.
19. Оборотні відомості.
20. Дані, які записуються в оборотній відомості.
21. Контрольне значення оборотної відомості за аналітичними рахунками.
22. Перевірка правильності складання оборотної відомості.
23. Сальдові відомості.
24. Шахові оборотні відомості.
25. Підприємства, на яких застосовуються шахові оборотні відомості.

Виробнича ситуація 1

На підставі кореспонденції рахунків визначити зміст господарських операцій:

1. Дт 30   Кт 31
-

2. Дт 31   Кт 60

---

3. Дт 23   Кт 20

---

4. Дт 31   Кт 30

---

5. Дт 20   Кт 63

---

6. Дт 372   Кт 30

---

7. Дт 23   Кт 66

---

8. Дт 66   Кт 30

---

9. Дт 63   Кт 31

---

10. Дт 64   Кт 31

---

11. Дт 65   Кт 31

---

12. Дт 93   Кт 66

---

13. Дт 92   Кт 66

---

14. Дт 91   Кт 66

Виробнича ситуація 2

Визначити кореспондуючі рахунки для кожної операції, що наведені в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Господарські операції підприємства «Припрутський хлібокомбінат» за серпень 202_ р.

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1	Виплачено заробітну плату працівникам підприємства за лютий поточного року		
2	Оприбутковано матеріали, що надійшли від постачальників		
3	Отримано готівку в касу з поточного рахунка		
4	Відпущено зі складу матеріали в цех основного виробництва		

Продовження таблиці 2.5

1	2	3	4
5	Видано з каси готівку підзвітній особі		
6	Зараховано короткострокову позику банку на поточний рахунок		
7	Погашено готівкою заборгованість перед постачальниками за придбані матеріали		
8	Сплачено з поточного рахунка податки до бюджету		

Виробнича ситуація 3

Сформулювати зміст господарських операцій за наведеними даними (табл. 2.6). Указати первинні документи.

Таблиця 2.6

№ з/п	Зміст операції	Шифр і назва рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
1		30 «Готівка»	31 «Рахунки в банках»	15000
2		66 «Розрахунки за виплатами працівникам»	30 «Готівка»	15000
3		20 «Виробничі запаси»	63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»	20000
4		372 «Розрахунки з підзвітними особами»	30 «Готівка»	300
5		91 «Загальновиробничі витрати»	131 «Знос основних засобів»	1200
6		23 «Виробництво»	20 «Виробничі запаси»	18000
7		26 «Готова продукція»	23 «Виробництво»	35000
8		31 «Рахунки в банках»	60 «Кредити банків»	50000
9.		23 «Виробництво»	66 «Розрахунки за виплатами працівникам»	45000
10.		66 «Розрахунки за виплатами працівникам»	64 «Розрахунки за податками і платежами»	15000

Виробнича ситуація 4

Вибрати правильний варіант кореспонденції рахунків наведених господарських операцій (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

№	Дані для виконання	Варіант відповіді	Кореспонденція рахунків	
			Дебет	Кредит
1	2	4	5	6
1.	Оплачено з поточного рахунка в банку постачальникам за одержані матеріали	1	685	311
		2	631	311
		3	631	301
		4	201	311
		5	201	301
2.	Нарахована заробітна плата робітникам за виготовлення шаф книжкових	1	91	661
		2	23	661
		3	26	661
		4	10	661
		5	92	661
3.	Нарахована заробітна плата начальнику цеха	1	23	661
		2	90	661
		3	91	661
		4	92	661
		5	661	23
4.	Видана з каси заробітна плата працівникам підприємства	1	301	66
		2	66	301
		3	311	301
		4	66	311
		5	372	301
5.	Одержано в касу готівку з поточного рахунка для виплати заробітної плати	1	301	60
		2	301	66
		3	311	66
		4	301	311
		5	311	301
6.	Видано гроші з каси в підзвіт менеджеру на відрядження	1	64	301
		2	301	311
		3	372	301
		4	66	301
		5	63	301
7.	Надійшли від постачальників і оприбутковані на склад матеріали за фактичною собівартістю	1	20	685
		2	10	631
		3	631	20
		4	20	311
		5	20	631
8.	Оприбутковано готову продукцію на склад	1	26	91
		2	26	90
		3	26	23
		4	26	92
		5	20	23

Продовження табл. 2.7

	Надійшли кошти за реалізовану продукцію на поточний рахунок	1	30	36
		2	311	37
		3	311	36
		4	311	63
		5	311	26
2.	Зараховано короткострокову позику на поточний рахунок	1	311	301
		2	311	36
		3	311	63
		4	60	311
		5	311	60

Тестові завдання

1. Спосіб групування та поточного відображення за певними ознаками наявності та руху засобів підприємства, їх джерел і господарських процесів – це:

- а) баланс;*
- б) подвійний запис;*
- в) рахунки;*
- г) інвентаризація;*
- ґ) План рахунків.*

2. Ліва частина рахунка має назву:

- а) актив;*
- б) пасив;*
- в) дебет;*
- г) кредит;*
- ґ) немає правильної відповіді.*

3. Права частина рахунка має назву:

- а) актив;*
- б) пасив;*
- в) дебет;*
- г) кредит;*
- ґ) немає правильної відповіді.*

4. Підсумки записів у правій частині рахунка називають:

- а) дебетовим оборотом;*
- б) кредитовим оборотом;*
- в) початковим сальдо;*
- г) валютою;*
- ґ) кінцевим сальдо.*

5. За економічним змістом рахунки поділяються на:

- а) регулюючі, основні, господарських процесів та їх результатів;
  - б) господарських засобів, джерел утворення засобів, господарських процесів та їх результатів;
  - в) господарських засобів, джерел утворення засобів, операційні;
  - г) активні, пасивні, позабалансові;
  - ґ) основних засобів, запасів, операційні.
- 6. За призначенням і структурою рахунки поділяються на:**
- а) основні, запасні, небалансові, позабалансові;
  - б) основні, регулюючі, калькуляційні, позабалансові;
  - в) основні, операційні, звітно-розподільчі, позабалансові;
  - г) активні, активно-пасивні, пасивні, позабалансові;
  - ґ) основні, регулюючі, операційні, фінансово-результативні та позабалансові.
- 7. За відношенням до балансу рахунки прийнято поділяти на:**
- а) балансові та позабалансові;
  - б) майнові, доходні, витратні, фінансово-результатні;
  - в) активні та пасивні;
  - г) постійні та тимчасові;
  - ґ) хронологічні та систематичні.
- 8. За будовою активні та пасивні рахунки відрізняються:**
- а) початковим сальдо;
  - б) кінцевим сальдо;
  - в) назвами;
  - г) оборотами;
  - ґ) усі відповіді правильні.
- 9. Позабалансові рахунки – це:**
- а) постійні, умовних прав та зобов'язань, транзитні;
  - б) майнові, транзитні (безсальдові), операційно-контрольні;
  - в) активні, пасивні, активно-пасивні;
  - г) фінансово-результатні;
  - ґ) майнові, операційно-контрольні, умовних прав і зобов'язань.
- 10. Рахунки, які характеризують склад і структуру майна суб'єкта господарювання, джерела їх утворення, наявність та їх рух, належать до:**
- а) позабалансових;
  - б) тимчасових;
  - в) операційних;
  - г) основних;
  - ґ) регулюючих.

11. Рахунки, призначені для регулювання (уточнення) оцінки господарських засобів або джерел їх формування, які обліковуються на основних рахунках, називаються:

- а) доповнюючі;*
- б) регулюючі;*
- в) контрарні;*
- г) операційні;*
- ґ) бюджетно-розподільні.*

12. Рахунки, які завжди збільшують суму залишку рахунка, що регулюється, називаються:

- а) доповнюючі;*
- б) регулюючі;*
- в) контрарні;*
- г) фінансово-результатні;*
- ґ) бюджетно-розподільні.*

13. Рахунок «Транспортно-заготівельні витрати» належить до:

- а) доповнюючих рахунків;*
- б) регулюючих рахунків;*
- в) контрарних рахунків;*
- г) фінансово-результатних рахунків;*
- ґ) рахунків запасів.*

14. Рахунки, які завжди збільшують суму залишку рахунка, що регулюється, називаються:

- а) доповнюючі;*
- б) регулюючі;*
- в) контрарні;*
- г) фінансово-результатні;*
- ґ) бюджетно-розподільні.*

15. Рахунки, які призначені для уточнення оцінки залишку на окремих рахунках матеріальних цінностей у тих випадках, коли ці цінності відображені в сумі, яка перевищує їх фактичну (реальну) вартість, називаються:

- а) контрпасивні;*
- б) регулюючі;*
- в) контрарні;*
- г) фінансово-результатні;*
- ґ) контрактивні.*

16. Рахунки, які призначені для визначення суми залишків окремих джерел засобів, облік яких ведеться на пасивних рахунках, називаються:

- а) контрпасивні;*

- б) регулюючі;
- в) контрарні;
- г) фінансово-результатні;
- д) контраktivні.

17. Рахунки, які призначені для обліку витрат, доходів і результатів діяльності підприємства, називаються:

- а) контрпассивні;
- б) операційні;
- в) доповнюючі;
- г) фінансово-результатні;
- д) контраktivні.

18. Рахунки, які призначені для обліку (попереднього збирання) накладних витрат, пов'язаних з організацією, обслуговуванням, управлінням цехами та іншими виробничими підрозділами основного і допоміжного виробництва з метою наступного розподілу їх між відповідними об'єктами, називаються:

- а) контрпассивні;
- б) операційні;
- в) бюджетно-розподільчі;
- г) фінансово-результатні;
- д) збірно-розподільчі.

19. Рахунки, які використовуються для розмежування витрат і доходів між суміжними звітними періодами (місяцями, кварталами, роками) з метою рівномірного включення у витрати виробництва (обігу) або відображення в обліку одержаних доходів, називаються:

- а) контрарні;
- б) операційні;
- в) бюджетно-розподільчі;
- г) фінансово-результатні;
- д) збірно-розподільчі.

20. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій застосовується:

- а) усіма суб'єктами господарювання крім банків і бюджетних установ;
- б) усіма суб'єктами господарювання крім банків, бюджетних установ і підприємств, що застосовують Міжнародні стандарти фінансової звітності;
- в) усіма суб'єктами господарювання крім банків, публічних акціонерних товариств та страховиків;

- г) усіма суб'єктами господарювання крім банків, бюджетних установ і суб'єктів малого підприємництва;
- г) застосування Інструкції визначається в обліковій політиці підприємства.

21. До калькуляційних рахунків належать:

- а) адміністративні витрати;
- б) витрати на збут;
- в) виробництво;
- г) виробничі запаси;
- г) готова продукція.

22. До фінансово-результативних рахунків належать:

- а) забезпечення майбутніх витрат і платежів;
- б) неоплачений капітал;
- в) доходи майбутніх періодів;
- г) доходи від реалізації;
- г) нерозподілений прибуток (непокриті збитки).

21. До збірно-розподільчих рахунків належать:

- а) адміністративні витрати;
- б) витрати на збут;
- в) загальновиробничі;
- г) витрати майбутніх періодів;
- г) виробництво

2.4. ДОКУМЕНТАЦІЯ ТА ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ

Питання для вивчення:

1. Документація, як елемент методу бухгалтерського обліку.
2. Класифікація бухгалтерських документів.
3. Документообіг, його стадії.
4. Порядок і правила зберігання первинних документів, облікових реєстрів.
5. Організація захисту економічної інформації.
6. Інвентаризація як елемент методу бухгалтерського обліку.
7. Види інвентаризації.
8. Загальний порядок проведення та документальне оформлення інвентаризації товарно-матеріальних цінностей.

Після вивчення теми 2.4 студент повинен:

• *знати:*

- визначення первинного документа, документообігу та електронного документа;
- суть і значення документування операцій;
- нормативне регулювання документування операцій;
- обов'язкові реквізити первинних документів;
- види бухгалтерських документів;
- поняття документообігу та його стадії;
- поняття та застосування електронних документів;
- визначення інвентаризації;
- нормативне регулювання проведення інвентаризації;
- випадки обов'язкового проведення інвентаризації;
- документальне забезпечення проведення інвентаризації.

• *уміти:*

- формулювати суть документування операцій;
- заповнювати первинні документи;
- класифікувати документи за різними ознаками;
- давати характеристику кожному типу документів;
- формулювати суть, цілі та завдання інвентаризації;
- визначати ознаки класифікації інвентаризації;
- характеризувати види інвентаризації;
- визначати методику проведення інвентаризації;
- оформлювати результати інвентаризації.

• *набути навички:*

- роботи з первинними документами при їх оформленні, перевірці й обробці;
- проведення інвентаризації.

Питання для самоконтролю

1. *Поняття документа у широкому розумінні.*
2. *Нормативно-правові акти, якими регулюється документування операцій та документообіг.*
3. *Форма, в якій можуть складатися первинні документи.*
4. *Момент, у який складаються первинні документи.*
5. *Ознаки класифікації документів за призначенням.*
6. *Документи за порядком складання.*
7. *Документи за способом відображення операцій.*
8. *Розкрийте класифікацію документів за місцем складання.*
9. *Класифікація документів за кількістю облікових позицій.*
10. *Поділ документів за змістом.*
11. *Класифікація бухгалтерських документів.*
12. *Електронний документ.*
13. *Перелік обов'язкових реквізитів для первинних документів.*
14. *Документообіг.*
15. *Мови, якими складаються первинні документи в Україні.*
16. *Електронний підпис.*
17. *Стадії документообігу.*
18. *Порядок опрацювання документів.*
19. *Нормативний документ, яким регламентуються терміни зберігання документів.*
20. *Архіви для зберігання документів.*
21. *Види перевірок документів.*
22. *Інвентаризація.*
23. *Нормативно-правові акти, якими регулюється проведення інвентаризації.*
24. *Обов'язкові випадки проведення інвентаризації.*
25. *Суб'єкт інвентаризації.*
26. *Основні завдання інвентаризації.*
27. *Документи, які використовуються при здійсненні інвентаризації.*
28. *Можливі результати при зіставленні облікових даних з фактичними.*
29. *Відображення на рахунках бухгалтерського обліку лишків.*
30. *Відображення на рахунках бухгалтерського обліку втрат у межах природного убутку.*
31. *Відображення на рахунках бухгалтерського обліку понаднормових втрат і нестач з вини матеріально-відповідальних осіб.*
32. *Відображення на рахунках бухгалтерського обліку втрат і нестач цінностей, коли винуватці не встановлені.*

33. Пересортиця.

Виробнича ситуація 1.

За результатами проведеної інвентаризації на деревообробному комбінаті встановлено наявність дерева дуба об'ємом 196 м³. За даними бухгалтерського обліку, об'єм дуба – 200 м³. Облікова ціна 1 м³ дуба 1200 грн. Скласти бухгалтерські проводки для відображення результатів інвентаризації.

Примітка: вказані ціни вважати умовними.

Виробнича ситуація 2.

За даними інвентаризаційного опису на ткацькій фабриці в наявності 960 погонних метрів шовку, за даними бухгалтерського обліку – 900. Облікова ціна одного погонного метра шовку 145 грн. Відобразити результати інвентаризації за допомогою бухгалтерських проводок.

Примітка: вказані ціни вважати умовними.

Тестові завдання

1. Який з елементів методу бухгалтерського обліку використовують для фіксації господарських фактів?

- а) калькуляцію;*
- б) документування;*
- в) оцінку;*
- г) рахунки бухгалтерського обліку;*
- д) баланс.*

2. Які з перелічених реквізитів первинних документів змінні?

- а) найменування підприємства;*
- б) номер поточного рахунка підприємства;*
- в) порядковий номер документа;*
- г) код підприємства за ЄДРПОУ;*
- д) немає правильної відповіді.*

3. Чи допускаються виправлення в первинних документах?

- а) не допускаються;*
- б) допускаються, крім виправлень у касових і банківських документах;*
- в) допускаються;*
- г) допускаються, крім виправлень на бланках суворої звітності;*
- д) залежить від того, хто їх робить.*

4. Документація – це:

- а) вартісне вимірювання об'єктів обліку;*
- б) калькуляційний розрахунок собівартості продукції;*
- в) письмове свідоцтво певної форми і змісту про здійснення господарської операції або право на її здійснення;*
- г) спосіб первинного відображення об'єктів бухгалтерського обліку;*
- ґ) процес оформлення операцій бухгалтерськими документами.*

5. Інвентаризація – це:

- а) спосіб виявлення фактичної наявності та стану майна підприємства на певну дату;*
- б) письмове свідоцтво певної форми і змісту про здійснення господарської операції або право на її здійснення;*
- в) процес формування господарських операцій бухгалтерськими документами;*
- г) вартісне вимірювання об'єктів обліку;*
- ґ) спосіб первинного відображення об'єктів бухгалтерського обліку.*

6. Письмове свідоцтво певної форми і змісту про факт здійснення господарської операції називається:

- а) бухгалтерським документом;*
- б) журналом-ордером;*
- в) меморіальним ордером;*
- г) оборотною відомістю;*
- ґ) головною книгою.*

7. Спосіб суцільного та безперервного спостереження за здійснюваними господарськими операціями називається:

- а) документуванням господарських операцій в обліку;*
- б) бухгалтерським рахунком;*
- в) подвійним записом;*
- г) інвентаризацією;*
- ґ) звітністю.*

8. Бухгалтерські документи за місцем складання поділяють на:

- а) первинні та зведені;*
- б) нагромаджувальні та зведені;*
- в) разові та комбіновані;*
- г) звітні та розпорядчі;*
- ґ) внутрішні та зовнішні.*

9. Бухгалтерські документи за призначенням поділяють на:

- а) внутрішні, зовнішні, розпорядчі, виконавчі;*
- б) нагромаджувальні, первинні, внутрішні, зведені;*
- в) первинні, зведені, розпорядчі та бухгалтерського оформлення;*
- г) первинні, зведені, комбіновані та бухгалтерського оформлення;*
- ґ) розпорядчі, виконавчі, бухгалтерського оформлення і комбіновані.*

10. До яких документів за призначенням належить авансовий звіт?

- а) бухгалтерського оформлення;*
- б) виконавчих;*
- в) розпорядчих;*
- г) комбінованих;*
- ґ) немає правильної відповіді.*

11. Які з перелічених документів належать до виконавчих?

- а) прибутковий касовий ордер, видатковий касовий ордер;*
- б) статут підприємства, договір на поставку сировини;*
- в) обидві відповіді правильні;*
- г) платіжне доручення;*
- ґ) немає правильної відповіді.*

12. Первинні документи складаються в момент:

- а) проведення господарської операції, а якщо це не можливо – то одразу після її закінчення;*
- б) перед закінченням звітнього періоду;*
- в) перед складанням фінансової звітності;*
- г) після проведення інвентаризації;*
- ґ) перед проведенням інвентаризації.*

13. Раптовість проведення інвентаризації пов'язана з:

- а) запобіганням виявленню податковими органами правопорушень;*
- б) опломбуванням складських приміщень;*
- в) неочікуваною для матеріально-відповідальних осіб фактичної наявності майна, що перебуває у підзвіті;*
- г) відсутністю системи призначення інвентаризації;*
- ґ) характером керівника.*

14. З якою періодичністю повинна проводитися повна інвентаризація всього майна підприємства?

- а) щомісячно, обов'язково перед складанням місячного бухгалтерського балансу;*
- б) перед перевіркою податковими органами;*

- в) один раз на рік, обов'язково перед складанням річної бухгалтерської звітності;
- г) щоквартально, обов'язково перед складання кварталного бухгалтерського звіту;
- д) якщо застосовуються міжнародні стандарти фінансової звітності – щомісячно, якщо ні – щорічно.

15. Інвентаризацію проводять за таких умов:

- а) без матеріально відповідальної особи;
- б) у присутності матеріально відповідальної особи та з повним складом інвентаризаційної комісії;
- в) за відсутності матеріально відповідальної особи та з повним складом інвентаризаційної комісії;
- г) у присутності представників правоохоронних органів;
- д) за домовленістю з матеріально відповідальною особою.

16. Склад інвентаризаційної комісії затверджується:

- а) наказом;
- б) бухгалтерською довідкою;
- в) протоколом;
- г) вимогою податкової інспекції;
- д) приписом правоохоронних органів.

17. До складу інвентаризаційної комісії не можна вводити:

- а) головного бухгалтера;
- б) заступника головного бухгалтера;
- в) керівника;
- г) матеріально відповідальну особу;
- д) заступника керівника підприємства.

18. Проведення інвентаризації обов'язкове:

- а) перед виплатою заробітної плати;
- б) у разі зміни керівника підприємства;
- в) перед модернізацією виробництва;
- г) перед проведенням переоцінки основних засобів;
- д) усі відповіді правильні.

19. За результатами інвентаризації втрати в межах природного убутку:

- а) списують на витрати підприємства;
- б) не списують на витрати підприємства;
- в) не відображають в обліку;
- г) відшкодовуються за рахунок інвентаризаційної комісії;
- д) відшкодовуються за рахунок усіх працівників підприємства.

2.5. ОЦІНЮВАННЯ ТА КАЛЬКУЛЯЦІЯ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Питання для вивчення:

1. Оцінка, як елемент методу бухгалтерського обліку.
2. Класифікація видів оцінки.
3. Калькуляція як елемент методу бухгалтерського обліку.
4. Типологія видів калькулювання.

Після вивчення теми 2.5 студент повинен:

• *знати:*

- поняття і значення оцінки та калькуляції;
- види нормативно-правових актів, якими регламентуються правила оцінки майна;
- види оцінок необоротних активів, запасів, дебіторської заборгованості та зобов'язань;
- бази оцінки, що використовуються у бухгалтерському обліку;
- методи оцінок для різних об'єктів бухгалтерського обліку;
- предмет, метод і завдання калькуляції;
- об'єкти калькуляції;
- види калькуляції;
- елементи витрат;
- статті калькуляції.

• *уміти:*

- формулювати визначення та мету оцінки;
- характеризувати оцінку як елемент методу бухгалтерського обліку;
- класифікувати види оцінок;
- формулювати визначення, предмет і завдання калькулювання;
- класифікувати калькуляції за відповідними ознаками;
- характеризувати елементи витрат;
- розрізняти елементи витрат і статті калькуляції.

• *набути навиків:*

- оцінки об'єктів бухгалтерського обліку;
- використання калькуляції як способу групування витрат;
- складання калькуляції.

Питання для самоконтролю

1. Оцінка як елемент методу бухгалтерського обліку.
2. Мета оцінки.
3. Класифікація видів оцінки.
4. Суть принципу єдиного грошового вимірника.
5. Види оцінки, за якими відображають у бухгалтерському обліку та звітності основні засоби.
6. Види оцінки, за якими відображають у бухгалтерському обліку та звітності нематеріальні активи.
7. Види оцінки, за якими відображають у бухгалтерському обліку та звітності запаси.
8. Види оцінки, за якими відображають у бухгалтерському обліку та звітності дебіторську заборгованість.
9. Види оцінки, за якими відображають у бухгалтерському обліку та звітності пасиви.
10. Суть калькуляції.
11. Предмет і метод калькуляції.
12. Завдання калькуляції.
13. Калькуляційна одиниця.
14. Об'єкти калькуляції.
15. Калькуляційний період.
16. Види калькуляцій за характером управління.
17. Види калькуляцій за часом складання.
18. Види калькуляцій за рівнем охоплення..
19. Види калькуляцій за властивостями калькуляційного об'єкта.
20. Елементи витрат.
21. Статті калькуляції.

Тестові завдання

1. **Спосіб переведення об'єктів із натурального або трудового вимірника у вартісний – це:**
  - а) калькуляція;
  - б) оцінка;
  - в) інвентаризація;
  - г) принцип єдиного грошового вимірника;
  - д) вимірювання.
2. **Оцінка в бухгалтерському обліку – це:**
  - а) визначення сумарних витрат на реалізацію продукції;
  - б) калькуляційний розрахунок собівартості продукції;
  - в) підрахунок витрат на виробництво продукції;
  - г) вартісне вимірювання об'єктів обліку;

г) підрахунок витрат на придбання матеріальних ресурсів.

3. Метою оцінки є:

- а) визначення сумарних витрат на реалізацію продукції;
- б) визначення найбільш об'єктивної та реальної вартості активів, зобов'язань, капіталу, а також доходів і витрат;
- в) визначення найбільш об'єктивної та реальної вартості активів, пасивів та прибутку;
- г) визначення найбільш об'єктивної та реальної вартості об'єктів, що підлягають інвентаризації;
- д) визначення найбільш об'єктивної та реальної вартості чистих активів.

4. Історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів, – це:

- а) первісна вартість;
- б) переоцінена вартість;
- в) уцінена вартість;
- г) дооцінена вартість;
- д) балансова вартість.

5. Які методи застосовуються для оцінки ринкової вартості майнового комплексу?

- а) переносний, затратний, інвентаризаційний;
- б) метод порівняння продаж, інвентаризаційний, затратний, метод капіталізації доходу;
- в) метод порівняння продаж, затратний, метод капіталізації доходу;
- г) метод порівняння продаж, бухгалтерський, метод капіталізації доходу;
- д) всі наведені варіанти правильні.

6. Процес розрахунку витрат на одиницю продукції (робіт, послуг) – це:

- а) калькуляція;
- б) оцінка;
- в) інвентаризація;
- г) принцип єдиного грошового вимірника;
- д) вимірювання.

7. Період, за який розраховується собівартість, – це:

- а) вартісний період;
- б) звітний період;

- в) виробничий період;
- г) калькуляційний період;
- д) розрахунковий період.

8. За характером виробництва калькуляції поділяються на:

- а) масові, індивідуальні, проміжні;
- б) директивні, кошторисні, планові, звітні;
- в) галузеві, повні, виробничі, внутрішньогосподарські, змінних витрат, технологічні;
- г) загальні, параметричні, за центрами витрат;
- д) правильна відповідь відсутня.

9. За часом складання калькуляції поділяються на:

- а) масові, індивідуальні, проміжні;
- б) директивні, кошторисні, планові, звітні;
- в) галузеві, повні, виробничі, внутрішньогосподарські, змінних витрат, технологічні;
- г) загальні, параметричні, за центрами витрат;
- д) правильна відповідь відсутня.

10. За рівнем охоплення калькуляції поділяються на:

- а) масові, індивідуальні, проміжні;
- б) директивні, кошторисні, планові, звітні;
- в) галузеві, повні, виробничі, внутрішньогосподарські, змінних витрат, технологічні;
- г) загальні, параметричні, за центрами витрат;
- д) правильна відповідь відсутня.

11. За властивостями калькуляційного об'єкта калькуляції поділяються на:

- а) масові, індивідуальні, проміжні;
- б) директивні, кошторисні, планові, звітні;
- в) галузеві, повні, виробничі, внутрішньогосподарські, змінних витрат, технологічні;
- г) загальні, параметричні, за центрами витрат;
- д) правильна відповідь відсутня.

12. Склад фактичних витрат, що становлять первісну вартість активів, визначається:

- а) Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність»;
- б) міжнародними стандартами фінансової звітності;
- в) нормативними актами міністерств та відомств;
- г) відповідних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку;
- д) усі відповіді правильні.

13. *Склад фактичних витрат, що складають первісну вартість матеріальних ресурсів, які придбаває підприємство, визначається:*

- а) у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність»;*
- б) у П(С)БО № 9 «Запаси»;*
- в) у П(С)БО № 16 «Витрати»;*
- г) міжнародними стандартами фінансової звітності;*
- ґ) немає правильної відповіді.*

14. *Основні засоби відображаються в таких вимірниках за:*

- а) первісною вартістю, залишковою (балансовою) вартістю, сумою зносу, переоціненою вартістю;*
- б) первісною вартістю, амортизаційною вартістю, сумою зносу, переоціненою вартістю;*
- в) балансовою та залишковою вартістю;*
- г) ідентифікованою собівартістю відповідної одиниці запасів, середньозваженою собівартістю, ФІФО, нормативних витрат, ціни продажу;*
- ґ) ідентифікованою собівартістю відповідної одиниці запасів, середньозваженою собівартістю, прямолінійною, зменшення залишкової вартості.*

15. *Матеріальні запаси при надходженні оцінюються за:*

- а) первісною вартістю, за залишковою (балансовою) вартістю, сумою зносу, переоціненою вартістю;*
- б) первісною вартістю, амортизаційною вартістю, сумою зносу, за переоціненою вартістю;*
- в) балансовою та залишковою вартістю;*
- г) ідентифікованою собівартістю відповідної одиниці запасів, середньозваженою собівартістю, ФІФО, нормативних витрат, ціни продажу;*
- ґ) фактичною собівартістю, з урахуванням транспортно-заготівельних витрат.*

16. *Дебіторську заборгованість за продукцію відображають за:*

- а) первісною вартістю, залишковою (балансовою) вартістю, сумою зносу, переоціненою вартістю;*
- б) первісною вартістю і чистою реалізаційною вартістю;*
- в) за первісною вартістю, переоціненою і чистою реалізаційною вартістю;*
- г) фактичною собівартістю, з урахуванням транспортно-заготівельних витрат;*
- ґ) первісною вартістю, залишковою (балансовою) вартістю, сумою зносу, резервом сумнівних боргів.*

ТЕМА 3. ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Питання для вивчення:

1. Організація обліку на промислових підприємствах.
2. Стадії (етапи) облікового процесу.
3. Облікові реєстри, їх класифікація.
4. Техніка облікової реєстрації.
5. Способи виправлення помилок в облікових реєстрах.
6. Форми бухгалтерського обліку.
7. Облікова політика підприємства.

Після вивчення теми 3 студент повинен:

- **знати:**
  - форми організації обліку на промислових підприємствах;
  - структуру бухгалтерської служби;
  - права та обов'язки головного бухгалтера;
  - розподіл обов'язків між працівниками бухгалтерії;
  - поняття та призначення облікових реєстрів;
  - класифікацію облікових реєстрів;
  - основи техніки облікової реєстрації;
  - способи виправлення помилок у бухгалтерському обліку;
  - форми бухгалтерського обліку;
  - суть облікової політики підприємства;
  - фактори, які впливають на формування облікової політики;
  - елементи облікової політики;
  - фактори, які впливають на формування облікової політики.
- **уміти:**
  - характеризувати форми бухгалтерського обліку;
  - заповнювати облікові реєстри;
  - виправляти помилки у бухгалтерському обліку;
  - характеризувати елементи облікової політики.
- **набути навиків:**
  - визначення відмітностей між різними формами бухгалтерського обліку;
  - виправлення помилкових записів у реєстрах бухгалтерського обліку;
  - заповнення окремих облікових реєстрів;
  - формування облікової політики.

Питання для самоконтролю

1. *Поняття організації обліку.*
2. *Централізована та децентралізована форми організації обліку.*
3. *Бухгалтерська служба підприємства.*
4. *Структура бухгалтерії.*
5. *Функції бухгалтерської служби.*
6. *Права й обов'язки посадових осіб бухгалтерської служби.*
7. *Обліковий процес.*
8. *Стадії (етапи) облікового процесу.*
9. *Облікові реєстри.*
10. *Класифікація облікових реєстрів.*
11. *Техніка облікової реєстрації.*
12. *Нормативно-правові акти, якими регулюються питання використання реєстрів.*
13. *Характеристика способів виправлення помилок у первинних документах та облікових реєстрах.*
14. *Форма бухгалтерського обліку.*
15. *Меморіально-ордерна форма бухгалтерського обліку.*
16. *Журнал-Головна.*
17. *Характеристика журнальної форми обліку.*
18. *Реєстри журнально-ордерної форми.*
19. *Спрощена форма обліку.*
20. *Реєстри, які використовують при спрощеній формі обліку.*
21. *Автоматизована форма обліку.*
22. *Комп'ютерні програми для ведення бухгалтерського обліку.*

Тестові завдання

1. Обліковий реєстр – це:

- а) *система таблиць певної форми для групування, зведення й узагальнення даних на підставі первинних документів;*
- б) *система інформації про фінансовий стан підприємства;*
- в) *система принципів, методів і процедур для складання та подання звітності;*
- г) *система взаємопов'язаних облікових реєстрів, послідовність і технологія бухгалтерських записів;*
- г) *це питання є предметом наукових дискусій і єдиного твердження ще немає.*

2. Облікова реєстрація – це:

- а) *відображення господарських операцій в облікових реєстрах;*
- б) *відображення у звітності інформації про фінансовий стан підприємства;*

- в) відображення даних у таблицях певної форми для групування, зведення та узагальнення даних на підставі первинних документів;
- г) відображення у первинних документах фактів господарської діяльності;
- г) правильна відповідь відсутня.

3. Бухгалтерські реєстри за способом їх заповнення поділяють на:

- а) систематизовані та хронологічні;
- б) ручні та машинні;
- в) синтетичні й аналітичні;
- г) первинні та зведені;
- г) первинні та бухгалтерські.

4. В аналітичних облікових реєстрах використовуються такі вимірники:

- а) трудові;
- б) натуральні;
- в) грошові;
- г) усі перелічені вище;
- г) правильна відповідь відсутня.

5. Бухгалтерські реєстри за розміщенням інформації поділяють на:

- а) одnobічні та двобічні;
- б) ручні та електронні;
- в) систематизовані та хронологічні;
- г) синтетичні та аналітичні;
- г) бухгалтерські та фінансові.

6. Які форми бухгалтерського обліку застосовують в Україні?

- а) статистична, податкова, оперативна;
- б) синтетична, аналітична, шахова;
- в) меморіально-ордерна, журнальна, комп'ютерна, проста, спрощена, журнал-головна;
- г) повна, комбінована і скорочена;
- г) меморіально-ордерна, журнальна, комп'ютерна.

7. За яким принципом побудовані журнали журнально-ордерної форми обліку?

- а) хронологічним;
- б) кредитом рахунків;
- в) дебетом рахунків;
- г) послідовністю записів;
- г) аналітикою.

8. Який обліковий регістр застосовується для узагальнення даних журналів, взаємної перевірки правильності записів за окремими рахунками і складання фінансової звітності?

- а) Журнал 5;
- б) Журнал 5А;
- в) Головна книга;
- г) Баланс;
- д) Звіт про фінансові результати.

9. За допомогою якого способу неправильний запис закреслюють однією рисою так, щоб можна було прочитати закреслене, а зверху пишуть правильну суму або текст?

- а) додаткових записів;
- б) сторно;
- в) часткового сторно;
- г) коректурного;
- д) усі відповіді правильні.

10. Для обліку доходів і результатів діяльності при застосуванні журнальної форми бухгалтерського обліку призначений Журнал:

- а) 5;
- б) 2;
- в) 1;
- г) 6;
- д) 7.

11. Для обліку грошових коштів при застосуванні журнальної форми бухгалтерського обліку призначений Журнал:

- а) 5;
- б) 2;
- в) 1;
- г) 6;
- д) 7.

12. Для обліку запасів при застосуванні журнальної форми бухгалтерського обліку призначений Журнал:

- а) 5;
- б) 2;
- в) 1;
- г) 6;
- д) 7.

13. Для обліку банківських позик при застосуванні журнальної форми бухгалтерського обліку призначений Журнал:

- а) 5;

- б) 2;
- в) 4;
- г) 6;
- д) 7.

14. Для обліку власного капіталу при застосуванні журнальної форми бухгалтерського обліку призначений Журнал:

- а) 3;
- б) 2;
- в) 4;
- г) 6;
- д) 7.

15. Для обліку основних засобів при застосуванні журнальної форми бухгалтерського обліку призначений Журнал:

- а) 3;
- б) 2;
- в) 4;
- г) 6;
- д) 7.

16. Для обліку дебіторської заборгованості при застосуванні журнальної форми бухгалтерського обліку призначений Журнал:

- а) 3;
- б) 2;
- в) 4;
- г) 6;
- д) 7.

17. Помилки в облікових регістрах за минулий звітний період виправляються способом:

- а) подвійного запису;
- б) коректурним;
- в) сторно;
- г) балансовим;
- д) інвентаризаційним.

18. До регістрів синтетичного обліку належить:

- а) Головна книга;
- б) касова книга;
- в) розрахунково-платіжна відомість;
- г) звіт про використання коштів, наданих на відрядження або в підзвіт;
- д) усі наведені відповіді правильні.

19. Підрахунки підсумків за дебетом і кредитом та сальдо за кожним синтетичним і аналітичним рахунком в обліковому реєстрі – це:

- а) дисконтування реєстрів;
- б) закриття реєстрів;
- в) відкриття реєстрів;
- г) складання звітності;
- д) складання балансу.

20. Записи у реєстрах бухгалтерського обліку виконуються на підставі:

- а) первинних документів;
- б) реєстрів за минулий період;
- в) податкових накладних;
- г) фінансової звітності;
- д) спеціальних розрахунків.

21. Які з оборотів за кредитом рахунків не відображаються в Журналі 6?

- а) 70 «Доходи від реалізації»;
- б) 71 «Інший операційний дохід»;
- в) 72 «Дохід від участі в капіталі»;
- г) 46 «Неоплачений капітал»;
- д) 76 «Фінансові результати».

22. Підприємства, які використовують класи рахунків 8 і 9, облік витрат здійснюють у Журналі:

- а) 4;
- б) 5;
- в) 5А;
- г) 7;
- д) 6.

23. У якому реєстрі відображаються обороти за кредитом рахунків 50 «Довгострокові позики» та 60 «Короткострокові позики»?

- а) Журнал 1;
- б) Журнал 2;
- в) Журнал 3;
- г) Журнал 4;
- д) Журнал 7.

ТЕМА 4. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ОСНОВНИХ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСІВ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Питання для вивчення:

1. Облік процесу постачання.
2. Облік процесу виробництва.
3. Облік процесу реалізації.

Після вивчення теми 4 студент повинен:

- **знати:**
  - основи обліку процесу постачання;
  - основи обліку процесу виробництва;
  - основи обліку процесу реалізації;
  - порядок визначення фінансового результату.
- **уміти:**
  - формулювати основи обліку процесу постачання;
  - формулювати основи обліку процесу виробництва;
  - формулювати основи обліку процесу реалізації;
  - визначати кінцевий фінансовий результат.
- **набути навиків:**
  - відображення в системі рахунків бухгалтерського обліку господарських процесів за стадіями життєвого циклу підприємства;
  - відображення кінцевого фінансового результату діяльності підприємства.

Питання для самоконтролю

1. *Господарські процеси.*
2. *Підприємництво.*
3. *Підприємство.*
4. *Поділ підприємств відповідно до обсягів господарського обороту підприємства та кількості його працівників.*
5. *Види підприємств в Україні.*
6. *Акціонерне товариство.*
7. *Види акціонерних товариств в Україні.*
8. *Процес постачання.*

9. Транспортно-заготівельні витрати.
10. Визначення вартості запасів, які вибули за звітний місяць.
11. Процес виробництва.
12. Собівартість.
13. Витрати, які включаються до виробничої собівартості.
14. Нормативно-правові акти, якими регулюється формування виробничої собівартості.
15. Визначення операційних витрат.
16. Процес реалізації.
17. Нарахування податку на додану вартість.

Виробнича ситуація 1

На ПАТ «Прикарпатський хлібокомбінат» відбулися такі господарські операції протягом серпня місяця (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Реєстр господарських операцій

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн.	Кореспондуючі рахунки	
			Дебет	Кредит
1	Надійшли від постачальників і оприбутковані на склад матеріали за обліковими цінами	24000		
2	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ по одержаних матеріалах	?		
3	Одержано та прийняті до оплати рахунки автотранспортного підприємства	4800		
4	Відображено ПДВ	?		
5	Відпущено зі складу та витрачено матеріали за обліковими цінами на виробництво продукції	16000		
6	Розподілені та списані транспортно-заготівельні витрати	?		

Примітка. Початкове сальдо на 31 липня ц.р. на субрахунку 201 «Сировина і матеріали» – 3200 грн., на рахунку 2010 «Транспортно-заготівельні витрати» – 1600 грн.

Необхідно відобразити господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Виробнича ситуація 2

Необхідно відобразити господарські операції швейної фабрики на рахунках бухгалтерського обліку. Протягом червня зафіксовано такі господарські операції (табл. 4.2).

Таблиця 4.2

Реєстр господарських операцій

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн.	Кореспондуючі рахунки	
			Дебет	Кредит
1	2	3	4	5
1.	Відпущена зі складу тканина для пошиття пальто	23800		
2.	Нарахована заробітна плата майстрам у швейному цеху	32000		
3.	Проведено відрахування на соціальні заходи відповідно до чинного законодавства			
4.	Нарахована амортизація швейного обладнання	15400		
5.	Розподілено та списано загальновиробничі витрати	8200		
6.	Здано з виробництва 60 шт. готових виробів та оприбутковано на склад за фактичною собівартістю			

Примітка. Незавершене виробництво на початок місяця складає 15000 грн., а на кінець місяця – 4000 грн.

Виробнича ситуація 3

На підставі реєстру господарських операцій ПП «Лідер» за звітний місяць необхідно визначити фінансовий результат і відобразити господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Таблиця 4.3

Реєстр господарських операцій

№	Зміст господарської операції	Сума, грн.	Кореспондуючі рахунки	
			Дебет	Кредит
1.	Відвантажено покупцям готову продукцію	42000		
2.	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ			
3.	Списано реалізовану готову продукцію за фактичною собівартістю	24950		
4.	Надійшли кошти від покупців за реалізовану продукцію	42000		
5.	Списано суму доходів від реалізації продукції			
6.	Списано собівартість реалізованої продукції			

Виробнича ситуація 4

На підставі переліку господарських засобів ТОВ «Неон» (табл. 4.4) скласти баланс на початок періоду.

Таблиця 4.4

Інвентаризаційний опис господарських засобів ТОВ «Неон» на 31 серпня 20__ року

№	Назва активів та джерел їх утворення	Сума, грн.
1	Зареєстрований капітал	1000000
2.	Нерозподілений прибуток	554950
3.	Короткострокові кредити банку	119700
4.	Нематеріальні активи	40000
5.	Основні засоби – знос основних засобів	373940 267000
6.	Рахунок в банку	958000
7.	Готівка в касі	2400
8.	Розрахунки з підзвітними особами	240
9.	Розрахунки за податками	119640
10.	Розрахунки з покупцями та замовниками: ТОВ «Калина» ПАТ «Либідь»	44317 73383
11.	Розрахунки з постачальниками: ТОВ «Аметист» МП «Обрій» ПАТ «Металіст»	78000 23000 64000
12.	Розрахунки за виплатами працівникам	246000
13.	Розрахунки за страхування	123000
14.	Виробничі запаси	424800
15.	Виробництво А) електроплити Б) каміни	114000 123000
16.	Готова продукція: А) електроплити 501 шт. Б) каміни 542 шт.	181450 259760

На підставі журналу реєстрації господарських операцій зробити записи на рахунках обліку (табл. 4.5).

Таблиця 4.5

Журнал реєстрації господарських операцій за вересень 20__ року

№	Назви документів та зміст операцій	Сума, грн.	Дебет	Кредит
1	2	3	4	5
1.	Надійшли кошти в касу з поточного рахунку для виплати заробітної плати	246000		
2.	Видана з каси заробітна плата працівникам	246000		

Продовження табл. 4.5

1	2	3	4	5
3.	Перераховано з поточного рахунку: А) погашення суми короткострокової позики Б) суму податків до бюджету В) суму коштів за страхування Г) кошти ТОВ «Аметист» Д) МП «Обрій»	119700 119640 123000 78000 23000		
	Е) ПАТ «Металіст»	64000		
4.	Придбано у МП «Обрій» виробничі запаси А) оприбутковано на склад виробничі запаси Б) відображено податковий кредит з ПДВ	9600		
5.	Нарахована заробітна плата: А) виробничим робітникам за виготовлення - електроплит - камінів Б) цеховому персоналу В) адміністративному персоналу Г) відділу збуту	256000 270000 257000 216000 80000		
6.	Проведено відрахування на соціальне страхування на фонд оплати праці: А) виробничих робітників за виготовлення - електроплит - камінів Б) цехового персоналу В) адміністративного персоналу Г) відділу збуту			
7.	Утримано із заробітної плати: А) ПДФО (18 %) Б) військовий збір (1,5%) В) неповернуті підзвітні суми	240		
8.	Нарахована амортизація на основні засоби: А) загальновиробничого призначення Б) адміністративного призначення Г) збутового призначення	6200 4900 3500		
9.	Придбано у ТОВ «Аметист» виробничі запаси: А) оприбутковано на склад виробничі запаси Б) відображено податковий кредит з ПДВ	750000		
10.	Списано витрачені матеріали на утримання будівель: А) загальновиробничого призначення Б) адміністративного призначення	4000 7000		
11.	Відпущено матеріали у виробничі цехи для виготовлення: - електроплит - камінів	328000 395000		

Продовження табл. 4.5

1	2	3	4	5
12.	Списано матеріали на пакування готової продукції	1500		
13.	Розподілена та списана сума загальновиробничих витрат на виготовлення - електроплит - камінів			
14.	Оприбуткована з виробництва на склад готова продукція за фактичною собівартістю - електроплит 2510 шт. - камінів 2103 шт. <i>Примітка*</i> Шляхом інвентаризації виявлено залишки незавершеного виробництва на кінець періоду: електроплит -3000 грн., камінів – 6000 грн.			
15.	Реалізована зі складу готова ПАТ «Либідь»: - електроплити 2580 шт. за ціною 656 грн. - каміни 2310 шт. за ціною 895 грн. Відображено суму податкового зобов'язання з ПДВ			
16.	Списана зі складу готова продукція за фактичною собівартістю			
17.	Списано на фінансовий результат: – собівартість реалізованої продукції – витрати на збут – адміністративні витрати – доходи від реалізації продукції			
18.	Нарахований податок на прибуток (18 %)			
19.	Списано суму податку на прибуток на фінансовий результат			
20.	Визначено кінцевий результат від реалізації продукції			
21.	Надійшли на поточний рахунок кошти за реалізацію продукції ПАТ «Либідь»	73383		

3) Визначити залишки на рахунках на кінець періоду, на підставі яких скласти оборотну відомість по синтетичних рахунках (табл. 4.6).

Таблиця 4.6

**Оборотна відомість
за синтетичними рахунками за вересень 20 року**

Назва рахунку	Сальдо на початок		Обороти за місяць		Сальдо на кінець	
	Дт	Кт	Дт	Кт	Дт	Кт
Разом						

Тестові завдання

1. До складу собівартості продукції не входять такі витрати:

- а) адміністративні;
- б) загальновиробничі;
- в) прямі виробничі;
- г) чисті;
- д) транспортно-заготівельні.

2. Облік прямих виробничих витрат ведеться на рахунку:

- а) 26 «Готова продукція»;
- б) 23 «Виробництво»;
- в) 901 «Собівартість реалізованої готової продукції»;
- г) 80 «Матеріальні витрати»;
- д) 20 «Виробничі запаси».

3. Витрати на виробництво конкретного виду продукції, які безпосередньо зараховуються до її собівартості на підставі первинних документів, називаються:

- а) безпосередніми;
- б) постійними;
- в) непрямими;
- г) прямими;
- д) собівартістю.

4. Яка проводка відповідає операції «Списана фактична собівартість реалізованої продукції»?

- а) Дт 79 Кт 90;*
- б) Дт 90 Кт 26;*
- в) Дт 23 Кт 20;*
- г) Дт 90 Кт 79;*
- ґ) Дт 26 Кт 23.*

5. На рахунку 70 «Доходи від реалізації» відображають:

- а) за дебетом і кредитом – купівельну вартість проданої продукції;*
- б) за дебетом – собівартість реалізованої продукції, а за кредитом – продажну вартість продукції;*
- в) за дебетом – суму непрямих податків (акцизний збір, ПДВ), а за кредитом – продажну вартість продукції;*
- г) за дебетом – дохід від реалізації, за кредитом – витрати;*
- ґ) за дебетом – дохід від реалізації, за кредитом – списання на фінансові результати.*

6. Податком на додану вартість обкладається:

- а) фонд оплати праці;*
- б) виручка;*
- в) чистий прибуток;*
- г) собівартість;*
- ґ) дохід від реалізації.*

7. Податок на додану вартість – це:

- а) місцевий податок;*
- б) прямий податок;*
- в) непрямий податок;*
- г) змінний податок;*
- ґ) правильна відповідь відсутня.*

8. Операція «Зараховано в доходи від реалізації вартість відвантаженої покупцям готової продукції за продажною (договірною) вартістю» відображається кореспонденцією:

- а) Дт 36 Кт 37;*
- б) Дт 38 Кт 36;*
- в) Дт 36 Кт 70;*
- г) Дт 70 Кт 36;*
- ґ) Дт 70 Кт 26.*

9. Операція «Зменшено дохід на суму ПДВ» відображається кореспонденцією:

- а) Дт 36 Кт 64;*
- б) Дт 70 Кт 64;*

- в) Дт 36 Кт 70;
- г) Дт 64 Кт 70;
- д) Дт 70 Кт 26.

10. Операція «Списано зі складу готову продукцію, відвантажену (реалізовану) покупцям за собівартістю її виготовлення» відображається кореспонденцією:

- а) Дт 90 Кт 26;
- б) Дт 90 Кт 79;
- в) Дт 26 Кт 70;
- г) Дт 26 Кт 90;
- д) Дт 70 Кт 90.

11. Кореспонденція рахунків «Дт 30 Кт 46» відображає операцію:

- а) внесено гроші в касу підзвітною особою;
- б) видано гроші з каси засновнику (учаснику);
- в) внесено гроші в касу засновником (учасником);
- г) повернено залишок коштів, виданих підзвіт;
- д) немає правильної відповіді.

12. Кореспонденція рахунків «Дт 46 Кт 40» відображає операцію:

- а) внесено свою частку в статутному капіталі засновником (учасником);
- б) відображено розмір статутного капіталу в засновницьких документах;
- в) внесено грошові кошти в касу засновником (учасником);
- г) відображено процес ліквідації підприємства;
- д) відображено зменшення розміру статутного капіталу.

13. Кореспонденція рахунків «Дт 23 Кт 20» відображає операцію:

- а) внесено сировину та матеріали до статутного капіталу засновником (учасником);
- б) списано сировину та матеріали у виробництво;
- в) списано сировину та матеріали на загальновиробничі потреби;
- г) оприбутковано готові сировину та матеріали, виготовлені власними силами підприємства;
- д) списано сировину та матеріали як брак.

14. Кореспонденція рахунків «Дт 23 Кт 66» відображає операцію:

- а) нараховано заробітну плату начальнику виробничого цеху;
- б) нараховано заробітну плату робітникам виробничого цеху;
- в) утримано із заробітної плати робітників виробничого цеху за допущений брак;

- г) видано заробітну плату сировиною та матеріалами;
- г) видано заробітну плату з каси.

15. Операція «Нараховано єдиний соціальний внесок на фонд оплати праці робітників основного виробництва» відображається кореспонденцією:

- а) Дт 23 Кт 26;
- б) Дт 23 Кт 23;
- в) Дт 23 Кт 65;
- г) Дт 65 Кт 66;
- д) Дт 65 Кт 23.

16. Операція «Нараховано заробітну плату начальнику відділу збуту» відображається кореспонденцією:

- а) Дт 23 Кт 92;
- б) Дт 92 Кт 66;
- в) Дт 93 Кт 66;
- г) Дт 91 Кт 66;
- д) Дт 93 Кт 65.

17. Операція «Оприбутковано з виробничого цеху на склад готову продукцію» відображається кореспонденцією:

- а) Дт 23 Кт 92;
- б) Дт 23 Кт 26;
- в) Дт 26 Кт 23;
- г) Дт 26 Кт 20;
- д) Дт 20 Кт 26.

18. Операція «Зараховано на поточний рахунок підприємства кошти, одержані від покупців за відвантажену їм продукцію» відображається кореспонденцією:

- а) Дт 30 Кт 31;
- б) Дт 31 Кт 32;
- в) Дт 30 Кт 36;
- г) Дт 36 Кт 31;
- д) Дт 31 Кт 36.

19. Операція «За рішенням загальних зборів акціонерів спрямовано частину чистого прибутку на використання в звітному періоді» відображається кореспонденцією:

- а) Дт 442 Кт 46;

- б) Дт 46 Кт 40;
- в) Дт 441 Кт 443;
- г) Дт 443 Кт 441;
- д) Дт 442 Кт 441.

20. Операція «Списано собівартість реалізації на фінансові результати» відображається кореспонденцією:

- а) Дт 90 Кт 70;
- б) Дт 70 Кт 90;
- в) Дт 70 Кт 79;
- г) Дт 90 Кт 79;
- д) Дт 79 Кт 90.

21. Згідно із П(С)БО 16 «Витрати», витрати операційної діяльності групуються за такими елементами:

- а) адміністративні витрати, витрати на збут, загальновиробничі витрати;
- б) матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші операційні витрати;
- в) сировина та матеріали, купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби, основна заробітна плата, відрахування на соціальне страхування;
- г) матеріальні витрати, зворотні відходи, основна заробітна плата, відрахування на соціальне страхування ;
- д) матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші операційні витрати, адміністративні витрати, витрати на збут, загальновиробничі витрати.

22. Не враховуються при визначенні виробничої собівартості:

- а) загальновиробничі витрати, адміністративні витрати, витрати на збут;
- б) прями матеріальні витрати;
- в) інші витрати операційної діяльності, загальновиробничі витрати, адміністративні витрати;
- г) адміністративні витрати, витрати на збут, інші витрати операційної діяльності;
- д) правильної відповіді немає.

23. Собівартість реалізації складається з:

- а) виробничої собівартості продукції, нерозподілених постійних загальновиробничих витрат і понаднормативних виробничих витрат;

- б) виробничої собівартості продукції (робіт, послуг), реалізованої протягом звітнього періоду, загальновиробничих витрат і понаднормативних виробничих витрат;*
- в) виробничої собівартості продукції (робіт, послуг), реалізованої протягом звітнього періоду, нерозподілених постійних загальновиробничих витрат і понаднормативних виробничих витрат;*
- г) виробничої собівартості продукції (робіт, послуг), реалізованої протягом звітнього періоду та понаднормативних виробничих витрат.*

ТЕМА 5. ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ

Питання для вивчення:

1. Поняття та принципи побудови звітності.
2. Класифікація бухгалтерської звітності.
3. Порядок складання та оприлюднення фінансової звітності.

Після вивчення теми 5 студент повинен:

• *знати:*

- визначення звітності;
- мету складання фінансової звітності;
- вимоги до звітності;
- державне регулювання звітності;
- якісні характеристики фінансової звітності;
- елементи фінансової звітності;
- ознаки класифікації форм звітності;
- принципи складання фінансової звітності;
- порядок складання, подання й оприлюднення фінансової звітності;
- форми фінансової звітності.

• *уміти:*

- класифікувати фінансову звітність;
- формулювати принципи складання фінансової звітності;
- складати форми фінансової звітності.

• *набути навиків:*

- складання окремих форм звітності;
- складання балансу.

Питання для самоконтролю

1. *Фінансова звітність.*
2. *Нормативно-правові акт, якими регулюється складання та подання фінансової звітності.*
3. *Користувачі фінансової звітності.*
4. *Форми, які входять до складу річної фінансової звітності.*
5. *Баланс (Звіт про фінансовий стан).*
6. *Звіт про фінансові результати.*
7. *Звіт про рух грошових коштів.*
8. *Суть прямого та непрямого методів складання Звіту про рух грошових коштів.*
9. *Звіт про власний капітал.*

10. Примітки до річної фінансової звітності.

Тестові завдання

1. Фінансова звітність:

- а) не становить комерційної таємниці, крім випадків, передбачених законодавством;
- б) має оприлюднюватися всіма підприємствами, без винятку;
- в) є комерційною таємницею підприємства;
- г) не становить комерційної таємниці;
- д) залежить від форми власності.

2. До якісних характеристик фінансової звітності відносять:

- а) достовірність і доступність;
- б) безперервність і обачність;
- в) автономність і періодичність;
- г) чесність і моральність;
- д) вчасність та інформативність.

3. Метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень:

- а) балансу та інших форм звітності;
- б) повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства;
- в) аудиторського висновку;
- г) повної, правдивої та неупередженої інформації про діяльність підприємства у звітному періоді;
- д) повної, правдивої, неупередженої та креативної інформації про діяльність підприємства у звітному періоді.

4. Фінансова звітність повинна давати можливість користувачу порівнювати:

- а) фінансові звіти підприємств за різні звітні періоди;
- б) фінансові звіти різних підприємств;
- в) правильні відповіді а) і б);
- г) лише фінансові звіти за різні звітні періоди, оскільки звіти різних підприємств є комерційною таємницею;
- д) фінансові звіти, складені за П(С)БО та МСФЗ.

5. Звітним періодом для складання річної фінансової звітності є:

- а) календарний рік;
- б) календарний місяць;
- в) операційний цикл;

- г) календарний рік або операційний цикл, якщо він перевищує один рік;
- г) квартал і рік.

6. Звітність, що відображає фінансовий стан і результати діяльності юридичної особи та її дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці, називається:

- а) фінансовою;
- б) консолідованою;
- в) управлінською
- г) податковою;
- г) статистичною.

7. Орієнтація на конкретного користувача, конфіденційність, нерегламентованість – це риси:

- а) бухгалтерського обліку;
- б) стратегічного обліку;
- в) статистичного обліку;
- г) фінансового обліку;
- г) управлінського обліку.

8. Бухгалтерська звітність підписується:

- а) головним бухгалтером підприємства;
- б) керівником підприємства;
- в) касиром і головним бухгалтером;
- г) головним бухгалтером і керівником підприємства;
- г) бухгалтером, який складає звітність і головним бухгалтером.

9. Розкриття окремих елементів фінансової звітності та методологія їх обліку визначаються:

- а) Конституцією України;
- б) Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»;
- в) Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку;
- г) Міжнародними стандартами фінансової звітності;
- г) Методичними рекомендаціями, що розробляються Міністерством фінансів України.

10. Інформацію про доходи та витрати, фінансові результати та розрахунок сум податків, що підлягають сплаті до бюджету, розкриває:

- а) фінансова звітність;
- б) податкова звітність;
- в) управлінська звітність;

- г) статистична звітність;
- г) звітність до Пенсійного фонду України.

11. Складання форми фінансової звітності «Баланс» регулюється:

- а) Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1;
- б) Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7;
- в) Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 8;
- г) Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 6;
- д) Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 10.

12. Складання форми фінансової звітності «Звіт про фінансові результати» регулюється:

- а) Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1;
- б) Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7;
- в) Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 8;
- г) Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 10;
- д) Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9.

13. Складання форми фінансової звітності «Звіт про рух грошових коштів» регулюється:

- а) Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1;
- б) Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 6;
- в) Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7;
- г) Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 8;
- д) Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9.

14. Складання форми фінансової звітності «Звіт про власний капітал» регулюється:

- а) Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1;
- б) Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7;
- в) Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9;
- г) Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 11;
- д) Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 12.

15. Складання форми фінансової звітності «Примітки до річної фінансової звітності» регулюється:

- а) Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 11;
- б) Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 12;
- в) Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1;
- г) Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7;
- д) Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9.

16. Мета, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визначення та розкриття її елементів визначаються:

- а) Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»;
- б) Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок та зміни у фінансових звітах»;
- в) Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»;
- г) Методичними рекомендаціями щодо заповнення форм фінансової звітності
- ґ) усіма вищенаведеними нормативними актами.

17. Проміжна фінансова звітність складається:

- а) щоквартально наростаючим підсумком з початку звітного року;
- б) щоквартально не враховуючи дані попередніх кварталів з початку звітного року;
- в) щомісячно наростаючим підсумком з початку звітного року;
- г) щодакдно за кожен місяць окремо;
- ґ) на кінець робочого дня.

18. Перший звітний період новоствореного підприємства може бути:

- а) меншим за 12 місяців, але не може бути більшим за 15 місяців;
- б) більшим за 15 місяців, але не може бути меншим за 12 місяців;
- в) меншим за 12 місяців;
- г) меншим за квартал, але не може бути більшим за 12 місяців;
- ґ) меншим за місяць, але не може бути більшим за 12 місяців.

19. Консолідована фінансова звітність відображає фінансовий стан і результати діяльності:

- а) юридичної особи та її дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці;
- б) юридичної особи та її власника як єдиної економічної одиниці;
- в) усіх підрозділів підприємства як єдиної економічної одиниці;
- г) усіх географічних підрозділів підприємства як єдиної економічної одиниці;
- ґ) підприємства за Міжнародними стандартами фінансової звітності.

20. За місцем використання фінансова звітність поділяється на:

- а) внутрішню та зовнішню;
- б) виробничу, адміністративну, збутову;
- в) виробничу та адміністративну;
- г) бухгалтерську та статистичну;
- ґ) бухгалтерську, податкову та статистичну.

МОДУЛЬ 2. АУДИТ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

ТЕМА 6. НЕЗАЛЕЖНИЙ АУДИТ ЯК ФОРМА КОНТРОЛЮ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Питання для вивчення:

1. Суть незалежного аудиту, його місце в системі контролю.
2. Предмет і об'єкти аудиту.
3. Класифікація видів аудиту.
4. Суть аудиторської діяльності та аудиторських послуг.
5. Управління аудиторською діяльністю.
6. Суб'єкти аудиторської діяльності.
7. Постулати та принципи аудиту.
8. Метод і методичні прийоми аудиту.

Після вивчення теми 6 студент повинен:

• *знати:*

- умови виникнення аудиту та періоди розвитку аудиторської діяльності;
- суть і значення аудиту, його місце в системі контролю в умовах ринкової економіки;
- дефініцію предмета аудиту як науки;
- класифікацію видів аудиту, їх суть, взаємозв'язок і відмінності між ними;
- суть аудиторської діяльності;
- види суб'єктів аудиторської діяльності;
- порядок управління аудиторської діяльності;
- постулати та принципи аудиту;
- суть методу та види методичних прийомів аудиту.

• *уміти:*

- характеризувати відмінності між видами аудиту;
- визначати повноваження, функції та обов'язки суб'єктів управління та регулювання аудиторської діяльності (АПУ та ОСН);
- визначати рівні правового регулювання аудиту;
- давати характеристику міжнародних стандартів аудиту, надання впевненості та етики;
- характеризувати статус аудитора, порядок визнання його професійної кваліфікації;
- визначати порядок реєстрації суб'єктів аудиторської діяльності;

- розрізняти та характеризувати методологічні принципи аудиту та принципи професійної етики;
- характеризувати загальнонаукові та власні методичні прийоми аудиту.
- **набути навиків:**
  - розуміння значення аудиту в системі управління;
  - використання класифікації аудиту за видами;
  - визначення прав та обов'язків аудитора;
  - розуміння методологічних та етичних принципів аудиту;
  - роботи з міжнародними стандартами аудиту, надання впевненості та етики.

Питання для самоконтролю

1. *Основні умови та теорії виникнення аудиту.*
2. *Суть і значення аудиту в ринкових умовах.*
3. *Аудит у системі господарського контролю, його особливості.*
4. *Предмет аудиту, характеристика його об'єктів.*
5. *Види аудиту відповідно до вимог законодавства.*
6. *Класифікація видів аудиту за об'єктами та за суб'єктами.*
7. *Відмітності зовнішнього та внутрішнього аудиту, їх взаємозв'язок.*
8. *Зміст аудиторської діяльності, її складові.*
9. *Види аудиторських послуг, їх класифікація за принципом сумісності.*
10. *Повноваження, функції та обов'язки ОСН та АПУ.*
11. *Статус аудитора, порядок його атестації.*
12. *Аудиторська фірма, законодавчі вимоги до її створення.*
13. *Порядок реєстрації аудиторів і суб'єктів аудиторської діяльності.*
14. *Види відповідальності аудитора.*
15. *Характеристика основних постулатів аудиту.*
16. *Зміст і структура Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг.*
17. *Суть етичних принципів аудиту.*
18. *Характеристика загальнонаукових і власних методичних прийомів аудиту, їх класифікація.*

Виробнича ситуація 1

Укажіть вид аудиту (незалежний аудит, державний аудит, внутрішній аудит) для кожної з наведених ситуацій. Відповідь обґрунтуйте.

1. Завданням аудиту є збереження державної власності, попередження та профілактика зловживань.
2. Аудитор висловлює думку про достовірність показників фінансової звітності.
3. Аудитор має право вилучати документи, опечатувати приміщення.
4. Аудитор є атестованою особою.
5. Аудит плановий і примусовий, здійснюється за бюджетні кошти.
6. Аудит, що здійснюється на договірних засадах.
7. Аудитор за власною ініціативою не має права вилучати документи та проводити інвентаризацію.
8. Результатом аудиту є звіт або рекомендації щодо усунення недоліків.

Виробнича ситуація 2

Зробіть порівняльну характеристику видів аудиту за суб'єктами їх проведення. Завдання виконайте у формі табл. 6.1.

Таблиця 6.1

Відмітності зовнішнього незалежного аудиту від інших форм контролю

<i>Ознаки</i>	<i>Державний аудит</i>	<i>Незалежний аудит</i>	<i>Внутрішній аудит</i>
За суб'єктом			
За метою			
За характером відносин			
За правовим регулюванням			
За витратами на проведення			
За результатами			

Виробнича ситуація 3

Визначте й обґрунтуйте, які з перелічених нижче суб'єктів господарювання відповідно до законодавства повинні оприлюднювати фінансову звітність разом із аудиторським звітом.

1. Комунальний заклад Чернівецька обласна дитячо-юнацька спортивна школа «Буревісник».

2. ПАТ «Гуцульські ласощі» (10% іноземних інвестицій у статутному капіталі).
3. Недержавний пенсійний фонд «Династія».
4. Благодійна організація «Благодійний фонд «Карітас».
5. ПАТ комерційний банк «Аскольд».
6. Державна акціонерна холдингова компанія «Енергобуд».
7. ПАТ «Чернівецький хімічний завод», яке визнається банкрутом.
8. ПАТ холдингова компанія «Еко-дім».
9. ТОВ «Ластівка» з середньою кількістю працюючих 180 осіб і балансовою вартістю активів 6 млн. євро.
10. ТОВ Компанія з управління активами «ОТП Капітал».
11. Комунальний заклад Чернівецький обласний центр естетичного виховання «Юність Буковини».
12. ПАТ «Дари Буковини».
13. ТОВ «Карат», балансова вартість активів якого 200000 євро, чистий дохід 550000 євро.
14. ПАТ «Український професійний банк».
15. ПрАТ страхова група «ТАС».
16. Комунальний заклад Міська дитяча наукова бібліотека.
17. ПАТ Національна акціонерна страхова компанія «Оранта»
18. ПП Юридична компанія «Феміда».

Виробнича ситуація 4

Оцініть дотримання законодавчих вимог для проходження атестації таких громадян за умови успішного складання кваліфікаційного іспиту, а також їхніх перспектив у майбутньому.

Таблиця 6.2

Інформація про громадян для проходження атестації

<i>П.І.Б.</i>	<i>Освіта</i>	<i>Практичний досвід роботи</i>
Гелич Д.Ю.	вища економічна	3 роки на посаді бухгалтера, 3 роки – помічник аудитора
Ткачук Т.Б.	вища математична	7 років на посаді бухгалтера та 3 роки - помічник аудитора
Балан А.І.	вища економічна	3 роки на посаді економіста та 3 роки – помічник аудитора
Сливка Н.Л.	вища економічна	15 років на посаді менеджера
Бойко Н.Л.	середня економічна	18 років на посаді фінансиста
Малик С.Т.	вища юридична	15 років на посаді юриста
Гелич Д.Ю.	вища економічна	3 роки на посаді бухгалтера, 3 роки – помічник аудитора

Виробнича ситуація 5

На підставі наведених даних установчих документів про склад засновників аудиторської фірми обґрунтуйте можливість її реєстрації.

Створено аудиторську фірму, засновниками якої є ТОВ «Гарант», Кочервей Л.В., Ланівська Т.Ю, Присяжнюк Т.К. Частки засновників становлять відповідно 40, 30, 20, 10 %. Усі засновники-фізичні особи є атестованими аудиторами. Ланівська Т.Ю. призначена керівником аудиторської фірми. Установчими документами аудиторської фірми передбачено такі види діяльності: аудиторська, видавнича, комерційна та інші не заборонені законом.

Виробнича ситуація 6

Обґрунтуйте можливість існування загрози порушення принципів професійної етики у наведених нижче ситуаціях:

1. За наслідками проведеного аудиту фінансової звітності аудитором було підготовлено для підприємства-замовника звіт та рекомендації для удосконалення обліку та внутрішнього контролю. Отримавши пропозицію про проведення аудиту фінансової звітності на наступний рік, аудитор здійснив попереднє обстеження і встановив, що його пропозиції керівництвом абсолютно не були враховані. У зв'язку з цим він відмовився проводити аудит, про що підготував відповідний лист.

2. У спеціалізованій пресі керівник аудиторської фірми оголосив інформацію про зміну контактних телефонів фірми і додав перелік аудиторських послуг, що надаються його клієнтам.

3. За результатами проведеного аудиту фінансової звітності підприємство отримало два аудиторських звіти: безумовно-позитивний із застереженням і негативний. У негативному звіті аудитор за домовленістю із керівництвом замовника детально описав перелік виявлених відхилень.

4. Для проведення аудиту фінансової звітності ПАТ «Прометей» аудиторською фірмою «Буковина-аудит» сформовано робочу групу з одного атестованого аудитора і двох помічників аудитора. Один з помічників має близькі дружні стосунки з керівником підприємства, що перевіряється.

5. Аудитор дав згоду на проведення аудиторської перевірки із наданням умовно-позитивного висновку за умови переведення його дружини із посади секретаря на посаду радника з економічних питань після завершення перевірки.

6. Для проведення аудиту фінансової звітності ПАТ «Тандем» сформовано робочу аудиторську групу у складі двох атестованих

аудиторів і трьох асистентів. З метою проведення оцінки майна укладено договір з експертом. Залучений експерт володіє часткою 15% у зареєстрованому капіталі ПАТ «Тандем».

7. ПАТ «Лотос» має намір одержати довгостроковий кредит в ПАТ КБ «Лібра». Банк вимагає проведення аудиторського звіту про фінансово-майновий стан суб'єкта господарювання. ПАТ «Лотос» звернулася з проханням надати відповідну послугу до аудиторської фірми «Аудит плюс» та надіслала лист-замовлення. Не зважаючи на те, що керівники аудиторської фірми та АКБ «Лібра» перебувають у родинних стосунках, аудиторська фірма погодилася на проведення аудиту.

8. Враховуючи наявність багатьох відхилень в обліку та звітності підприємства-замовника, сторони уклали додаток до договору про проведення аудиту з тим, щоб аудитор допоміг бухгалтеру за додаткову плату виправити частину виявлених відхилень.

9. Аудитор повідомив керівника підприємства-замовника, що передасть отриману інформацію про виявлені зловживання до фіскальної служби, якщо для перевірки не будуть надані реєстри обліку й управлінська документація.

10. Бухгалтер з обліку товарно-матеріальних цінностей виявився хорошим знайомим аудитора, який брав участь у перевірці. У зв'язку з цим аудитор не вказав у підсумкових документах окремих недоліків у роботі бухгалтера. Ці недоліки були виправлені у ході перевірки, тому суттєві відхилення в опублікованій фінансовій звітності не мали місця.

11. Аудитор, з котрим укладено договір про надання аудиторських послуг, ще не отримав у повному обсязі оплату за попередньо надані послуги. Тому висунена ним вимога полягала в тому, що аудит фінансової звітності підприємства за поточний рік буде проведено після оплати попередньо здійсненої роботи. Проте замовник просить відстрочки платежу, оскільки результати перевірки за поточний рік мають критичне значення для одержання додаткового фінансування. Після проведення перевірки замовник обіцяє повністю оплатити послуги аудитора.

Тестові завдання

1. Яка країна є батьківщиною незалежного аудиту?

- а) США;*
- б) Великобританія;*
- в) Німеччина;*

- г) Франція;
- д) Іспанія.

2. За яким критерієм професія аудитора відрізняється від багатьох інших професій?

- а) компетентності;
- б) професійної сумлінності;
- в) незалежності;
- г) володіння технічними професійними прийомами;
- д) об'єктивності.

3. Незалежний аудитор:

- а) засвідчує фінансову звітність;
- б) гарантує, що фінансова звітність правильна;
- в) висловлює думку про фінансову звітність;
- г) перевіряє кадрову документацію;
- д) усе перелічене.

4. Витрати на здійснення обов'язкового незалежного аудиту несе:

- а) держава;
- б) підприємство, що перевіряється;
- в) аудит проводиться безкоштовно;
- г) банківська установа;
- д) один із кредиторів або в порядку солідарної відповідальності.

5. Об'єктами аудиту можуть бути:

- а) активи, пасиви, господарські процеси;
- б) економічні результати;
- в) організаційні форми та методи управління,
- г) функції управління;
- д) усі відповіді правильні.

6. Чи можуть бути об'єктами аудиту функції управління?

- а) ні, не можуть;
- б) можуть бути об'єктами аудиту всі функції управління, крім бухгалтерського обліку;
- в) так, можуть;
- г) можуть бути об'єктами аудиту всі функції управління, окрім мотивації;
- д) правильна відповідь відсутня.

7. Управління аудиторською діяльністю – це:

- а) процес накопичення, виявлення, вимірювання інформації про діяльність підприємства;
- б) сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються аудиторами;

- в) процес регулювання дій аудиторської спільноти в державі з метою дотримання єдиних організаційних та методологічних вимог;*
- г) процес моніторингу діяльності аудиторських фірм;*
- д) правильна відповідь відсутня.*

8. Управління аудиторською діяльністю та суспільний нагляд в Україні здійснює:

- а) Кабінет Міністрів України;*
- б) Міністерство фінансів України;*
- в) Орган суспільного нагляду;*
- г) Аудиторська палата України;*
- д) правильна відповідь відсутня.*

9. Яке з відомств відповідно до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» не наділене правом делегувати своїх представників до складу Ради нагляду ОСН?

- а) Міністерство юстиції України;*
- б) Міністерство фінансів України;*
- в) Національний банк України;*
- г) Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку;*
- д) Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.*

10. Чи може інформація з Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності бути офіційно оприлюдненою:

- а) ні, бо така інформація конфіденційна;*
- б) так, з дозволу відповідних суб'єктів аудиторської діяльності;*
- в) так, з дозволу МФУ;*
- г) так, інформація Реєстру публічна;*
- д) правильна відповідь відсутня.*

11. Реєстрацію аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності здійснює:

- а) Міністерство юстиції України;*
- б) Міністерство фінансів України;*
- в) орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю;*
- г) Аудиторська палата України;*
- д) правильна відповідь відсутня.*

12. До аудиторських послуг НЕ відносять:

- а) аудит фінансової звітності;*
- б) огляд фінансової звітності;*
- в) виконання завдань з іншого надання впевненості;*
- г) розробка та впровадження процедур внутрішнього контролю;*

д) правильна відповідь відсутня.

13. Відповідно до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», забороняється проведення аудиту фінансової звітності для замовника:

- а) аудитором, що є консультантом щодо оптимізації оподаткування;
- б) аудитором, якого запрошено до перевірки спільного підприємства, засновником якого є замовник;
- в) аудитором, який має особисті майнові інтереси у замовника;
- г) аудитором, який отримав кредит у банку, в якому обслуговується його замовник;
- д) аудитором, який здійснював перевірку в минулому періоді.

14. Аудиторській фірмі дозволяється здійснювати аудиторську діяльність за умови, якщо:

- а) атестованим аудиторам у статутному капіталі аудиторської фірми належить частка не менше 70 %;
- б) директором цієї фірми є особа, яка має економічну освіту;
- в) штат працівників фірми не менше 5 осіб;
- г) це товариство з обмеженою відповідальністю;
- д) директор цієї фірми має стаж не менше 5 років.

15. Аудитору забороняється:

- а) займатися підприємницькою діяльністю;
- б) займатися науковою та викладацькою діяльністю;
- в) отримувати дивіденди від акцій та інших корпоративних прав;
- г) отримувати доходи від оренди;
- д) правильна відповідь відсутня.

16. Однією з обов'язкових вимог до аудиторської фірми є:

- а) загальний розмір частки учасників аудиторської фірми, які є аудиторами чи суб'єктами аудиторської діяльності, у статутному капіталі не повинен перевищувати 30 %;
- б) наявність у штаті аудиторської фірми, як мінімум, трьох сертифікованих аудиторів;
- в) наявність у штаті аудиторської фірми юриста та аудитора;
- г) керівником аудиторської фірми може бути тільки аудитор;
- д) правильна відповідь відсутня.

17. Хто може бути директором аудиторської фірми?

- а) особа, яка має 30 % акцій аудиторської фірми;
- б) атестований аудитор;
- в) особа, яка пропрацювала на посаді головного бухгалтера не менше 3 років;
- г) особа, яка має професійний стаж більше 5 років;

д) усі варіанти правильні.

18. Коли суб'єкт аудиторської діяльності набуває права провадження аудиторської діяльності?

- а) після включення до Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиту;
- б) після атестації аудиторів та отримання свідоцтва;
- в) після отримання спеціальної ліцензії АПУ;
- г) після отримання дозволу від ОСН;
- д) правильна відповідь відсутня.

19. Який з перелічених принципів аудиту не належить до етичних?

- а) принцип незалежності;
- б) принцип об'єктивності;
- в) принцип ефективності;
- г) принцип компетентності;
- д) усі варіанти правильні.

20. Який із перелічених принципів аудиту визначається освітою, певним досвідом роботи, складанням атестаційного іспиту?

- а) професійної компетентності;
- б) незалежності;
- в) об'єктивності;
- г) конфіденційності;
- д) професійної поведінки.

21. Принцип конфіденційності інформації означає:

- а) збереження у таємниці інформації, одержаної у ході аудиту;
- б) неупередженість аудиторського звіту щодо замовника чи інших зацікавлених осіб;
- в) відсутність майнового інтересу у справах підприємства, яке перевіряють;
- г) об'єктивна оцінка фінансового стану підприємства;
- д) правильна відповідь відсутня.

22. У рекламі аудиторських послуг з етичного погляду забороняється:

- а) зазначати перелік аудиторських послуг;
- б) зазначати термін перебування на ринку аудиту;
- в) зазначати про належність до професійної організації;
- г) посилатися на рекомендації органів влади;
- д) правильна відповідь відсутня.

23. Чи може проводити перевірку аудитор, що є одним із засновників суб'єкта господарювання, звітність якого перевіряється?

- а) так;

- б) ні;
- в) може за умови включення його до Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності;
- г) може за умови отримання спеціального дозволу АПУ;
- д) може за умови, що його частка у статутному капіталі підприємства менша 30%.

24. Здійснюючи обов'язковий аудит фінансової звітності, аудитор потребував облікові реєстри і звітність за поточний рік. Керівництво замовника відмовило в цьому аудитору, посилаючись на конфіденційність інформації. Чи правильно вчинило керівництво?

- а) правильно, на перевірку надаються лише первинні документи;
- б) правильно, на перевірку реєстри обліку можна не надавати;
- в) перевіряти інформацію про операції, що відбулися після дати складання фінансової звітності, немає необхідності;
- г) неправильно, таку відмову можна розглядати як обмеження обсягу аудиторської перевірки;
- д) правильна відповідь відсутня.

25. Для якого виду аудиторських послуг рівень відповідальності аудитора за свою роботу найнижчий?

- а) аудит фінансової звітності;
- б) огляд фінансової звітності;
- в) виконання завдання з іншого надання впевненості;
- г) інші професійні послуги;
- д) рівень відповідальності аудитора завжди однаковий.

26. Яка із перелічених послуг належить до неаудиторських?

- а) консультування з питань управління;
- б) ведення бухгалтерського обліку і складання звітності;
- в) розробка та впровадження процедур внутрішнього контролю;
- г) послуги оцінки;
- д) усі відповіді правильні.

28. Залежно від об'єктів розрізняють такі види аудиту:

- а) огляд бухгалтерської звітності, операційна перевірка, компіляція обліку;
- б) фінансової звітності, процедури узгодження, операційний;
- в) загальний та частковий;
- г) банківський та фінансових посередників;
- д) суцільний та вибірковий.

29. Внутрішній аудит є:

- а) складовою частиною бухгалтерського обліку;
- б) елементом облікової політики;

- в) складовою системи внутрішнього контролю;*
- г) різновидом внутрішнього контролю;*
- д) різновидом операційної перевірки.*

30. Який спільний елемент між внутрішнім і зовнішнім аудитом?

- а) мета;*
- б) результати;*
- в) прийоми, способи, методи дослідження;*
- г) суб'єкт аудиту;*
- д) правильна відповідь відсутня.*

ТЕМА 7. ОРГАНІЗАЦІЯ АУДИТУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Питання для вивчення:

1. Основні етапи проведення аудиту.
2. Порядок залучення замовника аудиту.
3. Планування аудиторської перевірки.
4. Порядок вивчення й оцінки системи внутрішнього контролю.
5. Суть загального аудиторського ризику та способи його визначення.
6. Аудиторські докази та методика їх одержання.
7. Помилки й оцінка їх суттєвості в аудиті.
8. Порядок формування робочих документів аудитора.
9. Аудит у середовищі комп'ютерних інформаційних систем.

Після вивчення теми 7 студент повинен:

• *знати:*

- суть основних етапів проведення аудиту, їх послідовність;
- порядок залучення замовників аудиту й укладання договорів про надання аудиторських послуг;
- суть і значення планування в аудиті;
- види загального аудиторського ризику, методику його визначення;
- структуру системи внутрішнього контролю;
- поняття суттєвості в аудиті;
- порядок застосування аудиторських процедур;
- класифікацію аудиторських доказів, порядок їх оцінки;
- суть помилок і шахрайства в аудиті, їх види та причини виникнення;
- шляхи виявлення обману та фальсифікації;
- порядок формування робочих документів аудитора.

• *уміти:*

- скласти договір про надання аудиторських послуг;
- формувати загальну стратегію та план аудиту;
- оцінювати систему внутрішнього контролю замовника;
- визначати загальний аудиторський ризик;
- застосовувати аудиторські процедури;
- отримувати аудиторські докази;
- визначати суттєвість помилок;
- класифікувати помилки та шахрайство;
- скласти робочі документи на всіх стадіях аудиторського процесу.

- **набути навиків:**
  - розуміння поняття суттєвості;
  - оцінки системи внутрішнього контролю замовника;
  - визначення аудиторського ризику;
  - отримання аудиторських доказів;
  - формування особової справи замовника.

Питання для самоконтролю

1. *Основні етапи аудиту, їх характеристика.*
2. *Способи залучення замовників суб'єктів аудиторської діяльності, критерії їх відбору.*
3. *Суть і призначення переддоговірного листування із замовником.*
4. *Види договорів про надання аудиторських послуг, їх структура та правова оцінка.*
5. *Зміст і структура документів планування, їх порівняльна характеристика та взаємозв'язок.*
6. *Суть і методика визначення загального аудиторського ризику, характеристика його складових.*
7. *Зміст моделі аудиторського ризику, можливості її використання на практиці.*
8. *Суть і джерела отримання аудиторських доказів, їх класифікація та оцінка.*
9. *Аудиторські процедури, їх види та порядок застосування.*
10. *Суть помилок і шахрайства в аудиті, їх види та причини виникнення.*
11. *Фальсифікація документів як вид шахрайства, її види та шляхи виявлення.*
12. *Порядок дій аудитора під час виявлення помилок і шахрайства.*
13. *Поняття суттєвості в аудиті.*
14. *Залежність між аудиторськими доказами, аудиторським ризиком і суттєвістю.*
15. *Робочі документи аудитора, їх види та порядок складання.*
16. *Аудиторський файл, порядок його формування, використання та зберігання.*
17. *Особливості аудиту та визначення аудиторського ризику в умовах комп'ютерного інформаційного середовища.*

Вправи для виконання

Виробнича ситуація 1

Необхідно заповнити лист-зобов'язання про надання аудиторських послуг аудиторською фірмою ПП «Аудит-сервіс» і

договір на проведення аудиту фінансової звітності ПАТ «Аметист». Стисло описати особливості діяльності ПАТ «Аметист» із зазначенням масштабів, виду й обсягів діяльності. Сформувати загальну стратегію та програму проведення аудиту фінансової звітності ПАТ «Аметист», беручи до уваги штат створеної аудиторської фірми.

Виробнича ситуація 2

Аудитори під час попереднього планування оцінили, що властивий ризик знаходиться в межах 60 %. Для аудиторської перевірки встановлено мінімальний рівень прийняттого загального аудиторського ризику. Як було оцінено рівень ризику контролю системи замовника, якщо аудитори встановили ризик тестового контролю й аналітичного огляду в межах 20 % та 10 %?

На основі розрахунків зробіть висновки щодо залежності між окремими компонентами ризику.

Виробнича ситуація 3

Розрахуйте й оцініть суттєвість фактичної помилки за результатами тестування оборотних активів ПАТ «Водограй» на основі наведених у табл.7.1 даних щодо суми статей II розділу балансу «Оборотні активи». Відобразіть вплив суттєвості помилки на формування аудиторської думки. Відповідь обґрунтуйте.

Таблиця 7.1

Витяг з Балансу ПАТ «Водограй»

<i>Назва статті розділу балансу</i>	<i>Код рядка</i>	<i>На початок звітного періоду</i>	<i>На кінець звітного періоду</i>
Запаси	1100	1950000	1755000
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	240500	300000
Дебіторська заборгованість за розрахунками	1130	25060	39000
Гроші та їх еквіваленти	1165	6500	4000

За наслідками аудиторської перевірки виявлено:

а) перевищення облікових даних по рахунку «Виробничі запаси» на 23500 тис. грн. над їх реальною величиною. При цьому досліджено первинні документи і реєстри бухгалтерського обліку, в яких відображено операції з виробничими запасами, на суму 230000 тис. грн. Загальне значення тестованої сукупності складає 1170000 тис. грн.;

б) шляхом суцільної зустрічної перевірки дебіторської заборгованості виявлено відхилення від облікових даних у сумі 1200 тис. грн. – для розрахунків покупцями і замовниками, 183000 тис. грн. – за розрахунками;

в) перевищення облікових даних по рахунку «Поточний рахунок у національній валюті» на 436 тис. грн. над їх реальною величиною. При цьому досліджено первинні документи і реєстри бухгалтерського обліку, в яких відображено операції з грошовими коштами на суму 18000 тис. грн., а загальне значення тестованої сукупності складає 24500 тис. грн.

Виробнича ситуація 4

На основі наведених даних згрупуйте робочі документи аудитора за етапами процесу аудиту:

- 1) робочі документи підготовчого етапу;
- 2) робочі документи основного етапу;
- 3) робочі документи завершального етапу.

Результати оформіть у вигляді табл. 7.2.

Таблиця 7.2

Види робочих документи аудитора та стадії їх застосування

<i>№</i>	<i>Назва робочого документу</i>	<i>Етап застосування</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
1.	Договір на аудиторську перевірку	
2.	Загальна стратегія аудиту	
3.	Робочий план аудиторської перевірки	
4.	Лист оцінки аудиторського ризику	
5.	Оцінка аудиторського ризику	
6.	Фінансова звітність	
7.	Примітки до фінансової звітності	
8.	Опис облікової політики підприємства	
9.	Акт виконання робіт	
10.	Пояснювальна записка від керівника	
11.	Аудиторський звіт	
12.	Результати аудиторських тестів по суті	
13.	Копія статуту підприємства-замовника	
14.	Акти взаємної звірки дебіторської заборгованості	
15.	Копія Головної книги за вибраними рахунками	
16.	Результати аналітичних розрахунків фінансових коефіцієнтів	
17.	Копія рішення зборів акціонерів щодо розподілу прибутку за минулий рік	

Тестові завдання

1. У якому документі визначається відповідальність аудитора перед замовником?

- а) у загальній стратегії;*
- б) у робочому плані;*
- в) у договорі про надання аудиторських послуг;*
- г) у листку оцінювання аудиторського ризику;*
- д) правильна відповідь відсутня.*

2. При плануванні аудиту оформляють:

- а) поточний і перспективний плани;*
- б) стратегію та план аудиторської перевірки;*
- в) поточний і стратегічний плани;*
- г) загальний план і програму аудиторської перевірки;*
- д) графік застосування аудиторських процедур.*

3. Чи можливі зміни й уточнення у загальній стратегії аудиту та у плані аудиторської перевірки?

- а) ні, стратегія і план залишаються незмінними протягом усієї тривалості аудиту;*
- б) план аудиту можна змінювати, а стратегію – ні;*
- в) стратегія аудиту може змінюватись і уточнюватись, а план аудиту – ні;*
- г) протягом усієї тривалості аудиту його загальну стратегію і план можна уточнювати та корегувати;*
- д) правильна відповідь відсутня.*

4. Перелік робіт на основних етапах проведення аудиту визначено у:

- а) плані аудиту;*
- б) програмі аудиту;*
- в) протоколі;*
- г) графіку;*
- д) анкеті.*

5. Обсяг аудиторської перевірки – це:

- а) процедури аудиту, що за існуючих обставин вважають необхідними для досягнення мети аудиту;*
- б) обсяг документів і операцій замовника, які перевіряє аудитор;*
- в) кількість часу, що витрачає аудитор для проведення перевірки;*
- г) робочі документи, що створює аудитор під час перевірки;*
- д) правильна відповідь відсутня.*

6. Чи звільняє аудит фінансової звітності управлінський персонал підприємства від відповідальності за підготовку та подання цієї звітності?

- а) так, звільняє;
- б) ні, не звільняє;
- в) звільняє, лише у разі надання аудитором безумовно-позитивного висновку;
- г) звільняє, лише у разі, коли аудитор завіряє фінансову звітність;
- д) правильна відповідь відсутня.

7. Ризик того, що аудитор висловить невідповідну аудиторську думку, коли фінансові звіти суттєво викривлені, аудитор може зменшити шляхом:

- а) збільшення вартості аудиторської перевірки;
- б) дотриманням аудитором етичних принципів;
- в) залучення до роботи експерта;
- г) розробки та виконання аудиторських процедур для отримання достатніх та відповідних аудиторських доказів, на яких буде ґрунтуватися аудиторська думка;
- д) правильна відповідь відсутня.

8. Які елементи є складовими мультиплікативної моделі аудиторського ризику?

- а) ризик контролю, внутрішній ризик, ризик вибірки;
- б) ризик контролю, внутрішній ризик, ризик невиявлення помилок;
- в) властивий ризик, ризик контролю, ризик невиявлення помилок;
- г) ризик вибірки, внутрішній ризик, ризик невиявлення помилок;
- д) ризик контролю, ризик аналітичних процедур, ризик невиявлення помилок.

9. Модель аудиторського ризику має вигляд:

- а) $ZAP = BP \times PK \times PH$;
- б) $ZAP = BP + PK - PH$;
- в) $ZAP = BP \times PK + PH$;
- г) $ZAP = BP \times PK - PH$;
- д) $ZAP = BP + PK + PH$.

10. Які з наведених значень ризику контролю (PK) неможливі?

- а) $PK=1$;
- б) $PK = 0$;
- в) $PK = 0,8$;
- г) $PK = 0,25$;
- д) $PK = 0,50$.

11. Який рівень ризику невиявлення помилок повинен запланувати аудитор при високих значеннях властивого ризику та ризику контролю:

- а) високий рівень ризику невиявлення помилок (PH);
- б) низький рівень PH;

- в) середні значення РН;
- г) у такій ситуації РН не визначається;
- д) правильна відповідь відсутня.

12. Визначте фактори, які суттєво впливають на розмір властивого ризику:

- а) досвід керівництва;
- б) неординарні зобов'язання керівництва підприємства;
- в) тенденція до збиткової діяльності;
- г) складна організаційна структура підприємства;
- д) наявність або відсутність системи внутрішнього контролю на підприємстві;
- е) усі наведені варіанти.

13. Чи може аудитор регулювати розмір аудиторського ризику під час здійснення аудиторської перевірки?

- а) так, може шляхом використання відповідних процедур аудиторської перевірки;
- б) ні, не може, бо величина аудиторського ризику безпосередньо залежить від величини ризику ефективності функціонування системи внутрішнього контролю на підприємстві;
- в) регулювання аудиторського ризику залежить від конкретних умов перевірки;
- г) ні, бо величини аудиторського ризику залежить лише від діяльності замовника;
- д) правильна відповідь відсутня.

14. Аудитор завжди прагне запобігти головній помилці – зробити висновок про те, що залишок на рахунку достовірний, тоді як фактично це не так. Змінна в моделі загального аудиторського ризику, що відповідає цій помилці, – це:

- а) запланований аудиторський ризик;
- б) ризик контролю;
- в) ризик невиявлення помилок;
- г) властивий ризик;
- д) прийнятний аудиторський ризик.

15. Яке із перелічених тверджень правильне?

- а) обсяг вибірки залежить від рівня аудиторського ризику;
- б) обсяг вибірки залежить від рівня суттєвості помилок;
- в) результати аналізу вибіркової сукупності не поширюються на генеральну сукупність;
- г) суттєвість помилок залежить від вибіркової сукупності;
- д) усі наведені варіанти правильні.

16. Установіть зв'язок між суттєвістю й аудиторським ризиком:

- а) прямо пропорційна залежність;
- б) взаємозв'язок відсутній;

- в) зворотна залежність;
- г) це ідентичні поняття;
- д) правильна відповідь відсутня.

17. Методика аудиту – це:

- а) сукупність об'єктів і предметів аудиту;
- б) сукупність прийомів і способів аудиту;
- в) сукупність прийомів і об'єктів аудиту;
- г) сукупність аудиторських процедур;
- д) правильна відповідь відсутня.

18. Укажіть основні чинники, що визначають застосування суцільного підходу в аудиті:

- а) різкі коливання сум оборотів на рахунках бухгалтерського обліку;
- б) рівень витрат часу на проведення робіт з аудиту;
- в) відсутність результатів інвентаризації майна;
- г) наявність виправлень, підчисток, помарок у документах, регістрах обліку, фінансової звітності;
- д) усі наведені варіанти.

19. Аудитор установив, що всі авансові звіти містять підпис керівника підприємства. Отже, система внутрішнього контролю підприємства забезпечує:

- а) обмеження доступу до активу;
- б) документування господарських операцій;
- в) розподіл обов'язків;
- г) санкціонування господарських операцій;
- д) усе перелічене.

20. Яким документам необхідно надати перевагу під час аудиторського підтвердження залишку на поточному рахунку підприємства?

- а) усному повідомленню адміністрації підприємства;
- б) письмовому повідомленню керівництва підприємства;
- в) виписці банку;
- г) документам бухгалтерського обліку;
- д) контокорентним випискам.

21. Проведення інвентаризації дає можливість переконатись у:

- а) правильності оцінки активів;
- б) реальній наявності активів;
- в) наявності права власності підприємства на активи;
- г) арифметичній точності облікової інформації;
- д) правильності кореспондуючих рахунків у регістрах обліку.

22. Зустрічна перевірка проводиться на підставі дослідження:

- а) взаємопов'язаних операцій в одній організації;*
- б) документів, оформлених одним і тим же виконавцем;*
- в) зіставлення фактичної інформації з нормативною;*
- г) взаємопов'язаних операцій у замовника та контрагентів;*
- д) правильна відповідь відсутня.*

24. Як вплине на обсяг вибірки збільшення ступеня довіри аудитора до системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю?

- а) не вплине;*
- б) збільшиться;*
- в) зменшиться;*
- г) має незначний вплив, яким можна знехтувати;*
- д) такої вибірки не існує.*

25. Нетипова помилка у вибірці – це:

- а) помилка, яка за прогнозом існує у генеральній сукупності;*
- б) максимальна помилка у генеральній сукупності, яку аудитор згоден прийняти, вважаючи, що результат вибірки дозволяє досягти мети аудиту;*
- в) повне викривлення або ступінь відхилення;*
- г) помилка, яка зумовлена окремою подією і є нерепрезентативною з погляду помилок у генеральній сукупності;*
- д) такої помилки не існує.*

26. Аудитор здійснює вибірку документів на відвантаження готової продукції з метою визначення чи були складені рахунки-фактури. Така процедура застосовується для досягнення:

- а) правильності складання документів;*
- б) оцінки об'єктів обліку;*
- в) повноти документування;*
- г) достовірності операції;*
- д) дозволеності операції.*

27. Під час перевірки повноти оприбуткування виручки від реалізації готової продукції аудитор повинен упевнитися в тому, що:

- а) покупцям була вчасно відвантажена продукція;*
- б) було правильно створено резерв сумнівних боргів;*
- в) у документах на відвантаження наявні всі облікові записи та виписано податкову накладну;*
- г) правильно обчислено природні втрати;*

д) усе перелічене.

28. Формування інформації в робочих документах аудиту відбувається:

а) під час планування аудиту;

б) на заключному етапі;

в) у ході аудиту;

г) при зборі інформації про замовника за допомогою ЗМІ;

д) на всіх етапах аудиторської перевірки.

ТЕМА 8. МЕТОДИКА АУДИТУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Питання для вивчення:

1. Загальні принципи, завдання та джерела інформації аудиту фінансової звітності.
2. Методика аудиту Балансу.
3. Методика аудиту Звіту про фінансові результати.
4. Методика аудиту Звіту про рух грошових коштів.
5. Методика аудиту Звіту про власний капітал.
6. Аудиторська оцінка фінансового стану підприємства.

Після вивчення теми 8 студент повинен:

• *знати:*

- об'єкти та джерела інформації аудиту фінансової звітності;
- межі та етапи аудиту фінансової звітності;
- особливості проведення інвентаризації під час аудиту фінансової звітності;
- напрямки та послідовність перевірки форм звітності;
- послідовність перевірки залишків та оборотів на рахунках у регістрах обліку, Головній книзі та формах звітності;
- методику підтвердження достовірності статей звітності з високим рівнем ризику;
- порядок застосування аудиторських процедур і формування робочих документів під час аудиту фінансової звітності;
- суть фінансового стану підприємства та показники, що його характеризують.

• *уміти:*

- встановлювати межі аудиту фінансової звітності;
- формувати етапи аудиту фінансової звітності;
- визначати послідовність перевірки фінансової звітності ;
- здійснювати перевірку залишків та оборотів на рахунках у регістрах обліку, Головній книзі та формах звітності;
- застосовувати аудиторські процедури й отримувати аудиторські докази;
- формувати класифікатор порушень із визначенням типових помилок;
- формувати робочі документи аудитора під час здійснення аудиту фінансової звітності;
- визначати суттєвість виявлених відхилень під час перевірки;
- здійснювати оцінку фінансового стану підприємства;
- узагальнювати результати аудиту фінансової звітності.

- **набути навиків:**
  - застосування аудиторських процедур;
  - формування робочих документів аудитора;
  - визначення суттєвості відхилень;
  - отримання аудиторських доказів;
  - розрахунку й оцінки показників фінансового стану підприємства;
  - формування думки за результатами аудиту фінансової звітності.

Питання для самоконтролю

1. *Якісні характеристики фінансової звітності, які повинен підтвердити аудитор.*
2. *Завдання та межі аудиту фінансової звітності.*
3. *Особливості проведення інвентаризації в ході аудиту фінансової звітності.*
4. *Методика підтвердження достовірності залишків на рахунках у реєстрах, Головній книзі та Балансі.*
5. *Методика підтвердження правильності формування чистого прибутку та прибутковості акцій у Звіті про фінансові результати.*
6. *Методика підтвердження правильності формування чистого руху грошових коштів за видами діяльності у Звіті про рух грошових коштів.*
7. *Методика перевірки відповідності руху та залишків складових власного капіталу у реєстрах обліку, Головній книзі та Звіті про власний капітал.*
8. *Особливості підтвердження статей фінансової звітності, які відносяться до групи високого ризику.*
9. *Порядок формування класифікатора типових порушень, які можуть бути виявлені при перевірці фінансової звітності.*
10. *Формування робочих документів аудитора для відображення результатів перевірки достовірності фінансової звітності.*
11. *Порядок оцінки фінансового стану підприємства при здійсненні аудиту фінансової звітності.*
12. *Порядок оцінки ефективності господарської діяльності.*

Виробнича ситуація 1

Необхідно підтвердити залишок запасів у балансі ПАТ «Карпати» на кінець звітного періоду (табл.8.1). Визначити суттєвість

помилки та відобразити її вплив на формування аудиторської думки. Відповідь обґрунтувати.

Таблиця 8.1

Витяг з Балансу ПАТ «Карпати»

<i>Назва статті</i>	<i>Код рядка</i>	<i>На початок звітнього періоду</i>	<i>На кінець звітнього періоду</i>
Виробничі запаси	1101	2128	2547
Незавершене виробництво	1102	1365	1305
Готова продукція	1103	2409	49

Для проведення перевірки аудитору надано аналітичні відомості руху запасів на ПАТ «Карпати» за поточний рік (табл. 8.2).

Таблиця 8.2

Аналітична відомість руху запасів, тис. грн.

<i>Номер рахунку</i>	<i>Залишок на початок періоду</i>	<i>Рух оборотних активів за звітний період</i>		<i>Залишок на кінець періоду</i>
		<i>надходження</i>	<i>витрачання</i>	
20 «Виробничі запаси»:				
201 «Сировина і матеріали»	120000	1070000	965450	224550
203 «Паливо»	17800	564500	580000	2300
205 «Будівельні матеріали»	6700	48250	35000	19950
207 «Запасні частини»	13100	–	5240	7860
22 «МШП»	54000	16700	4300	66400
23 «Виробництво»	136500	4566000	4572000	130500
25 «Напівфабрикати»	1200	13400	5600	9000
26 «Готова продукція»	240900	4566000	4802000	4900

Виробнича ситуація 2

Необхідно підтвердити залишкову вартість основних засобів у балансі ПАТ «Тандем» на кінець звітнього періоду. У Балансі відображена така інформація (табл. 8.3).

Таблиця 8.3

Витяг з Балансу ПАТ «Тандем»

<i>Назва статті</i>	<i>Код рядка</i>	<i>На початок звітнього періоду</i>	<i>На кінець звітнього періоду</i>
Основні засоби:			
залишкова вартість	1010	1210	1192
первісна вартість	1011	1470	1470
знос	1012	260	278

Для проведення перевірки аудитору надано такі документи:

1) наказ про облікову політику підприємства, в якому затверджено прямолінійний метод для нарахування амортизації основних засобів, а ліквідаційну вартість об'єктів основних засобів прирівнювати до нуля.

2) відомості нарахування амортизації основних засобів, відповідно до яких сума нарахованого зносу основних засобів складає 18 тис. грн.;

3) журнал 4, інформація якого свідчить, що у листопаді підприємство придбало обладнання для потреб основного виробництва, купівельна вартість якого 216 тис. грн. (строк корисної експлуатації якого 5 років).

Визначити суттєвість помилки та відобразити її вплив на формування аудиторської думки. Відповідь обґрунтувати.

Виробнича ситуація 3

Необхідно підтвердити достовірність дебіторської заборгованості у балансі ПАТ «Галактика» на кінець звітної періоду (табл. 8.4).
Визначити суттєвість помилки та відобразити вплив її суттєвості на формування аудиторської думки. Відповідь обґрунтувати.

Таблиця 8.4

Витяг з Балансу ПАТ «Галактика»

<i>Назва статті</i>	<i>Код рядка</i>	<i>На початок звітної періоду</i>	<i>На кінець звітної періоду</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги:	1125	92	140
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	10	5
з бюджетом	1135	12	9
з нарахованих доходів	1140	–	–
із внутрішніх розрахунків	1145	–	–
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	5	5

Для проведення перевірки аудитору надано такі документи:

1) договір про реалізацію продукції вартістю 48000 грн. (в т.ч. ПДВ) на умовах оплати після відвантаження продукції протягом 1 місяця;

2) товарно-транспортну накладна №165 від 25 січня з відміткою перевізника про прийняття товару загальною вартістю 48000 грн. (в т.ч. ПДВ);

3) квитанція про сплату послуг за надсилання рекомендованого листа з претензією до боржника датована 30 квітня;

4) наказ про облікову політику, в якому вказано порядок нарахування резерву сумнівних боргів методом платоспроможності окремих дебіторів в розмірі 5%;

5) розрахунки бухгалтерії, журнал 3 та відомість 3.1.

Виробнича ситуація 4

Необхідно підтвердити достовірність суми довгострокових кредитів банку у ф.1 «Баланс» ПАТ «Кристал» на кінець звітнього періоду (табл. 8.5). Перевірити правильність відображення в обліку сплати суми кредиту та відсотків за нього. Визначити суттєвість помилки та відобразити її вплив на формування аудиторської думки.

Таблиця 8.5

Витяг з Балансу ПАТ «Кристал»

<i>Назва статті</i>	<i>Код рядка</i>	<i>На початок звітнього періоду</i>	<i>На кінець звітнього періоду</i>
III. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові активи	1500	10	20
Довгострокові кредити банків	1510	510	–
Інші довгострокові зобов'язання	1515	–	–
Довгострокові забезпечення	1520	–	–
Цільове фінансування	1525	230	210
Усього за розділом II	1595	750	220
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	–	–
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	–	–
товари, роботи, послуги	1615	1350	50
Інші поточні зобов'язання	1690	153	–

Для проведення перевірки аудитору надано такі документи:

1) кредитний договір, укладений 15 грудня 2017 р. між ПАТ «Кристал» та АКБ «Гарант». Відповідно до умов кредитного договору підприємство отримало у кредит 510000 грн. терміном на 3 роки під 15% річних, сума кредиту погашається в кінці строку використання, відсотки сплачуються щорічно. Пеня за невчасне погашення кредиту нараховується щоденно 0,05%, за невчасне внесення відсотків за користування кредитом – 1% річних.

2) розрахунки бухгалтерії та журнал 2.

3) витяг з журналу реєстрації господарських операцій ПАТ «Кристал» за поточний період наведено у табл. 8.6

Таблиця 8.6

Витяг з журналу реєстрації господарських операцій ПАТ «Кристал»

<i>Дата</i>	<i>Зміст господарської операції</i>	<i>Дт</i>	<i>Кт</i>	<i>Сума, грн.</i>
16.12.2020	Нараховані відсотки за кредит за 3-й рік користування	951	684	76500
16.12.2020	Відображено відсотки за використання позики у складі фінансових результатів підприємства	792	951	76500
16.12.2020	Сплачено відсотки банку за користування кредитом за три роки	684	311	229500
16.12.2020	Погашено суму кредиту з поточного рахунку (виписка банку)	501	311	510000

Виробнича ситуація 5

Необхідно підтвердити правильність заповнення розділу II ф.2 «Звіт про фінансові результати» ПАТ «Тандем» на кінець звітного періоду (табл. 8.7). Визначити суттєвість помилки та відобразити її вплив на формування аудиторської думки. Відповідь обґрунтувати.

Таблиця 8.7

Витяг зі Звіту про фінансові результати ПАТ «Тандем»

<i>Назва статті</i>	<i>Код рядка</i>	<i>За звітний період</i>	<i>За попередній період</i>
Матеріальні затрати	2500	746	856
Витрати на оплату праці	2505	787	801
Відрахування на соціальні заходи	2510	289	295
Амортизація	2515	481	493
Інші операційні витрати	2520	15	12
Разом	2550	2318	2457

Протягом звітного періоду на підприємстві відбулися такі господарські операції:

1) для потреб основного виробництва списано матеріали – 445800 грн.;

2) вартість використаних МШП – 96000 грн.;

3) витрати на оплату праці робітників склали 324000 грн.;

4) вартість запасних частин, що використані для обслуговування виробництва продукції – 12560 грн.;

5) вартість пакувальних матеріалів, що використані для збуту продукції – 79200 грн.;

6) витрати на оплату праці працівників, зайнятих обслуговуванням виробництва – 119400 грн.;

- 7) нарахована амортизація основних засобів виробничого призначення – 25840 грн.;
- 8) витрати на оплату праці адміністративного персоналу підприємства – 251600 грн.;
- 9) витрати на оплату праці працівників відділу збуту – 92000 грн.;
- 10) нарахована амортизація нематеріальних активів – 95600 грн.;
- 11) списано витрати на відрядження – 15300 грн.;
- 12) нарахована амортизація транспортних засобів відділу збуту – 126900 грн.;
- 13) витрати на страхування майна підприємства – 65000 грн.

Виробнича ситуація 6

Необхідно підтвердити правильність заповнення показників ф.1 «Баланс» та ф.4 «Звіт про власний капітал» ПАТ «Водограй» на кінець звітного періоду (табл. 8.8). Визначити суттєвість помилки та відобразити її вплив на формування аудиторської думки. Відповідь обґрунтувати.

Таблиця 8.8

Витяг з Балансу ПАТ «Водограй»

<i>Назва статті</i>	<i>Код рядка</i>	<i>На початок року</i>	<i>На кінець року</i>
Зареєстрований капітал	1400	3000	3000
Капітал у дооцінках	1405	800	1020
Додатковий капітал	1410	–	–
Резервний капітал	1415	1200	1260
Нерозподілений прибуток	1420	–	180
Неоплачений капітал	1425	(1500)	–
Вилучений капітал	1430	–	–

За звітний період на підприємстві відбулися такі операції, що вплинули на розмір власного капіталу:

- 1) погашено заборгованість акціонерів за внесками до зареєстрованого капіталу – 1500 тис. грн.;
- 2) чистий прибуток за рік склав 180 тис. грн.;
- 3) на поповнення резервного капіталу спрямовано 60 тис. грн.;
- 4) оголошено дивідендний фонд у сумі 100 тис. грн.;
- 5) здійснено уцінку основних засобів у сумі 120 тис. грн. та дооцінку капітального будівництва у сумі 240 тис. грн.;
- 6) безкоштовно отримано нематеріальні активи у сумі 300 тис. грн.

Тестові завдання

1. При перевірці ф. №1 «Баланс» аудитором необхідно встановити:

- а) наданий баланс на арифметичну точність; відповідність між показниками балансу та регістрів обліку;*
- б) правильність оцінки активів, пасивів, їх відповідність положенням облікової політики;*
- в) законність господарських операцій та об'єктивність відображення їх результатів у балансі;*
- г) відповідність між показниками балансу та даними регістрів обліку;*
- д) усі відповіді правильні.*

2. Перевірка аудитором тотожності показників балансу та регістрів бухгалтерського обліку проводиться:

- а) у випадку, коли увага звертається на законність здійснених операцій з придбання, наявності, використання або реалізації активів підприємства відповідно до вимог нормативних документів;*
- б) шляхом перевірки реального існування та наявності активів, власного капіталу та зобов'язань, які відображені в регістрах обліку;*
- в) шляхом порівняння показників із залишками за рахунками Головної книги і регістрів обліку;*
- г) шляхом встановлення аудитором наявності майнових прав на відображене в балансі майно підприємства;*
- д) правильна відповідь відсутня.*

3. У процесі перевірки показників фінансової звітності з метою встановлення її реальності та достовірності аудитори зобов'язані:

- а) виявляти безнадійну дебіторську заборгованість;*
- б) встановити дотримання підприємством протягом звітного року методів оцінки господарських засобів і зобов'язань, обраних на початку звітного періоду;*
- в) уважно вивчити бухгалтерську, технологічну і планову документацію;*
- г) провести інвентаризацію матеріальних цінностей і грошових коштів;*
- д) правильна відповідь відсутня.*

4. Якщо показник, який відображений в балансі, є сумою сальдо за декількома синтетичними рахунками, то перевірка правильності визначення суми залишків підтверджується записами та розрахунками, які наводяться у таких документах:

- а) первинних документах;
- б) Головній книзі;
- в) фінансовій звітності;
- г) робочій документації аудитора;
- д) правильна відповідь відсутня.

5. До об'єктів, перевірка яких пов'язана з високим рівнем імовірності неправильного підтвердження, належать:

- а) дебіторська заборгованість;
- б) грошові кошти;
- в) статутний капітал;
- г) кредиторська заборгованість;
- д) усі наведені відповіді правильні.

6. Джерелом дослідження достовірності статті «Гроші та їх еквіваленти» є:

- а) Головна книга;
- б) Касова книга;
- в) виписки банку;
- г) Журнал 1;
- д) усі наведені відповіді правильні.

7. Джерелами інформації для перевірки правильності складання ф.№1 «Баланс» є:

- а) залишки на рахунках у Головній книзі;
- б) реєстри синтетичного та аналітичного обліку;
- в) первинні документи;
- г) кошториси витрат;
- д) планові калькуляції.

8. Для перевірки правильності заповнення розділу II «Довгострокові зобов'язання і забезпечення» пасиву ф. №1 «Баланс» аудитор його порівнює із:

- а) даними Журналу 2;
- б) даними Журналу 3;
- в) даними Журналу 4;
- г) даними Журналу 7;

д) правильна відповідь відсутня.

9. Для перевірки правильності заповнення додаткової статті «Виробничі запаси» ф. №1 «Баланс» аудитор його порівнює із:

а) сальдо дебетовим рахунків 20 та 22;

б) сальдо дебетовим рахунків 23 та 25;

в) сальдо дебетовим рахунку 20;

г) сальдо дебетовим рахунків 26, 27;

д) усі наведені відповіді правильні.

10. Джерелом інформації для дослідження достовірності статті «Зареєстрований капітал» є:

а) Головна книга та Журнал 7;

б) Установчий договір;

в) Статут;

г) Журнал 7;

д) усі наведені відповіді правильні.

11. За якою вартістю в балансі аудитор перевіряє суму дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги (у підсумку)?

а) первісною вартістю;

б) чистою реалізаційною вартістю;

в) ліквідаційною вартістю;

г) історичною собівартістю.

д) правильна відповідь відсутня.

12. Для перевірки правильності заповнення додаткової статті «Незавершене виробництво» ф. №1 «Баланс» аудитор його порівнює із:

а) сальдо кредитовим рахунку 23;

б) сальдо дебетовим рахунку 22;

в) сальдо кредитовим рахунку 25;

г) сальдо дебетовим рахунку 23 та сальдо дебетовим рахунку 25;

д) правильна відповідь відсутня.

13. Для перевірки достовірності показників ф. №2 «Звіт про фінансові результати» аудитору необхідно дотримуватись такої послідовності:

а) Звіт про фінансові результати – Головна книга – Журнал 5 і

Журнал 6 – первинні документи;

- б) Звіт про фінансові результати – Головна книга – Журнал 3 і Журнал 5;
- в) Баланс – Звіт про фінансові результати – Журнал 5 і Журнал 6;
- г) Баланс – Звіт про фінансові результати – Головна книга;
- д) правильна відповідь відсутня.

14. Для перевірки достовірності статті «Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)» ф. №2 «Звіт про фінансові результати» аудитор вивчає такі документи:

- а) прибуткові касові ордери, журнал 1;
- б) журнал 3 та відомість 3.б;
- в) податкові накладні, журнал 6;
- г) договори купівлі-продажу, товарно-транспортні, рахунки-фактури, журнал 6;
- д) правильна відповідь відсутня.

15. Для перевірки правильності заповнення «Чистий дохід від реалізації (товарів, робіт, послуг)» (ЧД) ф. №2 «Звіт про фінансові результати» аудитор виконує такий розрахунок:

- а) дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – ПДВ – Акцизний збір + Інші операційні доходи;
- б) дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – ПДВ – акцизний збір – інші вирахування з доходу;
- в) валовий прибуток + інші операційні доходи – адміністративні витрати – витрати на збут – інші операційні витрати;
- г) дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – собівартість реалізованої продукції;
- д) правильна відповідь відсутня.

16. Витрати відображаються у ф. №2 «Звіт про фінансові результати» на підставі принципу:

- а) економічності;
- б) доцільності;
- в) відповідності;
- г) послідовності;
- д) обачності.

17. Для перевірки правильності нарахування дивідендів власникам підприємства за результатами діяльності підприємства у звітному році аудитору необхідно перевірити таку кореспонденцію:

- а) Дт 443 Кт 671;
- б) Дт 443 Кт 552;
- в) Дт 443 Кт 41;
- г) Дт 443 Кт 40;
- д) Дт 443 Кт 43.

18. Для перевірки правильності заповнення «Дохід від участі в капіталі» ф. №2 «Звіт про фінансові результати» аудитор робить зіставлення з даними:

- а) кредитового обороту за рахунком 75;
- б) дебетового обороту за рахунком 72;
- в) дебетового обороту за рахунком 75;
- г) кредитового обороту за рахунком 72;
- д) правильна відповідь відсутня.

19. Показник, який розраховується шляхом ділення суми оголошених дивідендів на кількість простих акцій, за якими сплачуються дивіденди, відображається у статті:

- а) середньорічна кількість простих акцій;
- б) скоригована середньорічна кількість простих акцій;
- в) дивіденди на одну просту акцію;
- г) скоригована кількість дивідендів на одну просту акцію;
- д) правильна відповідь відсутня.

20. Для перевірки достовірності ф. №2 «Звіт про фінансові результати» аудитор необхідно встановити:

- а) критерії оцінки та визнання доходів, витрат та визначення фінансових результатів діяльності відповідно до облікової політики;
- б) правильність поділу доходів і витрат за видами діяльності;
- в) правильність розрахунку показників прибутковості акцій;
- г) правильність оподаткування прибутку підприємства;
- д) усі наведені відповіді правильні.

21. Для перевірки правильності заповнення «Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)» ф. №2 «Звіт про фінансові результати» аудитор робить зіставлення з даними:

- а) кредитового обороту за рахунком 70;
- б) дебетового обороту за рахунком 71;
- в) кредитового обороту за рахунком 71;
- г) дебетового обороту за рахунком 70;

д) правильна відповідь відсутня.

22. Основним джерелом інформації для перевірки правильності заповнення III розділу «Елементи операційних витрат» ф. №2 «Звіт про фінансові результати» для аудитора є:

- а) Журнал 3;
- б) Журнал 5;
- в) Журнал 5А;
- г) Журнал 6;
- д) Журнал 7.

23. Під час перевірки аудитор повинен урахувати, що у ф. №3 «Звіт про рух грошових коштів» не відображаються:

- а) бартерні операції;
- б) готівка у касі;
- в) кошти на рахунках у банку;
- г) депозити до запитання;
- д) кошти на інших рахунках.

24. Джерелами інформації для перевірки ф. №3 «Звіт про рух грошових коштів» виступають:

- а) Головна книга, журнал 1;
- б) інвентаризаційні описи;
- в) банківські виписки;
- г) звіти касира;
- д) податкові накладні.

25. Для перевірки правильності заповнення ф. №3 «Звіт про рух грошових коштів» аудиторі потрібно зосередити увагу:

- а) на встановленні правильності відображення руху грошових коштів, що відбувся в результаті однієї операції, яка об'єднує суми, що належать до різних видів діяльності;
- б) на правильність розрахунку відсотків за кредит;
- в) на оцінку надійності системи внутрішнього контролю операцій з грошовими коштами;
- г) на правильність розрахунку чистого руху грошових коштів;
- д) усі відповіді правильні.

26. При перевірці достовірності показників звіту про рух грошових коштів аудитор дотримується такого порядку:

- а) Звіт про рух грошових коштів, Звіт про фінансові результати, Баланс, Головна книга;

- б) Журнал 1, Головна книга, Звіт про рух грошових коштів;
- в) Звіт про рух грошових коштів, Головна книга, Журнал 1, відомості 1.1 та 1.2, первинні документи;
- г) Головна книга, Журнал 3, відомості 3.1, 3.2, первинні документи;
- д) Журнал 6, Головна книга, Звіт про фінансові результати.

27. Дані у статті «Залишок коштів на початок року» ф.№3 «Звіт про рух грошових коштів» аудитор повинен звірити з даними залишку грошових коштів на початок року, які наведені:

- а) у ф.№1 «Баланс»;
- б) у ф.№2 «Звіт про фінансові результати»;
- в) у ф.№4 «Звіт про власний капітал»;
- г) у ф.№5 «Примітки до річної фінансової звітності»;
- д) усі наведені відповіді правильні.

28. Для здійснення перевірки достовірності ф. №4 «Звіт про власний капітал» аудитор залучає таку інформацію:

- а) статут, установчий договір, засновницький опис майна;
- б) рішення зборів засновників;
- в) журнал 7 та відомості до нього;
- г) акти приймання-передачі основних засобів, ПКО, випуски банку;
- д) усі наведені відповіді правильні.

29. Під час перевірки правильності відображення безоплатно отриманих активів у ф. №4 «Звіт про власний капітал» аудитор перевіряє чи відбулися зміни у складі:

- а) зареєстрованого капіталу (гр.3);
- б) капіталу в дооцінках (гр. 4);
- в) додаткового капіталу (гр. 5);
- г) резервного капіталу (гр.6);
- д) нерозподіленого прибутку (гр. 7).

30. У статтях розділу «Розподіл прибутку» ф. №4 «Звіт про власний капітал» аудитор перевіряє:

- а) суми нарахованих дивідендів;
- б) суми списаних невідшкодованих збитків;
- в) зменшення прибутку підприємства внаслідок виходу учасника;
- г) зменшення номінальної вартості акцій;
- д) правильна відповідь відсутня.

ТЕМА 9. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ ОБЛІКУ Й АУДИТУ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Питання для вивчення:

1. Аудиторський звіт, його зміст, структура та види.
2. Додаткова аудиторська звітність.
3. Оцінка подальших подій в аудиті.
4. Реалізація матеріалів аудиту.

Після вивчення теми 9 студент повинен:

- **знати:**
  - суть і види підсумкових документів аудитора;
  - зміст і структуру аудиторського звіту, вимоги до його складання;
  - порядок та умови висловлення аудиторської думки;
  - зміст додаткової аудиторської звітності;
  - види подальших подій та значення їх оцінки в аудиті;
  - можливості реалізації матеріалів аудиту для прийняття управлінських рішень.
- **уміти:**
  - давати порівняльну характеристику аудиторського звіту та додаткової аудиторської звітності;
  - визначати необхідність модифікації аудиторської думки;
  - класифікувати причини невпевненості та незгоди;
  - визначати концепцію діючого підприємства;
  - узагальнювати результати аудиту фінансової звітності.
- **набути навиків:**
  - формування аудиторського звіту та додаткової аудиторської звітності;
  - визначення фундаментальності обмежуючих обставин;
  - висловлення аудиторської думки за результатами аудиту фінансової звітності;
  - отримання доказів про подальші події в аудиті;
  - визначення можливостей реалізації матеріалів аудиту для підготовки обґрунтованих управлінських рішень.

Питання для самоконтролю

1. *Зміст і структура підсумкових документів аудитора, загальні вимоги до їх складання.*
2. *Зміст і структура аудиторського звіту, вимоги до його складання.*

3. Види аудиторських звітів, їх порівняльна характеристика.
4. Суть безумовно позитивного звіту, умови його надання.
5. Обмежуючі обставини для модифікації думки аудитора, їх фундаментальність.
6. Суть причин відмови від висловлення думки аудитора.
7. Зміст і значення додаткової підсумкової документації.
8. Подальші події в аудиті, їх вплив на думку аудитора.
9. Можливості реалізації матеріалів аудиту для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Виробнича ситуація 1

Визначте, який вид звіту повинен скласти аудитор:

1. Думка аудитора в цілому суперечить даним перевіреної звітності підприємства.
2. Підприємство, яке перевіряють, протягом звітного періоду постійно зазнавало збитків, що відображено в облікових документах.
3. Існує незначна незгода аудитора щодо способу відображення в обліку деяких господарських операцій.
4. Звітність відображає реальний стан справ на підприємстві та складена згідно з вимогами законодавства.
5. Аудитору не надано всі облікові реєстри для проведення аудиту.
6. Замовник відмовився залучати до проведення аудиту стороннього експерта для оцінки нематеріальних активів.

Виробнича ситуація 2

За змістом заключної частини аудиторського звіту визначте його вид. Відповідь обґрунтуйте.

1) «... При складанні фінансової звітності підприємства переоцінка фінансових інвестицій за методом участі у капіталі не проводилась, що зумовило невизнання доходів на 250 тис. грн., збільшення чистого збитку на 39% та заниження валюти Балансу».

2) «... У зв'язку з неможливістю перевірки фактів, які стосуються відсутності аудитора під час інвентаризації дебіторської заборгованості та неможливості підтвердити початкові залишки в балансі, ми не можемо дати висновок за вказаними моментами, однак ці обмеження справляють незначний вплив на фінансову звітність і на стан справ у цілому...».

3) «... Формування показників Балансу та Звіту про фінансові результати здійснювалося без урахування вимог П(С)БО 17 «Податок

на прибуток». Проте цей факт не чинить суттєвого впливу на оцінку достовірності фінансових показників підприємства у цілому».

4) «... Проти підприємства порушено судову справу з приводу невиконання договірних зобов'язань перед постачальником. Розмір компенсації збитків за позовом може суттєво вплинути на фінансовий стан підприємства ...».

5) «... У зв'язку з неможливістю перевірки фактів, які стосуються складу стану необоротних активів і виробничих запасів з причини обмеження часу проведення аудиторських процедур та обсягу перевірки, не висловлюється судження стосовно повноти й достовірності повноти інформації, що наведена в активі Балансу».

Виробнича ситуація 3

Враховуючи наведені у табл. 9.1 обставини, визначте вид аудиторського звіту.

Таблиця 9.1

Обставини аудиторської перевірки для визначення виду аудиторського звіту

<i>Обставини аудиторської перевірки</i>	<i>Вид аудиторського звіту</i>
1	2
1. Обмеження обсягу аудиторської перевірки за умов несуттєвого впливу неперевіраних сфер обліку на фінансову звітність підприємства	
2. Незгода з управлінським персоналом щодо облікових рішень, які суттєво впливають на фінансову звітність підприємства	
3. Підприємству, що перевіряється, пред'явлений судовий позов одним із його постачальників через порушенням договору постачання з подальшою вимогою компенсувати заподіяний збиток, суму якого реально визначити неможливо	
4. У даний момент на підприємстві закінчується дія довгострокових будівельних контрактів. Наслідком можуть бути збитки, фактичний розмір яких визначити неможливо, оскільки діють чинники, що можуть значно зменшити їх суму	
5. Підприємство має у своєму складі філіал, який ліквідується. Резерви для покриття заборгованості філіалу підприємством не були забезпечені і воно неплатоспроможне	
6. Звітність підприємства не точно відображає стан справ на кінець звітного періоду, оскільки не враховані можливі збитки, не створені резерви їх покриття, неправильно обчислені та сплачені податки	

1	2
7. Обмеження обсягу аудиторської перевірки за умов суттєвого впливу неперевірених сфер обліку на фінансову звітність підприємства	
8. Незгода з управлінським персоналом щодо облікових рішень, які несуттєво впливають на фінансову звітність підприємства	

Виробнича ситуація 4

За змістом заключної частини аудиторського звіту визначте його вид. Відповідь обґрунтуйте.

1) «... Під час проведення аудиторської перевірки встановлено, що операції, зміст яких викладено у додатку, проведені з порушенням установленого порядку. Проте зазначені невідповідності чинять обмежений вплив на фінансову звітність і не перекручують загальний фінансовий стан підприємства «.

2) «... Прийняті елементи облікової політики в усіх суттєвих аспектах відповідають вимогам діючих П(С)БО. Через обмеженість, яка стосується неможливості персональної участі аудитора в інвентаризації активів і неможливості підтвердити початкові залишки в балансі, ми не можемо дати висновок за вказаними моментами. Відповідні статті мають суттєвий вплив на оцінку фінансового стану. За винятком обмежень, які зазначені вище, фінансова звітність достовірно і повно подає фінансову інформацію про підприємство...».

3) «... Ми підтверджуємо, що за винятком невідповідностей, викладених у додатку, фінансова звітність за всіма суттєвими аспектами достовірно та повно подає фінансову інформацію про підприємство згідно з нормативними вимогами щодо організації бухгалтерського обліку та звітності в Україні».

4) «... На підприємстві завершується термін дії довгострокових будівельних контрактів, що є збитковими. Фактичний розмір збитків на момент аудиту достовірно визначити неможливо, оскільки діють чинники, що можуть значно зменшити їх суму».

5) «... Протягом року неплатоспроможний філіал підприємства буде ліквідованим, при цьому резерви для покриття заборгованості філіалів материнським підприємством не були забезпечені. Прогнозовані збитки від інвестиційної діяльності підприємства зростуть на 15 %».

Тестові завдання

1. Укажіть склад підсумкової документації аудиту:

- а) загальний план аудиту, програма аудиту, графік роботи аудитора;*
- б) аудиторський звіт і акт приймання-передавання аудиторського звіту;*
- в) контрольні розрахунки і аналітичний огляд фінансового стану;*
- г) аудиторський звіт і додаткова документація;*
- д) правильна відповідь відсутня.*

2. Результати з лаконічним описом виявлених порушень, помилок, відхилень, з оцінкою стану бухгалтерського обліку, достовірності звітності та законності господарських операцій повинні бути у такому документі:

- а) в аудиторському висновку;*
- б) в аудиторському звіті;*
- в) у робочих документах аудитора;*
- г) у документах планування;*
- д) правильна відповідь відсутня.*

3. Думка аудитора про те, що фінансова звітність «в усіх суттєвих аспектах правильно й об'єктивно» відображає стан справ суб'єкта дослідження, визначається оцінкою таких моментів:

- а) чи є у звітності суттєві помилки і невідповідності;*
- б) чи адекватно застосована облікова політика;*
- в) чи достатньо розкрита релевантна інформація;*
- г) чи законні операції, що відображені в обліку;*
- д) усе перелічене.*

4. Якщо звіт аудитора обґрунтований, складений неупереджено стосовно замовника та інших зацікавлених сторін, це відповідає принципу:

- а) незалежності;*
- б) об'єктивності;*
- в) конфіденційності;*
- г) професійної компетентності;*
- д) професійної поведінки.*

5. Офіційний документ, засвідчений підписом і печаткою суб'єкта аудиторської діяльності, що складається в установленому порядку і містить думку аудитора щодо достовірності звітності, – це:

- а) аудиторський висновок;*
- б) робочі документи аудитора;*

- в) аудиторський звіт;*
- г) лист аудитора;*
- д) договір про надання аудиторських послуг.*

6. Які види аудиторського звіту існують?

- а) безумовно-позитивний;*
- б) негативний;*
- в) умовно-позитивний;*
- г) відмова від висловлення думки;*
- д) усі відповіді правильні.*

7. Якщо фінансова звітність за попередній період не перевірялась, аудитор повинен:

- а) зазначити це у своєму звіті;*
- б) модифікувати свій звіт;*
- в) відмовитися від проведення аудиту;*
- г) не брати цей факт до уваги, оскільки він не стосується поточного періоду;*
- д) правильна відповідь відсутня.*

8. Якщо усні свідчення керівництва суттєві для фінансової звітності, то аудитору необхідно:

- а) отримати аудиторські докази, які підтверджують такі свідчення;*
- б) оцінити свідчення керівництва з погляду їх відповідності іншій інформації, отриманій у ході аудиту;*
- в) визначити ступінь поінформованості осіб, які надали свідчення;*
- г) отримати пояснюючі записки;*
- д) усе перелічене.*

9. За яких обставин аудитор має право видати негативний аудиторський звіт?

- а) аудитор задоволений станом обліку та звітності на підприємстві;*
- б) існує незначна невпевненість у достовірності обліку окремих господарських операцій;*
- в) існує незначна незгода щодо способу відображення в обліку окремих господарських операцій;*
- г) аудитор незадоволений станом обліку та звітності на підприємстві;*
- д) правильна відповідь відсутня.*

10. Який вид звіту повинен обрати аудитор за умови існування причин, що не дають можливості сформулювати думку про стан обліку та звітності підприємства у цілому?

- а) безумовно-позитивний;*

- б) умовно-позитивний;
- в) негативний;
- г) відмова від висловлення думки;
- д) модифікований.

11. Обов'язковими елементами аудиторського звіту є:

- а) заголовок, думка аудитора про перевірену звітність;
- б) заголовок, вступ, масштаб перевірки, думка аудитора про перевірену звітність, дата аудиторського звіту, реквізити сторін;
- в) заголовок, масштаб перевірки, думка аудитора про перевірену звітність, підпис аудиторського звіту;
- г) аудиторський звіт складається у довільній формі;
- д) правильна відповідь відсутня.

12. Який розділ аудиторського звіту дає упевненість, що аудиторська перевірка здійснена відповідно до вимог чинного законодавства?

- а) масштаб перевірки;
- б) вступна частина;
- в) заголовок;
- г) висновок про перевірену звітність;
- д) правильна відповідь відсутня.

13. Який розділ аудиторського звіту містить відомості про те, що аудит проведений незалежним аудитором?

- а) вступна частина;
- б) заголовок;
- в) масштаб перевірки;
- г) адреса аудитора;
- д) підпис аудиторського звіту.

14. Хто має право підписувати аудиторський звіт?

- а) аудитор, який проводив аудит;
- б) директор аудиторської фірми;
- в) атестований аудитор;
- г) уся робоча група;
- д) правильна відповідь відсутня.

15. Якщо аудитор не отримав достатньої кількості належних доказів, що зумовило несуттєву незгоду, то він повинен:

- а) надати безумовно-позитивний звіт;
- б) надати умовно-позитивний звіт;
- в) надати негативний звіт;
- г) відмовитися від надання аудиторського звіту;
- д) правильна відповідь відсутня.

16. Розділ аудиторського звіту «Масштаб перевірки» містить таку інформацію:

- а) думку аудитора про фінансову звітність та її правильність у всіх суттєвих аспектах;*
- б) склад звітності, яка перевіряється та розмежування відповідальності за результати аудиту між керівництвом підприємства й аудиторською фірмою;*
- в) зміст проведених робіт, які дають упевненість у тому, що аудиторська перевірка здійснена відповідно до вимог чинного законодавства;*
- г) опис аудиторських процедур;*
- д) правильна відповідь відсутня.*

17. Датою підписання аудиторського звіту є:

- а) дата підписання акта приймання-передавання виконаних робіт;*
- б) дата фактичного завершення аудиту;*
- в) дата фактичного надання робочої документації аудитора клієнту;*
- г) дата формування аудиторського звіту;*
- д) правильна відповідь відсутня.*

18. Безумовно-позитивний звіт надається суб'єктом аудиторської діяльності у випадку:

- а) коли під час проведення аудиту були створені оптимальні умови для проведення аудиту;*
- б) надана вся необхідна і достатня інформація для досягнення мети аудиту;*
- в) аудитор дійшов висновку, що фінансові звіти справедливо й достовірно відображають інформацію відповідно до визначеної концептуальної основи фінансової звітності;*
- г) не виявлено суттєвих помилок;*
- д) правильна відповідь відсутня.*

19. При виконанні яких умов надається умовно-позитивний звіт?

- а) під час перевірки мало місце обмеження в інформації, яке, однак, не здійснило істотного впливу на думку аудитора;*
- б) під час перевірки встановлено факти невідповідності діючому законодавству;*
- в) відхилення, виявлені під час перевірки, не ліквідовані до складання аудиторського звіту;*
- г) не надана уся необхідна інформація для перевірки;*
- д) правильна відповідь відсутня.*

20. За яких обставин невпевненість або незгода вважаються фундаментальними?

- а) коли, на думку аудитора, існує ймовірність неоднозначного тлумачення наданої інформації;*
- б) коли вплив факторів на фінансову інформацію настільки значний, що це може суттєво перевернути дійсний стан справ у цілому;*
- в) коли аудитор не може виконати всіх необхідних аудиторських процедур;*
- г) коли не була надана уся необхідна інформація для перевірки;*
- д) правильна відповідь відсутня.*

21. Що розуміють під датою завершення аудиту?

- а) дату, коли звіт аудитора передають замовнику;*
- б) дату, коли аудитор узгодив із замовником зміст і форми фінансової звітності;*
- в) дату фактичного закінчення виконання процедур;*
- г) дату опублікування річної звітності замовника;*
- д) дату підписання аудиторського звіту.*

22. До аудиторського звіту не вноситься:

- а) адресат;*
- б) опис перевірених документів;*
- в) рівень аудиторської гарантії;*
- г) опис виявлених невідповідностей;*
- д) опис аудиторських процедур.*

23. До факторів, що впливають на думку аудитора, належить обмеження обсягу роботи. Який вид модифікованого звіту повинен надати аудитор, якщо існує суттєве обмеження обсягу аудиту?

- а) безумовно-позитивний з пояснювальним параграфом;*
- б) умовно-позитивний;*
- в) негативний;*
- г) відмовитися від надання звіту;*
- д) правильна відповідь відсутня.*

24. Принцип безперервності діяльності підприємства полягає в тому, що:

- а) оцінка активів і зобов'язань підприємств повинна здійснюватися, виходячи з припущення, що його діяльність буде тривати далі;*
- б) вимірювання та узагальнення господарських операцій підприємства у його фінансовій звітності здійснюється в єдиній грошовій оцінці;*
- в) оцінка активів підприємства здійснюється, виходячи з витрат на виробництво та придбання;*

г) операції повинні обліковуватись відповідно до їх сутності, а не лише з юридичної форми.

25. На які обставини аудитор звертає найбільшу увагу при перевірці дотримання принципу безперервності функціонування підприємства?

- а) правильність нарахування та сплата податкових зобов'язань;
- б) труднощі у фінансуванні діяльності;
- в) наявність довгострокових договорів з постачальниками та покупцями і ступінь виконання підприємством договірних зобов'язань;
- г) наявність суттєвих правових проблем, що пов'язані із функціонуванням підприємства;
- д) усі наведені відповіді правильні.

26. Коли аудитор повинен підписати аудиторський звіт?

- а) до дати підписання або затвердження фінансової звітності;
- б) не раніше дати підписання або затвердження фінансової звітності;
- в) не раніше дати публікування фінансової звітності;
- г) не пізніше дати проведення щорічних зборів акціонерів;
- д) правильна відповідь відсутня.

27. До якої дати аудитор повинен контролювати та виконувати аудиторські процедури, що стосуються подальших подій?

- а) до дати підписання або затвердження фінансової звітності;
- б) до дати підписання аудиторського звіту;
- в) до дати підписання фінансової звітності наступного періоду;
- г) до дати опублікування фінансової звітності;
- д) правильна відповідь відсутня.

28. Чи зменшується відповідальність незалежного аудитора за висловлену думку в аудиторському звіті за умови використання результатів роботи внутрішнього аудитора?

- а) так, якщо незалежний аудитор погоджується з думкою внутрішнього аудитора;
- б) так, якщо в аудиторському звіті вказано на розподіл відповідальності;
- в) ні, крім випадків попередньої домовленості з управлінським персоналом;
- г) ні, це порушення вимог міжнародних стандартів;
- д) правильна відповідь відсутня.

Додатки

Додаток А

Додаток 1
до Національного положення
(стандарту) бухгалтерського обліку
1 «Загальні вимоги до фінансової
звітності»

	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Підприємство _____	за ЄДРПОУ	01
Територія _____	за КОАТУУ	
Організаційно-правова форма господарювання _____	за КОПФГ	
Вид економічної діяльності _____	за КВЕД	
Середня кількість працівників ¹ _____		
Адреса, телефон _____		
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака		
Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):		
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку		
за міжнародними стандартами фінансової звітності		

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на _____ 20__ р.

Форма № 1 Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010		
первісна вартість	1011		
знос	1012		
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095		
II. Оборотні активи			
Запаси	1100		
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125		
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		

Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165		
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195		
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300		
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400		
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420		
Неоплачений капітал	1425	( )	( )
Вилучений капітал	1430	( )	( )
Усього за розділом I	1495		
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615		
розрахунками з бюджетом	1620		
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690		
Усього за розділом III	1695		
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900		

Керівник _____

Головний бухгалтер _____

Додаток Б

Підприємство _____
(найменування)Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ	
	01

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за _____ 20__ р.

Форма № 2 Код за ДКУД

1801003

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	( )	( )
Валовий: прибуток	2090		
збиток	2095	( )	( )
Інші операційні доходи	2120		
Адміністративні витрати	2130	( )	( )
Витрати на збут	2150	( )	( )
Інші операційні витрати	2180	( )	( )
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190		
збиток	2195	( )	( )
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240		
Фінансові витрати	2250	( )	( )
Втрати від участі в капіталі	2255	( )	( )
Інші витрати	2270	( )	( )
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290		
збиток	2295	( )	( )
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350		
збиток	2355	( )	( )

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465		

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500		
Витрати на оплату праці	2505		
Відрахування на соціальні заходи	2510		
Амортизація	2515		
Інші операційні витрати	2520		
Разом	2550		

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник
Головний бухгалтер

Підприємство _____
(найменування)

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

за 20__ р.

Форма № 3 Код за ДКУД 1801004

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000		
	3005		
у тому числі податку на додану вартість	3006		
Цільового фінансування	3010		
Інші надходження	3095		
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	( ) ( )	
Праці	3105	( ) ( )	
Відрахувань на соціальні заходи	3110	( ) ( )	
Зобов'язань з податків і зборів	3115	( ) ( )	
Інші витрачання	3190	( ) ( )	
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195		
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200		
необоротних активів	3205		
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215		
дивідендів	3220		
Надходження від деривативів	3225		
Інші надходження	3250		
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255	( ) ( )	
необоротних активів	3260	( ) ( )	
Виплати за деривативами	3270	( ) ( )	
Інші платежі	3290	( ) ( )	
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295		
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300		
Отримання позик	3305		
Інші надходження	3340		
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	( ) ( )	

1	2	3	4
Погашення позик	3350		
Сплату дивідендів	3355	( )	( )
Інші платежі	3390	( )	( )
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395		
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400		
Залишок коштів на початок року	3405		
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410		
Залишок коштів на кінець року	3415		

Керівник

Головний бухгалтер

Підприємство _____
(найменування)

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		

**Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом)
за 20__ р.**

Форма № 3-н Код за ДКУД 1801006

Стаття	Код рядка	За звітний період		За аналогічний період попереднього року	
		надходження	видаток	надходження	видаток
1	2	3	4	5	6
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	3500				
Коригування на: амортизацію необоротних активів	3505		X		X
збільшення (зменшення) забезпечень	3510				
збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	3515				
збиток (прибуток) від неопераційної діяльності та інших негрошових операцій	3520				
Зменшення (збільшення) оборотних активів	3550				
Збільшення (зменшення) поточних зобов'язань	3560				
Грошові кошти від операційної діяльності	3570				
Сплачений податок на прибуток	3580	X		X	
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195				
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200		X		X
необоротних активів	3205		X		X

1	2	3	4	5	6
Надходження від отриманих: відсотків	3215		X		X
дивідендів	3220		X		X
Надходження від деривативів	3225		X		X
Інші надходження	3250		X		X
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	X		X	
необоротних активів	3260	X		X	
Виплати за деривативами	3270	X		X	
Інші платежі	3290	X		X	
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295				
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			X		X
Надходження від: Власного капіталу	3300				
Отримання позик	3305		X		X
Інші надходження	3340		X		X
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	X		X	
Погашення позик	3350	X		X	
Сплату дивідендів	3355	X		X	
Інші платежі	3390	X		X	
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395				
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400				
Залишок коштів на початок року	3405		X		X
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410				
Залишок коштів на кінець року	3415				

Керівник

Головний бухгалтер

Додаток Г

КОДИ

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

01

Підприємство _____
(найменування)Звіт про власний капітал
за _____ 20__ р.

Форма № 4

Код за ДКУД

1801005

Стаття	Код рядка	Зареєстр ований капітал	Капітал у дооцін- ках	Додатк о-вий капітал	Резер- вний капітал	Нерозпо- ділений прибуток (непокрити й збиток)	Неопла- чений капітал	Вилу- чений капітал	Всього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Залишок на початок року	4000								
Коригуванн я:									
Зміна облікової політики	4005								
Виправлення помилки	4010								
Інші зміни	4090								
Скоригован ий залишок на початок року	4095								
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100								
Інший сукупний дохід за звітний період	4110								
Розподіл прибутку:									
Виплати власникам (дивіденди)	4200								
Спрямування прибутку до зареєстрован ого капіталу	4205								
Відрахування до резервного капіталу	4210								
Внески учасників:	4240								

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Внески до капіталу									
Погашення заборгованості з капіталу	4245								
Вилучення капіталу: Викуп акцій (часток)	4260								
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265								
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270								
Вилучення частки в капіталі	4275								
Інші зміни в капіталі	4290								
Разом змін у капіталі	4295								
Залишок на кінець року	4300								

Керівник

Головний бухгалтер

**План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань
і господарських операцій підприємств і організацій**

Синтетичні рахунки		Сфера застосування
Код	Назва	
1	2	3
Клас 1. Необоротні активи		
10	Основні засоби	Усі види діяльності
11	Інші необоротні матеріальні активи	Усі види діяльності
12	Нематеріальні активи	Усі види діяльності
13	Знос (амортизація) необоротних активів	Усі види діяльності
14	Довгострокові фінансові інвестиції	Усі види діяльності
15	Капітальні інвестиції	Усі види діяльності
16	Довгострокові біологічні активи	Сільськогосподарські підприємства, підприємства інших галузей, що здійснюють сільськогосподарську діяльність
17	Відстрочені податкові активи	Усі види діяльності
18	Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи	Усі види діяльності
19	Гудвіл	Усі види діяльності
Клас 2. Запаси		
20	Виробничі запаси	Усі види діяльності
21	Поточні біологічні активи	Сільськогосподарські підприємства, підприємства інших галузей, що здійснюють сільськогосподарську діяльність
22	Малоцінні та швидкозношувані предмети	Усі види діяльності
23	Виробництво	Усі види діяльності
24	Брак у виробництві	Галузі матеріального виробництва
25	Напівфабрикати	Промисловість
26	Готова продукція	Промисловість, сільське господарство та ін.
27	Продукція сільськогосподарського виробництва	Сільське господарство, підприємства інших галузей з підсобним сільськогосподарським виробництвом
28	Товари	Усі види діяльності

1	2	3
Клас 3. Кошти, розрахунки та інші активи		
30	Готівка	Усі види діяльності
31	Рахунки в банках	Усі види діяльності
33	Інші кошти	Усі види діяльності
34	Короткострокові векселі одержані	Усі види діяльності
35	Поточні фінансові інвестиції	Усі види діяльності
36	Розрахунки з покупцями та замовниками	Усі види діяльності
37	Розрахунки з різними дебіторами	Усі види діяльності
38	Резерв сумнівних боргів	Усі види діяльності
39	Витрати майбутніх періодів	Усі види діяльності
Клас 4. Власний капітал та забезпечення зобов'язань		
40	Статутний капітал	Усі види діяльності
41	Пайовий капітал	Кооперативні організації, кредитні спілки
42	Додатковий капітал	Усі види діяльності
43	Резервний капітал	Усі види діяльності
44	Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)	Усі види діяльності
45	Вилучений капітал	Усі види діяльності
46	Неоплачений капітал	Усі види діяльності
47	Забезпечення майбутніх витрат і платежів	Усі види діяльності
48	Цільове фінансування та цільові надходження	Усі види діяльності
49	Страхові резерви	Страхова діяльність
Клас 5. Довгострокові зобов'язання		
50	Довгострокові позики	Усі види діяльності
51	Довгострокові векселі видані	Усі види діяльності
52	Довгострокові зобов'язання за облігаціями	Усі види діяльності
53	Довгострокові зобов'язання з оренди	Усі види діяльності
54	Відстрочені податкові зобов'язання	Усі види діяльності
55	Інші довгострокові зобов'язання	Усі види діяльності
Клас 6. Поточні зобов'язання		
60	Короткострокові позики	Усі види діяльності
61	Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	Усі види діяльності
62	Короткострокові векселі видані	Усі види діяльності
63	Розрахунки з постачальниками та підрядниками	Усі види діяльності
64	Розрахунки за податками й платежами	Усі види діяльності

1	2	3
65	Розрахунки за страхуванням	Усі види діяльності
66	Розрахунки за виплатами працівникам	Усі види діяльності
67	Розрахунки з учасниками	Усі види діяльності
68	Розрахунки за іншими операціями	Усі види діяльності
69	Доходи майбутніх періодів	Усі види діяльності
Клас 7. Доходи і результати діяльності		
70	Доходи від реалізації	Усі види діяльності
71	Інший операційний дохід	Усі види діяльності
72	Дохід від участі в капіталі	Усі види діяльності
73	Інші фінансові доходи	Усі види діяльності
74	Інші доходи	Усі види діяльності
76	Страхові платежі	Страхова діяльність
79	Фінансові результати	Усі види діяльності
Клас 8. Витрати за елементами		
80	Матеріальні витрати	Усі види діяльності
81	Витрати на оплату праці	Усі види діяльності
82	Відрахування на соціальні заходи	Усі види діяльності
83	Амортизація	Усі види діяльності
84	Інші операційні витрати	Усі види діяльності
85	Інші затрати	Усі види діяльності
Клас 9. Витрати діяльності		
90	Собівартість реалізації	Усі види діяльності
91	Загальновиробничі витрати	Усі види діяльності
92	Адміністративні витрати	Усі види діяльності
93	Витрати на збут	Усі види діяльності
94	Інші витрати операційної діяльності	Усі види діяльності
95	Фінансові витрати	Усі види діяльності
96	Втрати від участі в капіталі	Усі види діяльності
97	Інші витрати	Усі види діяльності
98	Податок на прибуток	Усі види діяльності
Клас 0. Позабалансові рахунки		
01	Орендовані необоротні активи	Усі види діяльності
02	Активи на відповідальному зберіганні	Усі види діяльності
03	Контрактні зобов'язання	Усі види діяльності
04	Непередбачені активи і зобов'язання	Усі види діяльності
05	Гарантії та забезпечення надані	Усі види діяльності
06	Гарантії та забезпечення отримані	Усі види діяльності
07	Списані активи	Усі види діяльності
08	Бланки суворого обліку	Усі види діяльності
09	Амортизаційні відрахування	Усі види діяльності

Регістри бухгалтерського обліку

Номери		Найменування та призначення реєстрів
Журналів	Відомостей	
1	2	3
		Облік грошових коштів та грошових документів
1		Журнал 1 за кредитом рахунків 30, 31, 33
	1.1	Відомість за дебетом рахунка 30
	1.2	Відомість за дебетом рахунка 31
	1.3	Відомість за дебетом рахунка 33
		Облік довгострокових та короткострокових позик
2		Журнал 2 за кредитом рахунків 50, 60
		Облік розрахунків, довгострокових та поточних зобов'язань
3		Розділ I Журналу 3. Облік розрахунків за товари, роботи, послуги, інших розрахунків і резерву сумнівних боргів (за кредитом рахунків 16, 34, 36, 37, 38, 51, 62, 63, 68)
		Розділ II Журналу 3. Облік розрахунків з бюджетом, облік довгострокових і поточних зобов'язань (за кредитом рахунків 17, 52, 53, 54, 55, 61, 64, 67, 69)
	3.1	Відомість аналітичного обліку розрахунків з покупцями та замовниками
	3.2	Відомість аналітичного обліку розрахунків з різними дебіторами
	3.3	Відомість аналітичного обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками
	3.4	Відомість аналітичного обліку виданих та отриманих векселів
	3.5	Відомість аналітичного обліку розрахунків за іншими операціями
	3.6	Відомість аналітичного обліку розрахунків з бюджетом

Продовження таблиці

1	2	3
		Облік необоротних активів і фінансових інвестицій
4		Розділ I Журналу 4. Облік основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, нематеріальних активів та зносу необоротних активів (за кредитом рахунків 10, 11, 12, 13, 19)
		Розділ II Журналу 4. Облік капітальних і фінансових інвестицій та інших необоротних активів (за кредитом рахунків 14, 15, 18, 35)
	4.1	Відомість аналітичного обліку капітальних інвестицій
	4.2	Відомість аналітичного обліку фінансових інвестицій
	4.3	Відомість аналітичного обліку нематеріальних активів
		Облік витрат
5/5 А		Розділ I Журналу 5 і Журналу 5 А за кредитом рахунків 90, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99 і розділ II Журналу 5 і Журналу 5 А за кредитом рахунків з журналів 1, 2, 3, 4, 6
		Розділ III Журналу 5 за кредитом рахунків 20, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 39, 65, 66, 91
		Розділ III А Журналу 5 А за кредитом рахунків 20, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 39, 65, 66, 80, 81, 82, 83, 84
		Розділ III Б Журналу 5 А за кредитом рахунків 20, 22, 39, 65, 66
		Розділ IV Журналу 5 і Журналу 5 А. Аналітичні дані до рахунка 28 «Товари»
	5.1	Відомість аналітичного обліку запасів
6		Облік доходів і результатів діяльності
		Журнал 6 за кредитом рахунків 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 79
		Розділ II «Аналітичні дані про доходи»

1	2	3
		Облік власного капіталу та забезпечення зобов'язань
7		Журнал 7 за кредитом рахунків 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49
	7.1	Відомість аналітичних даних рахунка 42 «Додатковий капітал»
	7.2	Відомість аналітичних даних рахунка 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»
	7.3	Відомість аналітичних даних рахунка 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів»
	8	Відомість позабалансового обліку
		Головна книга
		Реєстр депонованої заробітної плати
		Бухгалтерська довідка
		Аркуш-розшифровка

ОСНОВНІ ФОРМИ БУХГАЛТЕРСЬКИХ ДОКУМЕНТІВ

Облік особового складу підприємства та нарахування і виплати заробітної плати

- Ф. № П-1 Наказ (розпорядження) про прийняття на роботу;
- Ф. № П-2 Особова картка;
- Ф. № П-3 Наказ (розпорядження) про надання відпустки;
- Ф. № П-4 Наказ (розпорядження) про припинення трудового договору;
- Ф. № П-5 Табель обліку використання робочого часу;
- Ф. № П-6 Розрахунково-платіжна відомість працівника.
- Ф. № П-6 Розрахунково-платіжна відомість (зведена).

Облік касових операцій

- Ф. № КО-1 Прибутковий касовий ордер;
- Ф. № КО-2 Видатковий касовий ордер;
- Ф. № КО-3 Журнал реєстрації прибуткових і видаткових касових документів;
- Ф. № КО-4 Касова книга.

Облік розрахунків з підзвітними особами

Звіт про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт

Облік банківських операцій

- Ф. № 868 Рахунок-фактура;
- Код 0401001 Платіжна вимога-доручення
- Код 0401002 Платіжне доручення;
- Код 0401003 Зведене платіжне доручення;
- Код 0401004 Заява про відмову від акцепту;
- Код 0401007 Реєстр чеків;
- Код 0401008 Зведена вимога.

Облік запасів

- Ф. № М-1 Журнал обліку вантажів, що надійшли;
- Ф. № М-2 Довіреність;
- Ф. № М-3 Журнал обліку виданих довіреностей;
- Ф. № М-4 Прибутковий ордер;
- Ф. № М-7 Акт про приймання матеріалів;
- Ф. № М-8 Лімітно-забірна карта (на одне найменування матеріалу та багатократний відпуск);
- Ф. № М-9 Лімітно-забірна карта (для багатократного відпуску двох-п'яти найменувань матеріалів);

- Ф. № М-10 Акт-вимога на заміну (додатковий відпуск) матеріалів;
- Ф. № М-11 Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів;
- Ф. № М-12 Картка складського обліку матеріалів;
- Ф. № М-13 Реєстр приймання-здачі документів;
- Ф. № М-14 Відомість обліку залишків матеріалів на складі;
- Ф. № М-15 Акт про приймання обладнання;
- Ф. № М-16 Акт приймання-передачі обладнання до монтажу;
- Ф. № М-17 Акт про встановлені дефекти обладнання;
- Ф. № М-22 Акт на списання матеріалів відкритого зберігання;
- Ф. № М-28 Лімітно-забірна карта (для будівельних організацій).

Облік малоцінних і швидкозношуваних предметів

- Ф. № МШ-1 Відомість на поповнення (вилучення) постійного запасу інструментів;
- Ф. № МШ-2 Картка обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів;
- Ф. № МШ-4 Акт вибуття малоцінних та швидкозношуваних предметів;
- Ф. № МШ-5 Акт на списання інструментів (пристосувань) та обмін їх на придатні для використання;
- Ф. № МШ-6 Особиста картка обліку спецодягу, спецвзуття та запобіжних пристосувань;
- Ф. № МШ-7 Відомість обліку видачі (повернення) спецодягу, спецвзуття та запобіжних пристроїв;
- Ф. № МШ-8 Акт списання малоцінних та швидкозношуваних предметів.

Облік основних засобів

- Ф. № 03-1 Акт (накладна) приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів;
- Ф. № 03-2 Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів;
- Ф. № 03-3 Акт на списання основних засобів;
- Ф. № 03-4 Акт на списання автотранспортних засобів;
- Ф. № 03-6 Інвентарна картка обліку основних засобів;
- Ф. № 03-7 Опис інвентарних карток з обліку основних засобів;
- Ф. № 03-9 Інвентарний список основних засобів (за місцем їх знаходження, експлуатації).

ПЕРЕЛІК ІНДЗ

1. Виникнення подвійного запису: розвиток уявлень.
2. Подвійний запис, історія розвитку та різноманітність трактувань.
3. Місце і роль подвійного запису в бухгалтерському обліку.
4. Погляди вчених на періодизацію бухгалтерського обліку.
5. Тракткування терміна «метод бухгалтерського обліку» в економічній літературі.
6. Схема відображення формули кругообороту на рахунках бухгалтерського обліку.
7. Погляди вчених на контрольне значення подвійного запису.
8. Моделювання бухгалтерського обліку у працях учених.
9. Шляхи вдосконалення оцінки в бухгалтерському обліку.
10. Бухгалтерський облік у системі економічної інформації.
11. Тенденції та закономірності розвитку бухгалтерського обліку в Україні.
12. Історія розвитку бухгалтерського обліку.
13. Моделювання як метод бухгалтерського обліку.
14. Бухгалтерський баланс: проблеми теорії.
15. Бухгалтерський облік як система.
16. Облік у системі управління.
17. Фінансовий і управлінський облік у системі бухгалтерського обліку.
18. Гармонізація та стандартизація бухгалтерського обліку.
19. Бухгалтерський облік як економічна наука.
20. Місце і роль облікового підрозділу у системі управління підприємством.
21. Бухгалтерський облік як практична діяльність.
22. Перспективи розвитку бухгалтерського обліку.
23. Історія розвитку предмета бухгалтерського обліку.
24. Класифікація активів як об'єкта бухгалтерського обліку.
25. Власні джерела формування господарських засобів підприємства.
26. Економічний зміст і класифікація залучених джерел.
27. Документація як елемент методу бухгалтерського обліку.
28. Принципи організації аналітичного обліку.
29. Рахунки, історія розвитку та різноманітність трактувань.
30. План рахунків бухгалтерського обліку в Україні, його пристосування до міжнародної практики обліку.
31. Структура балансу у зарубіжних країнах.

32. Перспективи реформування підсистем бухгалтерського обліку.
33. Роль документування у системі управління підприємством.
34. Документообіг і його організація на підприємстві.
35. Історія розвитку поняття «оцінка».
36. Розвиток уявлень про витрати у бухгалтерському обліку, їх класифікація для потреб управління.
37. Місце та роль інвентаризації у бухгалтерському обліку.
38. Історія розвитку форм бухгалтерського обліку, їх порівняльна характеристика.
39. Види звітності, їх характеристика. Порядок складання і надання користувачам фінансової звітності.
40. Фінансова звітність як джерело інформації для прийняття управлінських рішень.
41. Гармонізація та стандартизація фінансової звітності.
42. Міжнародні стандарти фінансової звітності, особливості їх використання у різних країнах.
43. Нормативне регулювання обліку й аудиту в Україні.
44. Історичний аспект розвитку аудиту.
45. Системно орієнтований аудит: проблеми методології та тенденції розвитку.
46. Аудит як наука та практична діяльність.
47. Організація аудиторської діяльності в Україні та закордоном.
48. Проблеми застосування Міжнародних стандартів аудиту в Україні.
49. Національні стандарти аудиту зарубіжних країн: порівняльна характеристика.
50. Професійна етика аудитора: критичний погляд.
51. Принцип конфіденційності: зарубіжний досвід.
52. Професійна незалежність аудитора: шляхи досягнення.
53. Постулати та принципи аудиту.
54. Моделі аудиторського ризику та можливості їх використання на практиці.
55. Аудиторський ризик: оцінка впливу комп'ютерних технологій.
56. Значення суттєвості в аудиті.
57. Особливості вибіркового дослідження в аудиті.
58. Роль аудиторського звіту в процесі надання аудиторських послуг.
59. Концепція діючого підприємства.

60. Межі аудиту фінансової звітності.
61. Помилки та шахрайство: дії аудитора.
62. Суттєвість в аудиті фінансової звітності.
63. Особливості аудиту власного капіталу акціонерних товариств.
64. Методика проведення аудиту балансу та фінансового стану підприємства.
65. Аудиторські послуги з проведення перспективного аналізу фінансової звітності.
66. Оцінка ефективності діяльності підприємства в аудиті.
67. Аудит формування чистого руху грошових коштів підприємства.
68. Аудит формування та використання чистого прибутку підприємства.
69. Аудит легітимності діяльності підприємства.
70. Оцінка аудитором подій, що сталися після складання фінансової звітності.
71. Особливості організації аудиту фінансової звітності в комп'ютерному середовищі.
72. Переваги та недоліки вибіркового дослідження в аудиті.
73. Концептуальні засади організації внутрішнього аудиту.
74. Методологія внутрішнього аудиту та вимоги до оцінки його якості.
75. Шляхи підвищення ефективності внутрішнього аудиту на підприємстві.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові акти

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року №2456-VI із змінами, внесеними згідно із Законом №704-IX від 16.06.2020 р.
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року №436-IV із останніми змінами, внесеними згідно із Законом №819-IX від 21.07.2020 р.
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств та організацій. Затверджено Міністерством фінансів України 30 листопада 1999 р. за №291 із останніми змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства фінансів №379 від 19.09.2019 р.
4. Кримінальний кодекс України прийнятий 5 квітня 2001 року за №2341-III із останніми змінами, внесеними згідно із Законом №875-IX від 03.09.2020 р.
5. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) в промисловості: Наказ міністерства промислової політики України від 09.07.2007 р. №373.
6. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 29 грудня 2000 року №356.
7. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 28 березня 2013 року № 433.
8. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: Наказ Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 р. № 635 із останніми змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства фінансів №6 від 14.01.2020 р.
9. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2016-2017 року
10. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України №73 від 07.02.2013 р. із останніми змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства фінансів №226 від 31.05.2019 р.
11. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 року № 2755-VI із останніми змінами, внесеними згідно із Законом №905-IX від 17.05.2020 р.
12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» затверджено Наказом Міністерства фінансів України №20 від 31 січня 2000 року із останніми змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства фінансів №379 від 16.09.2019.

13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Наказ Міністерства фінансів України №290 від 29.11.99 р. із останніми змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства фінансів №627 від 27.06.2013 р.

14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України №318 від 31.12.99 р. із останніми змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства фінансів №627 від 27.06.2013 р.

15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»: Наказ Міністерства фінансів України №137 від 28.05.99 р. із останніми змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства фінансів №1556 від 10.01.2012 р.

16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Наказ Міністерства фінансів України №246 від 20.10.99 р. із останніми змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства фінансів №379 від 16.09.2019.

17. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: Наказ Міністерства фінансів України №88 від 24 травня 1995 року. із останніми змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства фінансів №565 від 20.06.2018 р.

18. Положення про інвентаризацію активів і зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України №879 від 02.09.2014 р. із останніми змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства фінансів №868 від 04.10.2016 р.

19. Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей: Постанова Кабінету Міністрів України від 22 січня 1996 року №116 із останніми змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №1253 від 07.12.2011 р.

20. Порядок подання фінансової звітності: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2000 р. № 419 із останніми змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів від 06.11.2019 №916.

21. Про акціонерні товариства: Закон України від 17 вересня 2008 року №514-VI із останніми змінами, внесеними згідно із Законом №738-IX від 19.06.2020 р.

22. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017р. №2258-VIII із останніми змінами, внесеними згідно із Законом №524-IX від 04.03.2020 р.

23. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 року № 996-XIV із останніми змінами, внесеними згідно із Законом №776-IX від 14.07.2020 р.

24. Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 року №1576-XII із останніми змінами, внесеними згідно із Законом №720-IX від 17.06.2020 р.

25. Про державну статистику: Закон України від 17 вересня 1992 року №2614-XII в редакції Закону №1922-III від 13.07.2000 р. із останніми змінами, внесеними згідно із Законом №1170-VII від 27.03.2014 р.

26. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України 851-IV від 22 травня 2003 року із останніми змінами, внесеними згідно із Законом №2155- VIII від 05.10.2017 р.

27. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 16 жовтня 2012 року №5463-VI із останніми змінами, внесеними згідно із Законом №720-IX від 17.06.2020 р.

28. Про перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці: Постанова Кабінету Міністрів України від 9 серпня 1993 року №611.

29. Цивільний кодекс України прийнятий 16 січня 2003 року за №435-IV із останніми змінами, внесеними згідно із Законом №819-IX від 21.07.2020 р.

Основна література

1. Аудит (основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту): підручник / За ред. В.В. Немченко, О.Ю. Редько. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 540 с.

2. Аудит: навчальний посібник / А.О. Баранова, Т.А. Наумова, А.І. Кашперська. – Х.: ХДУХТ, 2017. – 246 с.

3. Аудит: навчальний посібник / Г.М. Колісник, В.Є. Слюсаренко. – Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2015. – 296 с.

4. Аудит: підручник (в двох частинах) / за ред. Грушко В.І./ Браул О.М., Шепелюк В.Н., Ільїна С.Б., Юнацький М.О., Хорошенюк А.П., Братул Т.В., 4-те вид. доп. і перероб. – К.: Видавництво Ліра-К, 2019. – 324 с.

5. Аудит: підручник / За ред. Г.М. Давидова, М.В. Кужельного. – К.: Знання, 2009. – 495 с.

6. Аудит: підручник / За ред. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП «Рута», 2005. – 512 с.

7. Аудит: підручник / М.О. Никонович, К.О. Редько, за ред. Є.В. Мниха. – Київ: КНТЕУ, 2014. – 748 с.

8. Білоусько В.С. Теорія бухгалтерського обліку : навч. посібник / В.С. Білоусько, М.І.Беленкова, О.Г.Авілкова. – Київ: Алеута, 2010.

9. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. -3-е вид., доп. і перероб. -Житомир: ЖІТІ, 2017. – 440 с.

10. Бухгалтерський облік : навч. посіб. / Т. В. Давидюк [та ін.] ; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». – Х. : Гельветика, 2016. – 392 с.

11. Бухгалтерський облік в Україні: навч. посібник / Хом'як Р.Л., Лемішовський В.І., Воськало В.І., Мохняк В.С. – Львів: Бухгалтерський центр «Ажур», 2010. - 440 с.

12. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник / Під заг. ред. Ф.Ф.Бутинця. – 8-ме вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2009. – 912 с.

13. Верига Ю.А. Бухгалтерський облік: навч. посібник / Ю.А.Верига. – К.: ЦУЛ, 2008. – 400 с.
14. Верхоглядова Н.І. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: навч. посібник / Н.І.Верхоглядова. – К.: ЦУЛ, 2010. – 528 с.
15. Гладких Т.В. Фінансовий облік: навч. посібник / Т.В. Гладких. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 480с.
16. Голов С.Ф. Фінансовий облік: підручник / С.Ф.Голов, В.М.Костюченко. І.Ю.Кравченко, Г.А.Ямборко. – К.: Лібра, 2005. – 976 с.
17. Гордієнко Н.І. Аудит, організація і методика: навч. посіб. / Н.І.Гордієнко, О.В.Харламова, Ю.І.Мізік, О.О.Конопліна. – Харків: ХНУМГ ім. О.М.Бекетова, 2017. – 319 с.
18. Даньків Й.Я. Бухгалтерський облік: підручник / Й.Я.Даньків, М.Я.Остап'юк. – К.: Знання, 2007. – 469 с.
19. Житний П.Є. Облікова політика в умовах розвитку фінансово-промислових підприємств: методологія та організація: монографія / П.Є. Житний. – Луганськ, 2007. – 352 с.
20. Загородній А.Г. Бухгалтерський облік: Основи теорії та практики: Підручник / А.Г.Загородній, Г.О. Партин, Л.М.Пилипенко. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2009. – 422 с.
21. Загородній А.Г. Теорія бухгалтерського обліку: навч. посібник / [А.Г.Загородній, Г.О.Партин, М.В.Корягін, О.С.Височан та ін.]. – Львів: Магнолія плюс, 2006. – 240 с.
22. Кулаковська Л.П. Організація і методика аудиту: підручник / Л.П.Кулаковська, Ю.В.Піча. – К.: Каравелла, 2009. – 544 с.
23. Кулик В.А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку: монографія / В.А. Кулик. – Полтава, 2014. – 373 с.
24. Лишиленко О.В. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник / О.В.Лишиленко. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 670 с.
25. Мисака Г.В. Бухгалтерський облік: навч. посіб. / Г.В.Мисака, В.М.Шарманська. – К.: ЦУЛ, 2007. – 400 с.
26. Михайлов М.Г. Бухгалтерський облік (теорія): навчальний посібник / М.Г.Михайлов, А.І.Глушаченко, В.П.Гончар, Г.А.Болмат. За ред. проф. Михайлова М.Г. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 248 с.
27. Облік і аудит у питаннях та відповідях: навч.-метод.посіб./ Є.В. Калюга та ін. Київ, 2019. – 374 с.
28. Облік і аудит: навч. посібник / Н. П. Банера, Л. О. Гелей, С.М. Пилипенко, В. П. Мороз; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О.І. Скаско. – Львів : Растр, 2017. – 504 с.
29. Огійчук М.Ф., Рагуліна, Новіков І.Т. Аудит: навч. посіб. Вид. 4-те, перероб. і доп. – К.: Алерта, 2020. – 852 с.
30. Палий В.Ф., Соколов Я.В. Теория бухгалтерского учёта: учеб. пособ. – М.: Финансы и статистика, 1984. – 279 с.
31. Плаксієнко В. Я. , Верига Ю.А. Облік, оподаткування та аудит: навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури. – 2019. – 509 с.

32. Скоробогатова Н. Є. Бухгалтерський облік : навч. посіб. / Н. Є.Скоробогатова; Нац. техн. ун-т України «КПІ ім. Ігоря Сікорського». – Київ : Політехніка, 2017. – 248 с.
33. Сопко В.В. Організація і методика проведення аудиту: навч.-практ. посібник / [В.В.Сопко, Н.І.Верхоглядова, В.П.Шило, С.Б.Ільїна та ін.]. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 624 с.
34. Стельмачук А.М. Бухгалтерський облік: теорія, практика, тренінг: навч. посібник / А.М.Стельмашук. – Львів: Новий світ-2011. – 679 с.
35. Сук Л.К. Бухгалтерський облік: навч. посібник / Л.К. Сук, П.Л. Сук. – К.: Знання, 2005. – 471с.
36. Суха О.Р. Аудит: навч. посіб. / О.Р. Суха. – Львів: «Новий світ-2000», 2009. – 284 с.
37. Ткаченко Н.М. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. 2-ге вид., доповн. і перероб. – К.: Алерта, 2020. – 192 с.
38. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський, фінансовий облік, оподаткування і звітність: навч. посібник / Н.М.Ткаченко. – К.: Алерта, 2011. – 923 с.
39. Фінансовий облік: підручник / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Р. О. Мельник, Н. Я. Микитюк, Н. В. Гудзь, П. Н. Денчук, Р.В. Романів. – 4-те вид., допов. і перероблене. – Тернопіль: ТНЕУ, 2020. – 418 с.
40. Шара Є.Ю. Бухгалтерський фінансовий та податковий облік: навч. посібник / Є.Ю.Шара. – К.: ЦУЛ, 2011. – 424 с.
41. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. /В.Г.Швець. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 535 с.
42. Шкіря Н. Л. Аудит: Навч. посіб. / Н.Л. Шкіря, Т.Г. Нікульникова, Н.В. Залізник. – Львів: «Магнолія 2006», 2007. – 224 с.
43. Яремко І.Й. Теорія бухгалтерського обліку: навч. посібник / І.Й.Яремко. – Львів: Новий Світ, 2005. – 240 с.

Додаткова література

1. Адамс Р. Основы аудита: Пер. с англ. / Под ред. Я.В. Соколова. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1995. – 398 с.
2. Аджан К.Я. Основы бухгалтерского учета: пособие / К.Я. Аджан. – М.: Статистика, 1977. – 184 с.
3. Аренс А., Лоббек Дж. Аудит: Пер. с англ. / Под ред. Я.В.Соколова. – М.: Финансы и статистика, 1995. – 560 с.
4. Аудит Монтгомери / Ф.Л. Дефлиз, Г.Р. Дженик, В.М. О'Рейлли, М.Б.Хирш: Пер. с англ.; Под ред. Я.В. Соколова. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1997. – 542 с.
5. Бутинець Ф.Ф. Аудит: стан і тенденції розвитку в Україні та світі: [монографія] / Ф.Ф. Бутинець, Н.М. Малюга, Н.І. Петренко. – Житомир: ЖДТУ, 2003. – 564 с.

6. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: навч. посібник / Ф.Ф.Бутинець, Л.Л.Горецька. – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 544 с.
7. Бухгалтерський облік у документах: Навчальний посібник. / Під ред. Л.М. Чернелевського. – К.: Пектораль, 2005. - 396 с.
8. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку: [монографія] / С.Ф. Голов. – К.: ЦУЛ, 2007. – 522 с.
9. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами: практ. посібник / С.Ф.Голов, В.М.Костюченко. – К.: Лібра, 2004. – 878 с.
10. Грабова Н.М. Облік основних господарських операцій в бухгалтерських проводках: практичний посібник з комент. / Н.М.Грабова, Ю.Г.Кривонос. – К.: А.С.К., 2001. – 416 с.
11. Даньків Й. Я. Стандартизація обліку і аудиту: навч. посібник / Й.Я.Даньків, М.Р.Лучко, М.Я.Остап'юк. – 2-ге видання, випр. і доповн. – К.: Знання, 2006. – 350 с.
12. Дорош Н.І. Аудит: методологія і організація: [монографія] / Н.І. Дорош. – К.: Знання, КОО, 2001. – 402 с.
13. Кім С.Г. Бухгалтерський облік: первинні документи та порядок їх заповнення: навч. посібник / С.Г.Кім, В.В.Сопко. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 440 с.
14. Кірейцев Г.Г. Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, міжпредметні зв'язки: [монографія] / Г.Г.Кірейцев. – Житомир: ЖДТУ, 2007. – 236 с.
15. Кудря-Висоцька. О.П. Бухгалтерський облік: навч. посібник. / О.П.Висоцька. – К.: Алеута, 2004 р.
16. Кужельний М.В. Теорія бухгалтерського обліку: підручник / М.В. Кужельний, В.Г. Лінник. – К.: КНЕУ, 2001. – 334 с.
17. Малюга Н.М. Бухгалтерський облік в Україні: теорія й методологія, перспективи розвитку: монографія / Н.М. Малюга. – Житомир: ЖДТУ, 2005. – 548 с.
18. Петрик О.А. Аудит: методологія і організація: [монографія] / О.А. Петрик. – К., 2003. – 260 с.
19. Пушкар М. С. Філософія обліку. – Тернопіль : Карт-бланш, 2002. – 157 с.
20. Редько О.Ю. Аудит в Україні. Морфологія: [монографія] / О.Ю.Редько. – К.: ДП Інформаційно-аналітичне агентство. – 2008. – 493 с.
21. Ришар Ж. Бухгалтерський учет: теория и практика: Пер. с франц. / Под ред. Я.В.Соколова. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 208 с.
22. Робертсон Д. Аудит / Перев. з англ. – М.: КРМЕ, АФ «Контакт», 1993. – 496 с.

23. Рудницький В.С. Внутрішній аудит: методологія, організація [монографія] / В.С. Рудницький. – Тернопіль: Економічна думка, 2000. – 105 с.
24. Сигидов Ю. И., Трубилин А. И. Теория бухгалтерского учета: учеб. пособие. М.: Рид Групп, 2011. 335 с.
25. Соколов Я.В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней: Учебн. пособие для вузов./ Я.В. Соколов. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1996. – 638 с.
26. Соколов Я.В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней: учеб. пособие / Я.В. Соколов. – М.: Аудит ЮНИТИ, 1996. – 638с.
27. Соколов Я.В. Основы теории бухгалтерского учета / Я.В. Соколов. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 496 с.
28. Становлення і розвиток бухгалтерського обліку в світових цивілізаціях: історичний аспект: навч. посібник / В.С.Совінський, Г.І.Ляхович, Н.М.Шостаковська, С.Р.Матейко. – Тернопіль, 2005. – 287с.
29. Стражев В.И. Объект и предмет бухгалтерского учета: их сущность // Бухгалтерский учет и анализ. – 2010. – №4. – С.3-8.
30. Хендриксен Е.С., Ван Бреда М.Ф. Теория бухгалтерского учета: Пер. с англ. / Под ред. проф. Я.В. Соколова. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 576 с.
31. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. – 3-є видання перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 535 с.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
МОДУЛЬ 1. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	5
Тема 1. Теоретичні основи бухгалтерського обліку	5
Тема 2. Метод бухгалтерського обліку	16
Тема 3. Організація бухгалтерського обліку діяльності суб'єктів господарювання	51
Тема 4. Бухгалтерський облік основних господарських процесів діяльності суб'єктів господарювання	57
Тема 5. Фінансова звітність	69
МОДУЛЬ 2. АУДИТ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ	74
Тема 6. Аудит як форма контролю фінансово-господарської діяльності	74
Тема 7. Організація аудиту фінансової звітності	86
Тема 8. Методика аудиту фінансової звітності	96
Тема 9. Інформаційні ресурси обліку і аудиту в управлінні підприємством	110
ДОДАТКИ	120
ПЕРЕЛІК ІНДЗ	137
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	140

Навчально-методичне видання

ОБЛІК І АУДИТ

ПРАКТИКУМ

Укладачі :

Тетяна Миколаївна Ковальчук

Ірина Іванівна Никифорак

*Відповідальний за випуск **Ковальчук Т.М.***

*Літературний редактор **Лукул О.В.***

Підписано до друку 31.03.2021. Формат 60x84/16.

Умов.-друк. арк. 8,6. Зам. № 46. Тираж 100 прим.

Виготівник: Яворський С.Н.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ЧЦ № 18 від 17.03.2009.